EUROBANK Cyprus

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

EUROBANK Cyprus

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, *Τετάρτη 28 Δεκεμβρίου 2022 • Ετος 9ο • Αρ. φύλλου 421* | Εβδομαδιαία Οικονομική και Πολιτική Εφημερίδα | www.kathimerini.com.cy/financial | Τιμή: €2,00

ΜΕΙΩΣΗ ΠΩΛΗΣΕΩΝ ΔΙΕΘΝΩΣ

Τα επιτόκια απειλούν την αγορά ακινήτων

Αυξάνονται διαρκώς τα στοιχεία που προοιωνίζονται κρίση στην αγορά ακινήτων των αναπτυγμένων οικονομιών, με τις πωλήσεις κατοικιών να μειώνονται στις ΗΠΑ για δέκατο μήνα και τις τιμές των κατοικιών να υποχωρούν στο Λονδίνο. Κύρια αιτία είναι η αύξηση των επιτοκίων, που διογκώνει τις δόσεις των δανείων οδηγώντας τα επιτόκιά τους στα ύψη. **Σελ. 8**

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ

Εθνικός στόχος η επενδυτική βαθμίδα

Η επίτευξη της επενδυτικής βαθμίδας το 2023 πρέπει να είναι εθνικός στόχος και πρέπει να υπάρξει σύμπλευση όλων των κομμάτων. Θα έχει οφέλη για όλους τους τομείς της οικονομίας και στην κοινωνία γενικά, αφού θα μειώσει τα κόστη, θα έρθουν χρήματα στην Ελλάδα σε μια δύσκολη περίοδο, τόνισε ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος Γ. Στουρνάρας. **Σελ. 16**

ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΧΩΡΕΣ

Θα εκδώσουν 400 δισ. ευρώ το 2023

Οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις θα εκδώσουν πρόσθετο χρέος το 2023 για να αντιμετωπίσουν την ενεργειακή κρίση και το κόστος της ενέργειας. Δεδομένου ότι η ΕΚΤ θα μειώσει τις επανεπενδύσεις, θα αυξηθεί η πίεση στην αγορά και οι κυβερνήσεις θα πρέπει να δελεάσουν τους ιδιώτες επενδυτές για να αγοράσουν πρόσθετο χρέος ύψους 400 δισ. ευρώ. **Σελ. 11**

Δείκτης & Όγκος του ΧΑΚ

Κατηφορίζουν οι τιμές των καυσίμων

Πιο χαμηλές κατά 40 σεντ το λίτρο - Μέχρι τις 15 Ιανουαρίου το κράτος θα απορροφά μέρος του κόστους

Στα προ του πολέμου στην Ουκρανία επίπεδα έπεσαν οι τιμές των καυσίμων. Οι σημερινές τιμές είναι περίπου 40 σεντ πιο χαμηλές. Οι φόβοι για βενζίνη 95 οκτανίων πέραν των 2 ευρώ δεν επιβεβαιώθηκαν, παρόλο που «φλέρταραν» με το 1,90 σεντ. Από το φθινόπωρο και μετά οι τιμές είχαν μια «καλή κατηφόρα». Σημαντικό ρόλο διαδραμάτισε το γεγονός ότι το κράτος απορρόφησε και συνεχίζει να απορροφά κάποιο από το κόστος των τιμών των καυσίμων. Στις 19/12/22 η αμόλυβδη βενζίνη 95 οκτανίων έφτασε στη μέση τιμή της στο νησί τα 1,44 ευρώ όπως καταδεικνύουν τα στοιχεία του Παρατηρητηρίου Τιμών του υπ. Εμπορίου, περίπου στα επίπεδα που είχε όταν ξέσπασε ο πόλεμος της 24ης Φεβρουαρίου 2022 στην Ουκρανία. Οι τιμές των καυσίμων συμπαρέσυραν προς τα πάνω και τις τιμές άλλων αγαθών. Όπως αναφέρει η Κεντρική Τράπεζα, παρά τη συνεχιζόμενη μείωση των τιμών ενέργειας, οι διαταραχές στην αλυσίδα προσφοράς πρώτων υλών και αγαθών εξακολουθούν να επηρεάζουν την οικονομική δραστηριότητα και να συμβάλλουν στην άνοδο των τιμών. **Σελ. 5**

ΕΙΔΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΒΟΡΕΣ

Μάχη επιβίωσης για επιχειρήσεις Ευρώπης

Ο φετινός χειμώνας δοκιμάζει τις αντοχές των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων εξαιτίας των αυξήσεων στο φυσικό αέριο, ειδικά για τις ενεργοβόρες. Για να επιβιώσουν μειώνουν την κατανάλωση ενέργειας, κλείνουν μονάδες, απολύουν προσωπικό, εστιάζουν σε προϊόντα με υψηλά περιθώρια κέρδους και κάνουν επιλεγμένες συμφωνίες προμήθειας καυσίμου. **Σελ. 8**

ΕΛΛΑΔΑ

Αυξήσεις για δημόσιους υπαλλήλους το 2023

Αυξήσεις στους μισθούς των δημοσίων υπαλλήλων σχεδιάζει η ελληνική κυβέρνηση. Στο πλαίσιο του ανασχεδιασμού του μισθολογίου, το υπ. Οικονομικών έχει υπολογίσει κονδύλι 500 εκατ. που έχει συμπεριληφθεί στο σχέδιο του 2024, ενώ έχει εγκριθεί από τους θεσμούς. Αυξήσεις 5%-5,5% θα δουν όσοι αμείβονται με τον κατώτατο μισθό. **Σελ. 14**

«ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ»

Με αξία 3 δισ. ευρώ οδεύει προς το Χ.Α.

Κεφαλαιοποίηση 3 δισ. ευρώ εκτιμάται πως θα επιτύχει κατά τη δημόσια εγγραφή της στο Χρηματιστήριο η εταιρεία Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών, που διαχειρίζεται το «Ελευθέριος Βενιζέλος». Η εισαγωγή θα ενισχύσει το ενδιαφέρον για την ελληνική κεφαλαιαγορά και θα ενθαρρύνει επενδυτές να συμμετάσχουν στο success story του τουρισμού. **Σελ. 24**

Δύσκολοι καιροί για Κεντρικούς Τραπεζίτες

Το παγκόσμιο περιβάλλον μετά την πανδημία, τον πόλεμο στην Ουκρανία και την ενεργειακή κρίση, με τον πληθωρισμό να καλπάζει και την ύφεση προ των πυλών των περισσότερων οικονομιών αποκαλύπτει τα δυσεπίλυτα διλήμματα που αντιμετωπίζουν οι κεντρικές τράπεζες. Είναι αναγκασμένες να πλεύσουν σε αχαρτογράφητα νερά, καθώς έπειτα από χρόνια άκρως αναπτυξιακής πολιτικής, αυξάνουν ταυτοχρόνως τα επιτόκια και αντιστρέφουν την ποσοτική χαλάρωση, με άγνωστη την αντίδραση οικονομιών και αγορών. Το πρόβλημα σκιαγραφεί η στάση της Τράπεζας της Ιαπωνίας, που έπειτα από έξι έτη αρνητικών επιτοκίων και εκτεταμένων αγορών ομολόγων επιχείρησε μια ελάχιστη τροποποίηση στη νομισματική πολιτική προς την κατεύθυνση μιας ενδεχόμενης αύξησης των επιτοκίων. Η κίνησή της σηματοδοτεί το οικουμενικό πλέον τέλος της χαλαρής νομισματικής πολιτικής, δεδομένου ότι η ΕΚΤ, η Federal Reserve, η Τράπεζα της Αγγλίας και άλλες κεντρικές τράπεζες ανά τον κόσμο, αυξάνουν τα επιτόκια διακινδυνεύοντας να βυθίσουν τις οικονομίες τους στην ύφεση. **Σελ. 10**

Τζίρος 353 δισ. ευρώ για είδη πολυτελείας

Το άνοιγμα των εταιρειών πολυτελών αγαθών σε νεαρότερες ηλικίες αλλά και στη μεσαία τάξη εκτόξευσε τον τζίρο τους, που φέτος έφθασε στα 353 δισ. ευρώ παγκοσμίως. Οι πωλήσεις του ομίλου LVMH ενισχύθηκαν κατά 28% το εννεάμηνο, ενώ αυτές της Richemont κατά 24%. Φαίνεται ότι ο υψηλός πληθωρισμός δεν αποτελεί πρόβλημα για τους έχοντες. **Σελ. 13**

Λιγότεροι επισκέπτες αλλά καλές πωλήσεις στη Μακαρίου

Βραχνάς η προσβασιμότητα

Τα Χριστούγεννα δεν έφεραν την άνοιξη στη λεωφόρο Μακαρίου στη Λευκωσία. Ωστόσο ο Δεκέμβριος κινήθηκε σχετικά καλά, όχι τόσο από πλευράς επισκεψιμότητας, αλλά από πλευράς πωλήσεων. Βραχνάς για την περιοχή η προσβασιμότητα. Υπάρχει αισιοδοξία ότι τα νέα ανοίγματα στη Μακαρίου στον τομέα της εστίασης θα φέρουν περισσότερο κόσμο στο κέντρο. **Σελ. 4**

Οι τράπεζες θα εξοικονομούν 85 εκατ. ετησίως

Από τα σχέδια εθελούσιας

Εξοικονομήσεις 80-85 εκατ. ευρώ αναμένεται να έχουν από το 2023 οι τρεις κυπριακές τράπεζες που προχώρησαν σε Σχέδια Εθελούσιας Εξόδου. Ο λόγος για τις Τράπεζα Κύπρου, Ελληνική Τράπεζα και Alpha Bank Κύπρου, που συνδυαστικά το 2022 μείωσαν το προσωπικό τους κατά 1.100 άτομα. **Σελ. 4**

ΕΚΚΛΗΣΙΑ Σελ. 6

Συνωστισμός για τον Θρόνο της Πάφου

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Ετος προόδου

Καθώς πλησιάζουμε το τέλος του 2022 η περίοδος αποτελεί μια πολύ καλή ευκαιρία για απολογισμό και καταγραφή των προτεραιοτήτων για το 2023. Ξεκάθαρα το 2022 αποτέλεσε ένα ιδιαίτερο έτος για την οικονομία αφού υπήρξε η χρονιά που αποχαιρετήσαμε το φθηνό χρήμα και τον χαμηλό πληθωρισμό μετά από δύο τουλάχιστον δεκαετίες. Για την νέα χρονιά αναμένουμε ύφεση τη διάρκεια της οποίας δεν μπορεί κανένας να προβλέψει σήμερα. Αυτό όμως που δύναται σήμερα να προβλεφθεί και σίγουρα θα πρέπει να ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα, είναι ότι οι προκλήσεις του 2023 θα είναι πρωτόγνωρες και άρα κατ' ελάχιστον θα πρέπει να μας βρουν προετοιμασμένους.

Η περίοδος της πανδημίας υπήρξε οικονομικά μια πολύ σημαντική περίοδος αφού καθόρισε και θα συνεχίσει να καθορίζει τις εξελίξεις για τα επόμενα χρόνια. Η «εισαγωγή» της νόσου εντός δυτικών συνόρων υπήρξε το έναυσμα για μια σειρά από μέτρα που αφορούσαν χαλαρώσεις σε δημοσιονομικά, νομισματικά και εποπτικά θέματα. Οι κυβερνήσεις διέθεταν επιδόματα ενώ οι κεντρικές τράπεζες πρόσφεραν αλόγιστη ρευστότητα. Προκειμένου να υποστηριχθεί το αφήγημα για ώθηση της οικονομίας, οι κεντρικές τράπεζες προχώρησαν σε εποπτικές χαλαρώσεις επιτρέποντας στις τράπεζες να επεκταθούν πιστωτικά χωρίς να έχουν να σκέφτονται τις επιπτώσεις στα κεφάλαια και την ανάγκη να διατηρήσουν αυξημένες προβλέψεις. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να εκτοξευθεί ο πληθωρισμός ενώ στο επίπεδο των τραπεζών τα χρόνια που ακολούθησαν το 2020 ήταν περίοδοι μεγάλης κερδοφορίας.

Το τελευταίο αποτελεί και το μεγάλο αγκάθι για την συνέχεια, αφού όλοι γνωρίζουν πλέον πως αν ο τραπεζικός τομέας δεν είναι συγχρονισμένος με την πραγματικότητα τα αποτελέσματα μπορούν να γίνουν πολύ δυσάρεστα για όλους. Σε αυτό το μήκος κύματος οι επόπτες προσπαθούν να θέσουν τα πράγματα στην σωστή τους διάσταση, κάτι που όμως για πολλούς ερμηνεύεται ως μια προσπάθεια να «χαλάσει» το πάρτι των τραπεζικών κερδών. Είναι απόλυτα κατανοητό γιατί όλοι επενδύουν στην μερισματική πολιτική αφού αντιλαμβάνονται ότι μετά από πολλά χρόνια δυστοκίας και κόκκινων δανείων οι τραπεζικές μετοχικές αξίες παρέμειναν καθηλωμένες. Η μερισματική πολιτική αποτελεί την μόνη διέξοδο για να λάβουν οι επενδυτές των τραπεζών εισόδημα και να δουν τις αξίες των μετοχών τους να ανατιμώνται.

Η πίεση από κυβερνήσεις και τραπεζίτες για να δοθεί περιθώριο ελιγμών στο επιχειρηματικό μοντέλο των τραπεζών υπήρξε εμφανώς ξεκάθαρη και στις συζητήσεις που έγιναν για πλήρη εφαρμογή της Βασιλείας ΙΙΙ. Οι συνθήκες που επικρατούν σήμερα με τις αυξήσεις των επιτοκίων δημιουργούν τις προϋποθέσεις για ένα νέο γύρο αντιπαραθέσεων, αφού από την μια οι τράπεζες επιθυμούν να εκμεταλλευτούν τα αυξημένα περιθώρια κέρδους ενώ από την άλλη οι εποπτες θα ήθελαν να «διατηρηθεί» αυτό το επιπλέον κέρδος ως απόθεμά για αντιμετώπιση μιας παρατεταμένης ύφεσης.

Οι αγορές αυτή την περίοδο εμφανίζονται ιδιαίτερα νευρικές έχοντας την τάση να υπέρ-αντιδρούν σε οποιαδήποτε εξέλιξη είτε είναι βάσιμη είτε όχι. Είδαμε την περίπτωση με την αγγλική οικονομία και πως οι αγορές «βούλιαξαν» την στερλίνα στην βάση της πεποίθησης ότι η χώρα οδεύει προς χρεοκοπία. Ευτυχώς η έγκαιρη παρέμβαση της τράπεζας της Αγγλίας διέσωσε τα συνταξιοδοτικά ταμεία τα οποία ήταν ιδιαίτερα εκτεθειμένα στο αξιόχρεο της χώρας.

Η υποβάθμιση των κινδύνων υπήρξε ιστορικά η κύρια αιτία για τις μεγαλύτερες οικονομικές αστοχίες. Αντλώντας τα διδάγματα του παρελθόντος και παραμένοντας προσηλωμένοι στην εφαρμογή των κανόνων μπορεί το 2023 να αποτελέσει έτος προόδου. Καλή χρονιά.

μπλε
Πρόγραμμα Επιβράβευσης Καρτών
Έχεις κάρτα της Ελληνικής Τράπεζας;
Έχεις άμεση επιστροφή χρημάτων!
Κατέβασε το Mple Rewards app τώρα!
Google play App Store
Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΑΡΘΡΟ / *Του* **ΓΙΩΡΓΟΥ ΡΟΔΟΣΘΕΝΟΥΣ**

«Δάφνη»: ένα καμπανάκι που χτυπάει

Η τελευταία ταινία της Μισιαλή «Δάφνη» (2022) είναι μια ταινία μικρού μήκους που έχει επηρεαστεί από τον σύγχρονο κόσμο μας: covid, υπερβολική εξάρτηση από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, γονική μέριμνα μετά από διαζύγιο και μια εμμονή με πλατφόρμες που παρέχουν διαδικτυακές υπηρεσίες γνωριμιών. Μπορεί κανείς να βρει ομοιότητες με την ταινία του Lars Von Trier «Nymphomaniac» (2013), αλλά αυτό που η σκηνοθέτρια Τώνια Μισιαλή παρουσιάζει σε αυτή της τη δουλειά είναι μια ωμή, αιχμηρή, σκοτεινή κωμωδία για μία γυναίκα που επιθυμεί διακαώς την ανθρώπινη σύνδεση. Δημιουργεί κόσμους όπου η εικόνα παρουσιάζεται τόσο δυνατά μέσα από τη διεπαφή των σωμάτων στην οθόνη, με τις λέξεις να έχουν δευτερεύοντα ρόλο σε αυτόν τον κόσμο. Οι καθαρές, τολμηρές εικόνες της ταινίας αντιπαρατίθενται με μια λαχτάρα γι' άγγιγμα και για συναισθηματική αλληλεπίδραση και εμπεριέχει μία υποδόρια κωμική διάθεση. Ο ρυθμός της ταινίας είναι εντυπωσιακός (μοντάζ Αιμίλιος Αβραάμ), οι εικόνες από την εποχή του covid «στοιχειώνουν» τον θεατή και ο ατμοσφαιρικός σχεδιασμός της Κρίστης Πολυδώρου είναι λιτός, αλλά έχει μια ιδιαίτερη ενέργεια. Οι εικόνες της ταινίας είναι γεμάτες στιγμές από την πραγματική ζωή, και παρουσιάζονται χωρίς φτιασίδια, μ' έναν αφιλτράριστο τρόπο. Η ταινία της Μισιαλή δείχνει μια έντονη ανάγκη για σύνδεση, την ανάγκη για μια δεύτερη συνάντηση μετά από ένα διαδικτυακό ραντεβού, την ανάγκη για συνέπεια, σταθερότητα και επικοινωνία, την ανάγκη για μια σχέση που να υπερβαίνει την απλή σωματική επαφή. Η φωτογραφία του Γιώργου Rahmatoulin προσφέρει ταυτόχρονα εγγύτητα, αλλά και παρατεταμένη απόσταση. Η χρωματική παλέτα της ταινίας έχει έναν συνδυασμό σκοτεινών χρωμάτων και αναδεικνύει τον εντυπωσιακό δυναμισμό της πρωταγωνίστριας, που εκδηλώνεται σε συνδυασμό με την εσωτερική και εξωτερική ομορφιά της.

Ουσιαστικά, η εστιασμένη και ακαταλάγιαστη σε ρυθμό σκηνοθεσία της Τώνιας Μισιαλή λειτουργεί σαν μια ευαίσθητη ματιά στη ζωή της Δάφνης ως μητέρας που προσπαθεί να ανταγωνιστεί την τεχνολογία, που έχει μπει στη ζωή του γιου της όσο και στις προσπάθειές της να του προσφέρει μια εναλλακτική από την τεχνολογική πραγματικότητα. Αποκαλύπτει επίσης μια φεμινιστική προειδοποιητική ιστορία επιβίωσης και αποκαλύπτει με εντυπωσιακό τρόπο τη θυελλώδη, πολυεπίπεδη και διεισδυτική ερμηνεία της πρωταγωνίστριας. Η Νιόβη Χαραλάμπους λάμπει σε αυτή την ταινία, η ερμηνεία της είναι εξαιρετικά άμεση, απελευθερωμένη και σε ορισμένες περιπτώσεις συγκινητική, όπως στη σκηνή που δείχνει την απογοήτευσή της, όταν ένα διαδικτυακό ραντεβού δεν εμφανίστηκε, στις σκηνές που τονίζουν την έντονη μοναξιά της, το πάθος και τον πόθο της για ζωή και η αντίδρασή της σε κάθε ατομική/προσωπική απαίτηση ή ιδιαιτερότητα του κάθε συντρόφου («απλώς δεν θέλω να ανταλλάξω σάλιο»). Όλα αυτά αποτυπώνονται με δυνατό και πολυσχιδή τρόπο.

Η τελική εικόνα της Δάφνης στο ποδήλατο, με τις πολλές περιπέτειές της, υπογραμμίζει τη βαθιά της ανάγκη για σύνδεση και την έλλειψη κατανόησης που αντιμετωπίζει από τον κόσμο γύρω της. Αυτή η βαθιά «δίψα» για επαφή μοιάζει να είναι ατελεύτητη και το ταξίδι της παραμένει ανεκπλήρωτο. Το μητρικό της ένστικτο είναι στενά συνδεδεμένο με την αγάπη και τη φροντίδα της για τα ζώα, που στην ταινία φαίνεται να δοκιμάζεται. Τα εκφραστικά της μάτια κουβαλούν αυτές τις σκηνές χωρίς να χρειάζονται λόγια.

Η ταινία είναι μια δυνατή και ήδη πολυβραβευμένη (Βραβεία Καλύτερης Ταινίας, Σκηνοθεσίας και Ερμηνείας) ταινία μικρού μήκους για τον ειλικρινή πόνο, τις ανθρώπινες ανάγκες και τα ανθρώπινα όρια - και εστιάζει στη δοκιμασία αυτών των ορίων. Η «Δάφνη» επικεντρώνεται στο πώς σε στιγμές που δοκιμαζόμαστε συναισθηματικά και σωματικά, νέες συμπεριφορές μπορεί να εκδηλωθούν μ' έναν ανεξέλεγκτο και εκπληκτικό τρόπο – και αυτό είναι ένα καμπανάκι που χτυπάει, μέσω της προειδοποιητικής παραβολής της Τώνιας Μισιαλή.

Ο Γιώργος Ροδοσθένους είναι σκηνοθέτης, καθηγητής Σκηνοθεσίας και αναπληρωτής επικεφαλής της Σχολής Παραστατικών Τεχνών και Πολιτιστικών Βιομηχανιών του Πανεπιστημίου του Leeds.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ

Δίνοντας φωνή σε πλάσματα που δεν μπορούν να μιλήσουν αλλά έχουν να πουν πολλά

Συνέντευξη στον **ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

ΣΩΤΗΡΗΣ ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Η Θεατρική Ομάδα Persona ανεβάζει το μιούζικαλ τσέπης «Κωδικός "Κομπανία 4Χ4!"...», με οκταμελή θίασο και μια επίλεκτη ομάδα συντελεστών και ηθοποιών και στο σημειωματάριο μιλάνε η Ελένη Σιδερά, η Χριστίνα Κωνσταντίνου και ο Βαλεντίνος Κόκκινος.

Η Ελένη Σιδερά, η Χριστίνα Κωνσταντίνου και ο Βαλεντίνος Κόκκινος μιλάνε στο «Σημειωματάριο» για το νέο μιούζικαλ τσέπης από τη Θεατρική Ομάδα Persona, «Κωδικός: "Κομπανία 4 Χ 4!"», μαζί με άλλους τρεις ηθοποιούς (Μαριλύ Μήλια, Μαρίλια Χαριδήμου και Άγγελο Χατζημιχαήλ), σε σκηνοθεσία Λέας Μαλένη. Και οι τρεις τους άφησαν τον κόσμο των ζώων, και συμφώνησαν να μου μιλήσουν, με ανθρώπινη λαλιά και γραφή για πράγματα σπουδαία και ωραία που έχουν ετοιμάσει. Το μιούζικαλ τσέπης που έχει ετοιμάσει η Θεατρική Ομάδα Persona είναι για ενήλικες, αλλά είναι κατάλληλο και για παιδιά, με τη διαδραστική συμμετοχή των θεατών σε μια αλληγορική ιστορία για το σήμερα μέσα από τα μάτια των ζώων, για όλα εκείνα που δεν λέγονται, αλλά πρέπει κάποια στιγμή να ειπωθούν.

–Μπορεί ο άνθρωπος να μπει στον κόσμο των ζώων και να μιλήσει εξ ονόματός τους;

–Χριστίνα Κωνσταντίνου (Χ.Κ.): Τα ζώα είναι πολύ πιο πολύπλοκα, περίπλοκα και σύνθετα απ' όσο νομίζουμε ή μπορούμε να φανταστούμε. Το τελευταίο διάστημα και στο πλαίσιο της μελέτης μας για τη συγγραφή του έργου, έχουμε διαβάσει και δει πολλές μελέτες, ντοκιμαντέρ και έρευνες σχετικά με τον κόσμο των ζώων. Και είναι τόσο μαγικός και συναρπαστικός ο κόσμος αυτός, γιατί μας θυμίζει πώς θα μπορούσε να είναι το γένος των ανθρώπων, αν απουσίαζε από αυτό η ιδιοτέλεια, ο ατομικισμός, η πλεονεξία, ο φθόνος και όλα τα θλιβερά που μας χαρακτηρίζουν. Δεν έχουν φωνή, αυτό όμως δεν σημαίνει πως δεν έχουν νοημοσύνη και συναισθήματα. Και όσοι έχουμε την τύχη να συμβιώνουμε μαζί τους, το γνωρίζουμε πολύ καλά και το επιβεβαιώνουμε καθημερινά.

–Βαλεντίνος Κόκκινος (Β.Κ.): Μα ένας από τους ρόλους του Θεάτρου δεν είναι να δίνει φωνή σε αυτούς που δεν μπορούν να μιλήσουν; Μια βαθιά ανθρώπινη ιδιότητα, ασχέτως αν την ξεχνάμε, δεν είναι η ενσυναίσθηση; Δεν ξέρω αν μπορούμε να μπούμε στον κόσμο των ζώων, αλλά σίγουρα μπορούμε να τον παρατηρήσουμε και κυρίως να τον σεβαστούμε.

–Ελένη Σιδερά (Ε.Σ.): Πόσο υπεροπτικό θα ήταν να ισχυριστούμε κάτι τέτοιο. Για να μπορέσουμε να μιλήσουμε εξ ονόματος των ζώων θα πρέπει να καταφέρουμε να κατανοήσουμε εις βάθος τις συμπεριφορές τους. Αυτό όμως που δεν σηκώνει καμία αμφισβήτηση είναι το ένστικτό τους. Πάνω σε αυτό στηρίζεται και η μεταξύ μας επικοινωνία, η οποία και συνεχώς εξελίσσεται και αναπτύσσεται. Ως «ανώτερα όντα» όμως οφείλουμε να τα υπερασπιζόμαστε όσο είναι δυνατόν. Και αφού εμείς διαθέτουμε την ικανότητα της ομιλίας ενώ εκείνα όχι, να κάνουμε το καλύτερο που μπορούμε.

> **«Η Ίρμα, ο Μάνιος, η Λούπη και η Πόπο είναι φοβερές περσόνες και είμαστε πολύ περήφανοι που έχουμε την ευκαιρία να τους υποδυθούμε» λέει η Χριστίνα Κωνσταντίνου.**

–Ποιες είναι προβολές που θέλει να κάνει η παράσταση αυτή μέσω της ιδιότυπης αυτής κομπανίας; Μιλάτε για τον κόσμο μας/σας;

–Χ.Κ.: Δεν θα μπορούσαμε να μη μιλάμε για τον κόσμο μας. Το έργο είναι κατά βάση πολιτικό. Και μέσω της αλληγορίας καταδεικνύει όλα τα κακώς κείμενα του γένους των ανθρώπων: πλεονεξία, κάλπικη ανάπτυξη, υποκρισία, διαφθορά, διαπλοκή, οικονομική κρίση, πολιτικά σκάνδαλα. Αλλά φυσικά δεν θα μπορούσαμε να πούμε ούτε τα μισά από αυτά που λέμε χωρίς χιούμορ. Κι όταν λέγονται με τη συνοδεία μουσικής και χορού καταπίνονται και χωνεύονται πιο εύκολα. Η συμπεριφορά απέναντι στα ζώα και η συμπεριφορά μας απέναντι σε οτιδήποτε και οποιονδήποτε θεωρούμε κατώτερο από εμάς, αντανακλά το ποιοι είμαστε στ' αλήθεια.

–Β.Κ.: Το πώς μεταχειριζόμαστε, κάθε φορά, αυτούς που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, λέει πολλά για τον πολιτισμό μας, τόσο σαν άτομα όσο σαν Ανθρωπότητα. Ο πολιτισμός δεν μπορεί να είναι α λα καρτ, όποτε, για όποιον και όπως μας συμφέρει. Οφείλει να είναι η βάση για τα πάντα.

–Ε.Σ.: Μιλάμε και για τους δύο κόσμους. Τα σκυλιά είναι οικόσιτα ζώα. Εκ των πραγμάτων μεταξύ του μας/σας. Προβολές πολλές. Κυρίως για το πόσο εύκολα ένας άνθρωπος μπορεί εκμεταλλευτεί ένα ζώο.

–Φοβηθήκατε μήπως οι ερμηνείες σας εκπέσουν, λόγω της ιδιαίτερης φύσης των ρόλων σας;

–Χ.Κ.: Προσωπικά, όχι. Ο στόχος ήταν ξεκάθαρος από την αρχή: να προσεγγίσουμε τα σκυλιά, τα συγκεκριμένα σκυλιά, τα οποία είναι υπαρκτές προσωπικότητες και τα γνωρίζουμε πολύ καλά, μέσα από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους και την προσωπικότητα που αυτά κουβαλούν, εξανθρωπίζοντάς τα. Υπάρχει ένα υποκριτικό στυλιζάρισμα και ένας κοινός κινησιολογικός κώδικας που υιοθετήσαμε μέσα από την παρατήρηση και τη μελέτη των συγκεκριμένων σκυλιών. Επιπλέον, το καθένα από αυτά έχει τη δική του ιδιαίτερη φωνή, η οποία προϋπήρχε χρόνια τώρα. Η Ίρμα, ο Μάνιος, η Λούπη και η Πόπο είναι φοβερές περσόνες και είμαστε πολύ περήφανοι που έχουμε την ευκαιρία να τους υποδυθούμε.

–Β.Κ.: Μακάρι οι ερμηνείες μας να καταφέρουν να αγγίξουν την καθαρότητα στην πρόθεση, το ένστικτο, το δόσιμο, την αφοσίωση και το βαθύ συναίσθημα των ζώων. Μακάρι!

–Ε.Σ.: Αν θεωρούσα τα ζώα κατώτερα όντα θα φοβόμουν και για ξεπεσμό του ρόλου μου. Δεν είναι όμως. Απλά έχουν άλλες ποιότητες. Θέατρο κάνουμε άλλωστε και μπορούμε να στηριχτούμε και στη θεατρική σύμβαση.

–Η συμμετοχή των θεατών ενέχει κινδύνους και ρίσκα... είστε προετοιμασμένοι για αυτά; Σας δυσκολεύει αυτή η συνθήκη;

–Χ.Κ.: Λατρεύω τις διαδραστικές παραστάσεις και έχω μια ροπή προς αυτές (βλέπε «Όλα τα υπέροχα πράγματα»). Ωστόσο, χρειάζεται ετοιμότητα από μέρους μας και γρήγορα αντανακλαστικά αλλά και ένα συγκεκριμένο πλαίσιο στο οποίο συμμετέχουν οι θεατές, ώστε να νιώθουν και οι ίδιοι την απαιτούμενη ασφάλεια προκειμένου να μπορούν να συμμετέχουν χωρίς συστολή. Στη συγκεκριμένη παράσταση, οι θεατές συμμετέχουν σε πολύ επιλεγμένα σημεία, χωρίς να ανεβαίνουν στη σκηνή και παραμένοντας στη θέση τους. Η μέχρι στιγμής εμπειρία μας, μας λέει ότι ακόμα και οι πιο δύσκολοι θεατές απολαμβάνουν αυτό το κομμάτι της παράστασης.

–Β.Κ.: Την περιμένουμε με χαρά! Η «συνάντηση» αυτή έχει μεγάλο ενδιαφέρον κι ελπίζουμε να έχει κι αλήθεια!

–Ε.Σ.: Είμαστε έτοιμοι για κάθε πρόκληση. Είναι μια συναρπαστική διαδικασία που μας κρατάει σε ετοιμότητα.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ** *kouroupakisa@kathimerini.com.cy*

Isnotgallery: «Merry-go-round»

Η Isnotgallery διοργανώνει την έκθεση «Merry-go-round» από τις 16 Δεκεμβρίου 2022 έως τις 7 Ιανουαρίου 2023 και παρουσιάζει σύγχρονα έργα τέχνης και λαμβάνουν μέρος ανερχόμενοι και πολλά υποσχόμενοι Κύπριοι, αλλά και διεθνώς καταξιωμένοι καλλιτέχνες, που συνεργάζονται με την γκαλερί σε μόνιμη βάση. Οι καλλιτέχνες που παρουσιάζουν έργα τους στην έκθεση χειρίζονται διαφορετικά μέσα όπως είναι η ζωγραφική, η χαρακτική, η κεραμική, η φωτογραφία, τα πολυμέσα και η γλυπτική. Την επιμέλεια της έκθεσης έχει ο Άντρος Ευσταθίου, ιδιοκτήτης της γκαλερί και συμμετέχουν οι: Βασίλης Βασιλειάδης, Γιάννος Ιωάννου, Ελένη Κινδύνη, Μαρία Κοφτερού, Χαρούλα Νικολαΐδου, Μαριέλα Μπιλίτσα, Δέσποινα Πετρίδου, Αντρέας Σκουφάρης και Κωνσταντίνος Στεφάνου.

Isnotgallery, Οδυσσέως 11, Παλιά Πόλη, Λευκωσία, τηλέφωνο 22343670 | art@isnotgallery.com | www.isnotgallery.com

«Πού είσαι μικρε χριστουλη;»

Το Θέατρο Δέντρο παρουσιάζει για αυτές τις γιορτές μια θεατρική παράσταση με ζωντανή μουσική, χορό και τραγούδια, σε σκηνοθεσία Κατερίνας Λούρα. Η δραματουργία του έργου στηρίζεται στη συνεργασία του ηθοποιού με το παιδί ώστε να γίνει τόσο δική τους η ιστορία που να θεωρήσουν ότι αποτελούν μέρος αυτής. Η παράσταση είναι κατάλληλη για παιδιά 2-14 ετών και για όλους τους ενήλικες που αγαπούν τα Χριστούγεννα και είναι ακόμη παιδιά μέσα τους. Επί σκηνής οι ηθοποιοί Kiki Κακουλής και Κατερίνα Λούρα και η μουσικός Κυριακή Ιακώβου.

Η Θεατρική Ομάδα Persona προχωράει στο ανέβασμα της νέας θεατρικής παραγωγής της για τον χειμώνα, το μιούζικαλ τσέπης «Κωδικός "Κομπανία 4Χ4!"...», με οκταμελή θίασο.

Θέατρο Δέντρο, Ενότητος 44, Παλλουριώτισσα, Λευκωσία. Παραστάσεις 28, 30, 31 Δεκεμβρίου 2022, και 4 Ιανουαρίου 2023, ώρα 11:00 π.μ. Πληροφορίες theatrodentroshows@gmail.com | τηλέφωνο 99520835 | www.facebook.com/theatrodentro

«Το Πάρτι με τα Αγόρια»

Η Alpha Square ανεβάζει σε πανελλήνια πρώτη ένα έργο που πρωτοπόρησε στην απεικόνιση γκέι ζωών επί σκηνής, «Το Πάρτι με τα Αγόρια», σε μετάφραση και σκηνοθεσία Ανδρέα Αραούζου, σκηνικά και κοστούμια του Γιώργου Γιάννου, μουσική Σταύρου Μακρή και φωτισμούς Βασίλη Πετεινάρη. Τα αγόρια ενσαρκώνουν οι Πάνος Μακρής, Φώτης Αποστολίδης, Θανάσης Δρακόπουλος, Δημήτρης Αντωνίου, Ανδρέας Κούτσουμπας, Γρηγόρης Γεωργίου, Μιχάλης Καζάκας, Εύρος Βασιλείου και ο ίδιος ο σκηνοθέτης.

Η Alpha Square ανεβάζει σε πανελλήνια πρώτη ένα έργο που πρωτοπόρησε στην απεικόνιση γκέι ζωών επί σκηνής, «Το Πάρτι με τα Αγόρια», σε μετάφραση και σκηνοθεσία Ανδρέα Αραούζου.

Μόνο 10 παραστάσεις στο Θέατρο Δέντρο, Ενότητας 44, Παλλουριώτισσα, Λευκωσία. Παραστάσεις 29 και 30 Δεκεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Η παράσταση είναι κατάλληλη για άτομα άνω των 15 ετών.

«Κωδικός «Κομπανία 4Χ4!»...

Η Θεατρική Ομάδα Persona προχωράει στο ανέβασμα της νέας θεατρικής παραγωγής της για τον χειμώνα, το μιούζικαλ τσέπης «Κωδικός "Κομπανία 4Χ4!"...», με οκταμελή θίασο και μια επίλεκτη ομάδα συντελεστών και ηθοποιών. Ένα μιούζικαλ τσέπης για ενήλικες, κατάλληλο και για παιδιά, με τη διαδραστική συμμετοχή των θεατών σε μια αλληγορική ιστορία για το σήμερα μέσα από τα μάτια των ζώων, για όλα εκείνα που δεν λέγονται, αλλά πρέπει κάποια στιγμή να ειπωθούν. Τελική δραματουργική επεξεργασία / Σκηνοθεσία: Λέα Μαλένη. Πρωτότυπη Μουσική: Χριστίνα Αργύρη. Πρωταγωνιστούν: Βαλεντίνος Κόκκινος, Χριστίνα Κωνσταντίνου, Μαριλύ Μήλια, Ελένη Σιδερά, Μαρίλια Χαριδήμου, Άγγελος Χατζημιχαήλ.

Πρεμιέρα: Πέμπτη 22 Δεκεμβρίου, ώρα 8:30 μ.μ. Παραστάσεις: 28, 29, 30 Δεκεμβρίου, και 2, 3 Ιανουαρίου 2023, ώρα 8:30 μ.μ. Wherehaus 612, Μιχαήλ Κουσουλίδη 5, Παλλουριώτισσα. Πληροφορίες / κρατήσεις τηλέφωνο 70000138.

Ο Εδ.Σακαγιάν στη Stand in Line

Η γκαλερί Stand in Line εγκαινίασε στις 19 Δεκεμβρίου 2022 την ατομική έκθεση του κορυφαίου Έλληνα εικαστικού Εδουάρδου Σακαγιάν. Το βάπτισμά του στην τέχνη ο Εδουάρδος Σακαγιάν τ' οφείλει σε έναν πρόγονό του. Σε περίοπτη θέση στο πατρικό της Θεσσαλονίκης δέσποζε το πορτρέτο ενός προπάππου από το χέρι κάποιου βενετού ζωγράφου. Μπορεί το έργο αυτό να έγινε ο σπόρος για την εξέλιξή του, αλλά δεν τον έβαλε σε ράγες. Οι «θεατές» - θέμα στο οποίο ο ζωγράφος επανέρχεται με ένταση - ξεκίνησαν στο Παρίσι κι έχουν την ηλικία του γιου του Φίλιππου, κοντά στα τριάντα χρόνια. «Ήταν ένας διαγωνισμός ζωγραφικής στο Cirque d'Hiver και μου ζήτησαν να συμμετάσχω. Πήρα τότε το εθνικό βραβείο ζωγραφικής της γνωστής εταιρείας χρωμάτων Lefranc-Bourgeois. Θεωρούσα το τσίρκο κάτι κωμικοτραγικό, ήμουν σε πένθος και ενώ έκανα πάνω σε εφημερίδες την "ανθρώπινη κωμωδία", συνειδητοποίησα ότι το θέμα δεν είναι το θέαμα, το θέμα είναι οι άνθρωποι που κοιτάνε».

Συνεχίζει στην γκαλερί Stand in Line η ατομική έκθεση του Έλληνα εικαστικού Εδουάρδου Σακαγιάν «Θεατές».

Stand In Line: 26Α Μετοχίου, Αγ. Ανδρέας, Λευκωσία. Πληροφορίες 99412000 | www.standinlineartspace.com | standinlineartspace@gmail.com. Διάρκεια έκθεσης μέχρι 7 Ιανουαρίου 2023.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»
Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: Δημητρης Λοττιδης • Σύμβουλος Εκδοσης: Αλκης Ανδρεου
Διευθύντρια: Μαρινα Οικονομιδου • Υπεύθυνος Υλης: Αποστολος Κουρουπακης • Υπεύθυνος Ατελιέ: Παντελης Δαμιανου

Νικόλαου Σαριπόλου 2, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: **Αλεξης Παπαχελας** ■ Διεύθυνση συντάξεως: **Κωστης Φαφουτης - Νωτης Παπαδοπουλος**

Cyta Rewards
Ζήσε όσα
αγαπάς
Εξαργύρωσε αστέρια με δώρα και προσφορές σε υπηρεσίες και προϊόντα Cyta, αλλά και σε αγαπημένα διεθνή και τοπικά brands. Λάβε μέρος σε κληρώσεις και διαγωνισμούς για μοναδικές εμπειρίες και απόλαυσε αποκλειστικά προνόμια, μόνο για σένα.
Ανακάλυψε και εσύ τον κόσμο του Cyta Rewards στο My Cyta App.
Available on the App Store
ANDROID APP ON Google Play
cyta

Τα Χριστούγεννα δεν έφεραν την άνοιξη στη Μακαρίου

Βραχνάς για την περιοχή η προσβασιμότητα, χαμηλότερα τα επίπεδα επισκεψιμότητας σε σχέση με πέρσι

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Τον περασμένο Δεκέμβρη, λίγες μέρες μετά το επίσημο άνοιγμα της Μακαρίου, η μουδιασμένη κίνηση στη λεωφόρο αλλά και οι δηλώσεις των επιχειρηματιών που επένδυσαν στην περιοχή, είχαν δημιουργήσει την εντύπωση ότι η Μακαρίου θα αργήσει να πάρει τα πάνω της και να πιάσει τους στόχους των παλιών καλών εποχών. Επρόκειτο για ένα στοίχημα, το οποίο ακόμα δεν έχει κερδηθεί. Ένα χρόνο μετά το άνοιγμά της και μετά την εβδομάδα των Χριστουγέννων, η Μακαρίου δεν φαίνεται ότι έπεισε το κοινό της Λευκωσίας

Υπάρχει αισιοδοξία ότι τα νέα ανοίγματα στη Μακαρίου στον τομέα της εστίασης θα φέρουν περισσότερο κόσμο στο κέντρο. Ήδη λειτουργούν τα Kamara, Konstantinides Bakery, Pinolo και Coffee Berry, ενώ αναμένεται το Henry's από την Columbia και το Bruno café.

Η Μακαρίου παραμένει όμηρος του κυκλοφοριακού που επιδεινώνεται στο κέντρο, αναφέρουν επιχειρηματίες της περιοχής, ενώ κάνουν λόγο για χλιαρό προγραμματισμό των χριστουγεννιάτικων εκδηλώσεων που θα μπορούσαν να προσελκύσουν περισσότερο κόσμο την περίοδο των εορτών.

να επιστρέψει στο κέντρο. Η «Κ» μίλησε με επιχειρηματίες και ιδιοκτήτες καταστημάτων της περιοχής, οι οποίοι αναφέρουν ότι η Μακαρίου παραμένει όμηρος του κυκλοφοριακού που επιδεινώνεται στο κέντρο, ενώ κάνουν λόγο και για τον ρόλο των χριστουγεννιάτικων εκδηλώσεων στην ανάδειξη της λεωφόρου και στην προσέλκυση του κοινού, τόσο στο νότιο όσο και στο βόρειο τμήμα της.

Καθυστέρησαν για εκδηλώσεις

Το εορταστικό κλίμα την περίοδο των Χριστουγέννων, συνδέεται άρρηκτα με την αυξημένη εμπορικότητα του Δεκέμβρη. Αυτό είναι κάτι που καταγράφεται κάθε χρόνο, τόσο στα κλειστά εμπορικά κέντρα, όσο και στις εμπορικές οδούς. Στην περίπτωση της Μακαρίου, μερίδα καταστηματαρχών κάνει λόγο για καθυστέρηση από πλευράς δήμου, στον προγραμματισμό του για τις χριστουγεννιάτικες εκδηλώσεις, οι οποίες δεν ήταν στα επίπεδα προηγούμενων χρόνων, πριν το κλείσιμο της Μακαρίου. Έτσι, η Μακαρίου δεν φιλοξένησε τη λεωφόρο Χριστουγέννων, η οποία θα μπορούσε να αποτελέσει πόλο έλξης για το κοινό, κάτι αντίστοιχο με τα Χριστουγεννιάτικα Χωριά.

Απαγόρευση στα χαρτιά

Την ίδια ώρα η απαγόρευση της χρήσης του δρόμου εναπόκειται στην ευσυνειδησία των πολιτών, εφόσον δεν είναι διαθέσιμο το αυτόματο σύστημα ελέγχου της πρόσβασης στη λεωφόρο. Έτσι, οι αποφάσεις για το κυκλοφοριακό της Μακαρίου, είναι μόνο στα χαρτιά. Καθημερινά, τονίζουν επιχειρηματίες, λόγω απουσίας ελέγχου, εκατοντάδες αυτοκίνητα χρησιμοποιούν τον συγκεκριμένο δρόμο ώστε να μεταβούν στους χώρους εργασίας τους. Έτσι, από τη μια ο δρόμος χρησιμοποιείται, από την άλλη, όπως αναφέρουν, δεν λειτουργεί με θετικό τρόπο για την εμπορικότητα της λεωφόρου. Σχολιάζοντας σχετικά ο εκπρόσωπος των καταστηματαρχών Νikos Βασιλείου, υπογράμμισε ότι η εύκολη πρόσβαση ευνοεί τα κλειστά εμπορικά κέντρα, ενώ έψεξε και τον περιορισμένο όπως ανέφερε, αριθμό χώρων στάθμευσης πέριξ της Μακαρίου, που δυσχεραίνουν την κατάσταση για τους οδηγούς. «Ο κόσμος κατέβηκε στη Μακαρίου, περισσότερο για βόλτα. Η Μακαρίου δεν μπορεί να επιβιώσει με μια Παρασκευή και ένα Σάββατο την εβδομάδα», ανέφερε χαρακτηριστικά.

Λιγότεροι φέτος

Παρόλα αυτά ο Δεκέμβρης κινήθηκε σχετικά καλά, όχι τόσο από πλευράς επισκεψιμότητας, αλλά από πλευράς πωλήσεων. Μιλώντας στην «Κ» επιχειρηματίες της Μακαρίου, αναφέρουν ότι πέρσι η κίνηση ήταν καλύτερη σε σχέση με φέτος, ενώ τα ταμεία των καταστημάτων έκλεισαν σε γενικές γραμμές στα ίδια επίπεδα. Επιπλέον, σε αρκετές περιπτώσεις οι πωλήσεις της Μακαρίου μπορούν να συγκριθούν με αυτές που καταγράφουν τα αντίστοιχα καταστήματα στα εμπορικά κέντρα. Αυτό δείχνει ότι το target group της Μακαρίου επί του παρόντος, είναι πιο high end σε σύγκριση με το κοινό των κλειστών εμπορικών κέντρων. Φυσικά, ο Δεκέμβρης θεωρείται γενικότερα καλός μήνας για το εμπόριο αλλά και στη Μακαρίου, αφού ακόμα και σε προηγούμενες χρονιές που ο δρόμος ήταν κλειστός, κατέγραφε πωλήσεις. Ένας Δεκέμβρης όμως, δεν φέρνει την άνοιξη, όπως αναφέρουν χαρακτηριστικά. Μουδιασμένη η εικόνα και στην Σταυρομονάχου οι πωλήσεις τους για τα φετινά Χριστούγεννα κινήθηκαν σε κάποιες περιπτώσεις πιο κάτω και από τα επίπεδα του 2020, την ώρα που αυξάνονται τα λειτουργικά κόστη λόγω πληθωρισμού και κόστους ενέργειας. Ως εκ τούτου, κάποιες επιχειρήσεις, μεμονωμένες μεν, είτε έχουν βάλει λουκέτο, είτε έχουν μετακινηθεί σε άλλες περιοχές. Σε δυσμενέστερη θέση σικράτους, τουλάχιστον σε επίπεδο αγορών. Ο εκπρόσωπος καταστηματαρχών Στασικράτους, Νότης Παναγιώτου, ανέφερε ότι το αγοραστικό κοινό ήταν αρκετά μειωμένο και δεν ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες των καταστηματαρχών, αποδίδοντας το στην ψυχολογία του καταναλωτή, όπως έχει διαμορφωθεί τους τελευταίους μήνες ένεκα πληθωρισμού και κόστους ενέργειας.

Ο Δεκέμβρης κινήθηκε σχετικά καλά, όχι τόσο από πλευράς επισκεψιμότητας, αλλά από πλευράς πωλήσεων.

Η νότια Μακαρίου

Σε πιο δύσκολη θέση βρίσκονται οι επιχειρηματίες της νότιας Μακαρίου, δηλαδή από τα φώτα της Αστυνομίας Λυκαβητού, προς το ξενοδοχείο Landmark.

Όπως περιγράφει η εκπρόσωπος των καταστηματαρχών, Μαριλένα Ιερομονάχου τονίζοντας ότι έχει δημιουργηθεί πρόβλημα με την πρόσβαση των καταναλωτών, οι οποίοι χάνονται σε ένα λαβύρινθο με παράδρομους, κάτι που δημιουργεί σύγχυση στους καταναλωτές, οι οποίοι επιλέγουν τελικά την εύκολη προσβασιμότητα των εμπορικών κέντρων εκτός πόλης. Το θέμα συζητήθηκε και στην κοινοβουλευτική Επιτροπή Μεταφορών, ενώ αναμένεται να συζητηθεί εκ νέου με την επανέναρξη των εργασιών της Βουλής.

Τα νέα ανοίγματα

Παρά την μέχρι στιγμής μειωμένη επισκεψιμότητα, τα νέα επιχειρηματικά ανοίγματα στην λεωφόρο δείχνουν ότι τώρα υπάρχει αισιοδοξία ότι τα νέα ανοίγματα στη Μακαρίου στον τομέα της εστίασης θα φέρουν περισσότερο κόσμο στο κέντρο. Ήδη λειτουργούν με καλές πληρότητες, τα Kamara, Konstantinides Bakery, Pinolo και Coffee Berry. Οι πληροφορίες από την αγορά αναφέρουν ότι αυτά τα ανοίγματα έχουν καταφέρει να ενισχύσουν την επισκεψιμότητα στο κέντρο της πόλης. «Οι κύριοι παίκτες του λιανικού είναι εκεί, αυτό που χρειάζεται είναι εστιατόρια και καφετέριες», αναφέρουν επιχειρηματίες που ήδη δραστηριοποιούνται στην περιοχή. Αναμένεται μάλιστα ότι οι παίκτες στον χώρο της εστίασης θα αυξηθούν το επόμενο διάστημα στη Μακαρίου. Εντός Ιανουαρίου αναμένεται να ανοίξει τις πόρτες του και το 10ο κατάστημα Bean bar του Ομίλου Χ.Α. Παπαέλληνας Εμπορική ΛΤΔ, ενώ αναμένεται το Henry's από την Columbia, και το Bruno café (στο γωνιακό κτήριο απέναντι από το 360). Στο μεταξύ ξεκίνησαν και οι εργασίες για το ΝΥΧ Λευκωσίας, οι οποίες αναμένεται να ολοκληρωθούν εντός του 2023.

Αρχισαν οι εκπτώσεις

Εκτός Μακαρίου, η αγορά κινήθηκε σε πολύ καλούς ρυθμούς την προηγούμενη, όπως αναφέρει ο γ.γ. του ΠΑΣΥΛΕ Μάριος Αντωνίου, με το προηγούμενο Σάββατο να είναι η πιο εμπορική μέρα του 2022, αν και οι αγορές ήταν πιο στοχευμένες. Πλέον, έχουν αρχίσει οι εκπτώσεις. Από χθες αριθμός καταστημάτων – κυρίως σε ένδυση και υπόδηση- άρχισε να διαφημίζει ξεπουλήματα στα προϊόντα του, και τις επόμενες μέρες θα ακολουθήσουν και τα υπόλοιπα. Μέχρι τις 3 Ιανουαρίου υπολογίζεται ότι θα ακολουθήσουν όλα τα καταστήματα. Πρόκειται για μια άτυπη περίοδο ξεπουλημάτων, η οποία αναμένεται να κρατήσει τους καταναλωτές στην αγορά και μετά την περίοδο των εορτών. Υπενθυμίζεται ότι 1η, 2 και 6 του μηνός τα γενικά καταστήματα θα παραμείνουν κλειστά.

Εξοικονομήσεις 80 - 85 εκατ. το 2023 από Εθελούσια

Τα 1.100 άτομα που είδαν την πόρτα της εξόδου από BOC, HB, Alpha Bank μειώνουν το ετήσιο κόστος

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Εξοικονομήσεις 80 - 85 εκατομμυρίων ευρώ αναμένεται να έχουν από το 2023 οι τρεις κυπριακές τράπεζες που προχώρησαν σε Σχέδια Εθελούσιας Εξόδου στο έτος που εκπνέει. Ο λόγος για τις Τράπεζα Κύπρου, Ελληνική Τράπεζα και Alpha Bank Κύπρου, που συνδυαστικά το 2022 μείωσαν το προσωπικό τους κατά 1.100 άτομα. Οι τρεις τράπεζες επίσης συνδυαστικά έδωσαν χαριστικές αποζημιώσεις στους υπαλλήλους τους περίπου 190 – 200 εκατ. ευρώ, με απώτερο σκοπό τη μείωση του κόστους προς τα έσοδά τους και την εφαρμογή του στρατηγικού τους πλάνου. Μαζί έκλεισαν και καταστήματα, δίνοντας πλέον βάση στην ψηφιακή τους μεταμόρφωση και ροπή προς την τεχνολογική τους αναβάθμιση. Μπορεί να τους κόστισαν περίπου 190 - 200 εκατ. ευρώ τα Σχέδια Εθελουσίας που εφάρμοσαν και να απορρόφησαν τη «ζημιά» στα τρίμηνα που θέλησαν οι ίδιες (κυρίως στο τρίτο και στο τέταρτο τρίμηνο του 2022), από εδώ και πέρα όμως θα απολαύσουν τους καρπούς της μείωσης των περίπου 85 εκατ. ευρώ από τα ετήσια έξοδά τους. Σε γενική βάση για τις κυπριακές τράπεζες, όταν παρατηρήσει κάποιος τα αποτελέσματά τους θα δει ότι πάνω από το 50% των εξόδων τους αφορούν έξοδα προσωπικού. Οι εξοικονομήσεις θα είναι επαναλαμβανόμενες και τα χρήματα που έδωσαν μονομιάς μετά το κάθε Σχέδιο, θα «ανακτηθούν» σε λιγότερο από τρία χρόνια.

Οι τρεις τράπεζες επίσης συνδυαστικά έδωσαν χαριστικές αποζημιώσεις στους υπαλλήλους τους περίπου 190 – 200 εκατ. ευρώ,

Τα χρήματα που έδωσαν αμέσως μετά το κάθε Σχέδιο, θα «ανακτηθούν» σε λιγότερο από τρία χρόνια.

Στα 37 εκατ. η BOC

Όπως καταγράφεται στα αποτελέσματα εννεαμήνου του 2022 της Τράπεζας Κύπρου, οι ενέργειες βελτίωσης της αποδοτικότητας της τράπεζας το 2022 περιλάμβαναν την περαιτέρω βελτιστοποίηση του αριθμού των καταστημάτων και τη σημαντική μείωση του προσωπικού. Τον Ιούλιο 2022, η Τρ. Κύπρου ολοκλήρωσε το Σχέδιο Εθελούσιας Αποχώρησης Προσωπικού, μέσω του οποίου 16% του μόνιμου προσωπικού εγκρίθηκε για αποχώρηση με το συνολικό κόστος να ανέρχεται σε 101 εκατ. ευρώ. Με την ολοκλήρωση του Σχεδίου, η Τράπεζα Κύπρου αναμένει πως η ετήσια εξοικονόμηση θα είναι περίπου 37 εκατ. ευρώ, ή 19% του κόστους προσωπικού με περίοδο απόσβεσης τα 2,7 έτη. Επιπρόσθετα, τον Ιανουάριο 2022 μία από τις θυγατρικές της Τρ. Κύπρου ολοκλήρωσε μικρό Σχέδιο Εθελούσιας, μέσω του οποίου εγκρίθηκε η αποχώρηση σε μικρό αριθμό εργαζομένων πλήρους απασχόλησης με συνολικό κόστος 3 εκατ. ευρώ. Σε σχέση με την αναδιάρθρωση καταστημάτων, η Τράπεζα σημειώνει πως μείωσε τον αριθμό καταστημάτων κατά 20 από την αρχή του έτους σε 60, μείωση ύψους 25%. Μέσω αυτών των πρωτοβουλιών, η Τράπεζα μείωσε ποσοστιαία το προσωπικό της κατά περίπου 15% και τον αριθμό των καταστημάτων κατά 25%. Ως αποτέλεσμα, ο δείκτης κόστος προς έσοδα μειώθηκε σε 54%, κατά 7 μονάδες σε σύγκριση με το 2021.

Στα 30 εκατ. η HB

Στις 29 Νοεμβρίου 2022, η Ελληνική Τράπεζα ανακοίνωσε την ολοκλήρωση του Σχεδίου Εθελούσιας Αποχώρησης, σύμφωνα με τη στρατηγική της Τράπεζας για μείωση του λειτουργικού της κόστους. Όπως αναγράφεται στα οικονομικά αποτελέσματα της Ελληνικής του εννεαμήνου του 2022, περίπου 450 υπάλληλοι (το 17% των υπαλλήλων του Ομίλου) εγκρίθηκαν να συμμετάσχουν στο Σχέδιο με αναμενόμενο συνολικό κόστος για την Ελληνική περίπου 70 εκατ. ευρώ το οποίο θα αναγνωριστεί στα αποτελέσματα της 4ης τριμηνίας του 2022. Το ετήσιο κόστος μισθοδοσίας των υπαλλήλων αυτών η Ελληνική γνωστοποιεί πως ανέρχεται περίπου στα 30 εκατ. ευρώ, με την αντίστοιχη εξοικονόμηση κόστους να αρχίζει από το 2023, εξαιρουμένων οποιωνδήποτε αυξήσεων μισθού για το υπόλοιπο προσωπικό. Τα έξοδα προσωπικού για την εννιαμηνία του 2022 για την Ελληνική ανήλθαν σε 113,2 εκατ. και αντιπροσώπευαν το 53% των συνολικών εξόδων του Ομίλου (εννιαμηνία 2021: 52%). Σε σύγκριση με 101,1 εκατ. την εννιαμηνία του 2021, τα έξοδα προσωπικού για την εννιαμηνία του 2022 σημείωσαν αύξηση ύψους 12%, καθώς με ισχύ από τον Ιανουάριο του 2022, οι μισθολογικές αυξήσεις και το τιμαριθμικό επίδομα (ΑΤΑ) που ισχύουν για κάθε εργαζόμενο σύμφωνα με τη Συλλογική Σύμβαση που έληξε, πληρώθηκαν από τον Όμιλο. Την ίδια ώρα, κατά την εννιαμηνία του 2022, πρόβλεψη που προέκυψε σε σχέση με τις ενδεχόμενες νομικές υποχρεώσεις της Τράπεζας προς τους υπαλλήλους των πρώην Συνεργατικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων (πρώην ΣΠΙ) για αποκατάσταση των μισθών τους στα επίπεδα του 2013, με ισχύ από την 1η Ιανουαρίου του 2019, που αντισταθμίστηκαν μερικώς από τη μείωση της πρόβλεψης για συσσωρευμένες ετήσιες άδειες προσωπικού που χρησιμοποιήθηκαν και επηρεάζονται από την εποχικότητα.

Τα έξοδα προσωπικού για την 3η τριμηνία του 2022 ανήλθαν στα 35,2 εκατ. και μειώθηκαν κατά 4% σε σύγκριση με 36,6 εκατ. την 2η τριμηνία του 2022, κυρίως λόγω των συσσωρευμένων ετήσιων αδειών προσωπικού που χρησιμοποιήθηκαν και επηρεάζονται από την εποχικότητα. Επιπρόσθετα, έξοδα προσωπικού για την εννιαμηνία του 2022 ανήλθαν σε 4,4 εκατ. και 4,5 εκατ. για την εννιαμηνία του 2021 (3η τριμηνία 2022 και 2η τριμηνία του 2022: 1,5 εκατ.). Στις 30 Σεπτεμβρίου 2022, ο αριθμός προσωπικού που εργοδοτούσε ο Όμιλος ήταν 2.656, εκ των οποίων οι 48 ήταν προσωρινό προσωπικό (31 Δεκεμβρίου 2021: 2.760, εκ των οποίων οι 152 ήταν προσωρινό προσωπικό).

Στα 15 εκατ. η Alpha

Η Alpha Bank Κύπρου προχώρησε σε Σχέδιο Εθελούσιας Εξόδου το τέταρτο τρίμηνο του 2022. Ακόμα επίσημοι αριθμοί δεν υπάρχουν καθώς δεν έχει ανακοινώσει κάτι, ωστόσο περίπου 100 άτομα είδαν την πόρτα της εξόδου από την τράπεζα και μερικοί από αυτούς μεταφέρθηκαν σε εταιρεία εξυπηρέτησης δανείων. Όπως προαναφέρθηκε, συγκεκριμένα ποσά είτε εξοικονόμησης, είτε κόστους του Σχεδίου δεν υπάρχουν, αλλά αν προχωρήσουμε σε μία αναλογία με το Σχέδιο Εθελούσιας Εξόδου που είχε προχωρήσει ο Όμιλος το 2020 προκύπτει ότι θα έχει ετήσια εξοικονόμηση η Alpha Bank Κύπρου από το 2023 περίπου 15 εκατ. ευρώ.

Για το 2021 –όπως αναγράφεται στα οικονομικά του αποτελέσματα- το σύνολο εξόδων του Ομίλου ανέρχονταν στα 53,2 εκατ. για το 2021, σε σύγκριση με 88 εκατ. για το 2020. Η μείωση οφειλόταν στην εφαρμογή προγράμματος Εθελουσίας Εξόδου κατά το 2020 που κόστισε στην Τράπεζα 26,2 εκατ., με αποτέλεσμα να μειωθεί το κόστος προσωπικού για το 2021. Ο δείκτης εξόδων προς έσοδα της Τράπεζας, εξαιρουμένου του μη επαναλαμβανομένου κόστους εθελουσίας εξόδου, είχε διαμορφωθεί για το 2021 στο 80,6%. Ο αριθμός προσωπικού της Alpha Bank στις 31 Δεκεμβρίου 2021 ανερχόταν σε 487 άτομα, ενώ μετά τη μείωση και του 2022, υπολογίζονται στα 370 – 380.

«Κατηφόρισαν» στα προ πολέμου επίπεδα οι τιμές των καυσίμων

Μέχρι τις 15 Ιανουαρίου θα απορροφά το κράτος 8,3 σεντ στο λίτρο από τη βενζίνη και το πετρέλαιο

Όταν το Μάρτη του 2022 άρχισε η αυξητική τάση στις τιμές το κράτος αποφάσισε να προχωρήσει στη μείωση του φόρου κατανάλωσης μέσω νομοσχεδίου.

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Μετά από μία χρονιά με «τιμές ρεκόρ» στα καύσιμα που ο πόλεμος στην Ουκρανία από τη Ρωσία λειτούργησε καταλυτικά στις όλες αυξήσεις, οι τιμές επέστρεψαν στα προ του Ουκρανικού επίπεδα. Από την περίοδο δε, που τα πετρελαιοειδή στην Κύπρο έφτασαν στα υψηλότερά τους επίπεδα, οι σημερινές τιμές είναι περίπου 40 σεντ του ευρώ πιο φθηνές. Οι ανοδικές τάσεις συνεχίστηκαν από το ξέσπασμα του πολέμου μέσα στο καλοκαίρι και ναι μεν συνέχισαν τα πετρελαιοειδή να βρίσκονται σε υψηλά επίπεδα και το φθινόπωρο, αλλά ευτυχώς οι τιμές είχαν μια «καλή κατηφόρα». Οι φόβοι για βενζίνη 95 οκτανίων πέραν των 2 ευρώ δεν επιβεβαιώθηκαν, παρόλο που «φλέρταραν» με το 1,90 σεντ του ευρώ. Διότι ναι μεν δεν είδαμε μέση τιμή στη βενζίνη 95 οκτανίων στα 1,90, αλλά μεγάλο ρόλο έπαιξε το γεγονός ότι το κράτος απορρόφησε και συνεχίζει να απορροφά κάποιο από το κόστος της. Οι πολίτες σε όλο το περιβάλλον της ακρίβειας και του πληθωρισμού είχαν ένα ακόμα μεγάλο πονοκέφαλο, αυτό των τιμών των καυσίμων. Ιδίως σε μια χώρα που οι εναλλακτικές για μετακίνηση είναι περιορισμένες.

Ναι μεν οι τιμές των πετρελαιοειδών άγγιξαν περίπου τα ίδια επίπεδα με αυτά που υπήρχαν προ του Ουκρανικού, ωστόσο οι τιμές ήταν ήδη αυξημένες.

Στις 19/12/22 η αμόλυβδη βενζίνη 95 οκτανίων έφτασε στη μέση τιμή της στο νησί τα 1,44 ευρώ όπως καταδεικνύουν τα στοιχεία του Παρατηρητηρίου Τιμών του Υπουργείου Εμπορίου, περίπου ίδια επίπεδα με την τιμή που είχε όταν ξέσπασε ο πόλεμος της 24ης Φεβρουαρίου 2022 στην Ουκρανία. Το Φεβρουάριο και το Μάρτιο του 2022 οι τιμές μετά φόρων της αμόλυβδης βενζίνης 95 οκτανίων κυμαινόταν στα 1,40 – 1,45 ευρώ ανά λίτρο. Συγκεκριμένα, ένα μήνα μετά από το ξέσπασμα του πολέμου στην Ουκρανία, στις 21 Μαρτίου 2022, η μέση τιμή της αμόλυβδης 95 οκτανίων ήταν στα 1,41 ευρώ ανά λίτρο. Μέσα στον Ιούλιο δε, η μέση τιμή της βενζίνης 95 οκτανίων είχε εκτοξευθεί στα 1,81 ευρώ ανά λίτρο, 40 περίπου σεντ του ευρώ περισσότερο από την τρέχουσα μέση τιμή της βενζίνης 95 οκτανίων. Για του λόγου το αληθές, η τρέχουσα μέση τιμή για βενζίνη 95 οκτανίων στη Λευκωσία την 27η Δεκεμβρίου ήταν 1,41 ευρώ ανά λίτρο.

Αντίστοιχα μεγέθη υπάρχουν κατ' αναλογία και για το πετρέλαιο κίνησης. Στις 19/12/22 το πετρέλαιο κίνησης έφτασε στη μέση τιμή του στο νησί τα 1,67 ευρώ ανά λίτρο, την 21η Μαρτίου ήταν στα 1,68 ευρώ, το Φεβρουάριο του 2022 κυμαινόταν στο 1,65 ευρώ ανά λίτρο και η τρέχουσα τιμή του την 27η Δεκεμβρίου 2022 στη Λευκωσία ήταν στα 1,63 ευρώ ανά λίτρο.

Στήριξη για καύσιμα

Όταν το Μάρτιο του 2022 άρχισε η αυξητική τάση στις τιμές και οι ειδικοί προέβλεπαν τις αλματώδεις αυξήσεις που ακολούθησαν, το κράτος αποφάσισε –όπως όλα σχεδόν τα κράτη στην Ευρώπη- να προχωρήσει στη μείωση του φόρου κατανάλωσης μέσω νομοσχεδίου. Αυτή η μείωση του φόρου κατανάλωσης στα καύσιμα θα κρατήσει -όπως φαίνεται μέχρι στιγμής- 10 μήνες και συγκεκριμένα μέχρι και τις 15 Ιανουαρίου 2023. Από το Μάρτιο του 2022 τα καύσιμα στην Κύπρο έχουν μειωθεί κατά 7 σεντ στη βενζίνη και το πετρέλαιο, ενώ με τον ΦΠΑ συνυπολογιζόμενο, φτάνει τα 8,3 σεντ το λίτρο. Όσον αφορά στο φόρο κατανάλωσης στο πετρέλαιο θέρμανσης, έχει μειωθεί κατά 6,4 σεντ του ευρώ συνυπολογίζοντας τον ΦΠΑ. Ερωτηματικά γεννώνται εάν το κράτος αποφασίσει να «κόψει» αυτό το μέτρο μετά την 15η Ιανουαρίου του 2023 και ποια ροπή θα λάβουν οι διεθνείς τάσεις τιμών των πετρελαιοειδών. Η επενδυτική τράπεζα Goldman Sachs, πάντως, προβλέπει πως η τιμή του βαρελιού του πετρελαίου το 2023 θα κυμανθεί στα 110 δολάρια το 2023, άρα και οι τιμές της ενέργειας θα παραμείνουν σε υψηλά επίπεδα και το νέο έτος. Μην ξεχνάμε πως ναι μεν οι τιμές των πετρελαιοειδών άγγιξαν περίπου τα ίδια επίπεδα με αυτά που υπήρχαν προ του Ουκρανικού, ωστόσο οι τιμές ήταν ήδη αυξημένες.

Αυξήσεις τιμών βασικών αγαθών

Οι τιμές των καυσίμων, όπως είναι λογικό, συμπαρέσυραν όλες τις τιμές των αγαθών προς τα πάνω, ακρίβεια που την βιώνουν όλοι οι Κύπριοι. Όπως αναφέρει η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου στο δελτίο των μακροοικονομικών προβλέψεων για την Κυπριακή οικονομία που δημοσιεύτηκε το Δεκέμβριο, παρά τη συνεχιζόμενη μείωση των τιμών ενέργειας, οι διαταραχές στην αλυσίδα προσφοράς πρώτων υλών και αγαθών εξακολουθούν να επηρεάζουν την οικονομική δραστηριότητα και να συμβάλλουν στην άνοδο των τιμών. Σύμφωνα με την ΚΤΚ, ο πληθωρισμός προβλέπεται να αυξηθεί σημαντικά το 2022 στο 8,1% από 2,3% το 2021. Όπως και στις προηγούμενες προβλέψεις, σταδιακή εξομάλυνση των πληθωριστικών πιέσεων προβλέπεται την περίοδο 2023-2025, με τον πληθωρισμό να ανέρχεται στο 3,3%, στο 1,7% και στο 1,8%, αντίστοιχα, στα πλαίσια των μικρότερων μεν αλλά συνεχιζόμενων προβλημάτων στις αλυσίδες εφοδιασμού και στην καταγραφείσα στενότητα στην αγορά εργασίας. Η επιβράδυνση του δείκτη του πληθωρισμού τα επόμενα έτη αντικατοπτρίζει επίσης την σταθερότητα των μακροπρόθεσμων προσδοκιών για τον πληθωρισμό (longer-term inflation expectations), σύμφωνα με την Κεντρική. Η προς τα κάτω αναθεώρηση για τα έτη 2023 και 2024 οφείλεται, κυρίως, στις χαμηλότερες από τις αρχικά προβλεπόμενες τιμές της ενέργειας, σύμφωνα και με τις αναθεωρημένες προβλέψεις για την πορεία των τιμών πετρελαίου.

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Των* **ΧΟΛΓΚΕΡ ΣΜΙΕΝΤΙΝΓΚ, ΚΑΛΟΥΜ ΠΙΚΕΡΙΝΓΚ** *και* **ΣΑΛΟΜΟΝ ΦΙΝΤΛΕΡ***

Οι αυξήσεις επιτοκίων θα συνεχιστούν το 2023

Ολοκληρώνοντας ένα έτος ταχείας μεταστροφής σε μια πιο αυστηρή νομισματική πολιτική, οι μεγάλες κεντρικές τράπεζες αυτήν την εβδομάδα έλαβαν ακριβώς τις αποφάσεις εκείνες τις οποίες τόσο οι αγορές όσο κι εμείς αναμέναμε. Η Fed, η ΕΚΤ και η Τράπεζα της Αγγλίας αύξησαν όλα τα βασικά τους επιτόκια αναφοράς κατά 50 μ.β. Παρ' όλα αυτά, και οι τρεις μάς εξέπληξαν. Οι προβλέψεις της Fed και οι κατευθυντήριες γραμμές από την ΕΚΤ και την Τράπεζα της Αγγλίας υποδηλώνουν ότι και οι τρεις θα ενισχύσουν περαιτέρω την πολιτική σύσφιγξης στις αρχές του επόμενου έτους κατά περισσότερο από ό,τι περιμέναμε μέχρι στιγμής. Προσαρμόζουμε τις προβλέψεις μας ανάλογα, ως εκ τούτου, προσθέτοντας μία επιπλέον αύξηση των επιτοκίων κατά 25 μονάδες βάσης για τη Fed και την Τράπεζα της Αγγλίας, καθώς και μία κίνηση της τάξεως των 50 μ.β. για την ΕΚΤ.

Ακολουθώντας τον μέσο όρο των προβλέψεων των στελεχών της Τράπεζας των ΗΠΑ, τώρα αναμένουν να αυξήσουν το εύρος του βασικού επιτοκίου στόχου στο 5,0%-5,25% μέχρι το τέλος του επόμενου έτους, εν συγκρίσει με την προηγούμενη εκτίμησή τους για 4,5%-4,75%.

Εξακολουθούμε να πιστεύουμε ότι η μείωση του πληθωρισμού στο 3% και η αύξηση της ανεργίας σε επίπεδα πολύ πάνω από το 4,5% έως το τέλος του 2023 θα πυροδοτήσουν τελικά μια στροφή προς λιγότερο περιοριστική στάση. Εντούτοις, προς το παρόν, η Fed σκοπεύει ξεκάθαρα να οδηγήσει σε έτι υψηλότερα επίπεδα το κόστος δανεισμού. Πλέον εκτιμούμε πως θα αυξήσει τα επιτόκια κατά 75 μ.β. αντί για 50 μ.β. και για ένα εύρος 5,0% -5,25% στις τρεις πρώτες συνεδριάσεις της το 2023, θα ακολουθήσει μια μείωση κατά 25 μονάδες βάσης στα τέλη του 2023 και πέντε περαιτέρω περικοπές κατά 25 μ.β. το 2024. Αναφορικά, τώρα, με την ΕΚΤ, αυτή σκοπεύει να αυξάνει το βασικό επιτόκιό της με σταθερό ρυθμό σε περισσότερες από μία από τις επόμενες συνεδριάσεις. Εκτός από την αύξηση των επιτοκίων κατά 50 μ.β., που περιμένουμε για τις 2 Φεβρουαρίου, τώρα προσθέτουμε μία επιπλέον κίνηση των 50 μ.β. στις 16 Μαρτίου. Αυτό οδηγεί την πρόβλεψή μας στο 3,5% (από 3,0%). Από ένα τόσο υψηλό επίπεδο, ωστόσο, η ΕΚΤ πιθανότατα θα χρειαστεί να μειώσει ξανά το επιτόκιο, όταν ο πληθωρισμός υποχωρήσει το 2024 πιο κοντά στον στόχο της του 2%.

Προβλέπουμε δύο μειώσεις 25 μ.β η καθεμία στα μέσα του 2024. Τέλος, η Τράπεζα της Αγγλίας αναμένεται να κάνει αύξηση 25 μ.β. τον Φεβρουάριο, η οποία θα φέρει το βασικό επιτόκιο στο ανώτατο όριο του 3,75%, ενώ το δεύτερο εξάμηνο του 2023 εκτιμούμε πως θα υπάρξουν μειώσεις, όπως και το 2024, προκειμένου να καταλήξει στο 3% το κόστος δανεισμού.

* Οι κ. Χόλγκερ Σμίεντινγκ, Κάλουμ Πίκερινγκ και Σάλομον Φίντλερ είναι οικονομολόγοι της Berenberg Bank.

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Του* **ΧΟΛΓΚΕΡ ΣΜΙΕΝΤΙΝΓΚ***

Διαφορετικός πληθωρισμός σε ΗΠΑ και Ευρώπη

Καθώς ένα θλιβερό 2022 πλησιάζει στο τέλος του, οι προοπτικές για το 2023 συνεχίζουν να βελτιώνονται. Μετά τα οικονομικά στοιχεία των ΗΠΑ, ο πληθωρισμός φθάνει πλέον στην κορύφωσή του και στην Ευρώπη. Οι τιμές της ενέργειας και οι κίνδυνοι έλλειψης σε φυσικό αέριο υποχωρούν.

Ως αποτέλεσμα, οι εταιρείες αρχίζουν να εξετάζουν την ευρωπαϊκή χειμερινή ύφεση υπό το πρίσμα μιας νέας ανάκαμψης, η οποία αναμένουμε να ξεκινήσει στα τέλη της άνοιξης. Ελλείψει ενός νέου μεγάλου κραδασμού μπορούμε να προσβλέπουμε σε ταχεία μείωση του πληθωρισμού και σημαντική ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας το 2023, όταν η Ευρώπη θα έχει πλέον κατορθώσει να περάσει τον χειμώνα. Κι ενώ η Fed πρέπει να καταπολεμήσει τον εγχώριο πληθωρισμό, που προκλήθηκε από την υπερβολική δημοσιονομική τόνωση των ΗΠΑ του 2020 και του 2021, η ΕΚΤ πρέπει να αντιμετωπίσει μια άνοδο του πληθωρισμού που έχει προκληθεί σε μεγάλο βαθμό από την αύξηση των τιμών της ενέργειας και των τροφίμων εξαιτίας του πολέμου του Βλαντιμίρ Πούτιν κατά της Ουκρανίας, άνοδος που επιδεινώθηκε σε κάποιο βαθμό από τις παγκόσμιες πιέσεις στην αλυσίδα εφοδιασμού. Βλέπουμε ελάχιστα σημάδια πλεονάζουσας ζήτησης στην Ευρωζώνη. Αντίθετα, οι προοπτικές του πληθωρισμού στην Ευρωζώνη διαμορφώνονται από δύο βασικούς παράγοντες.

Ενόσω το υψηλότερο κόστος της ενέργειας μεταφέρεται στην αλυσίδα παραγωγής με την πάροδο του χρόνου, οι πληθωριστικές πιέσεις διευρύνονται σε μη ενεργειακά αγαθά και υπηρεσίες. Και καθώς οι τιμές της ενέργειας έχουν υποχωρήσει από το ανώτατο σημείο τους, η άμεση συμβολή της ενέργειας στον βασικό πληθωρισμό μειώνεται ήδη.

Τα στοιχεία των γερμανικών τιμών παραγωγού (PPI) δίνουν κάποια εικόνα για την ισορροπία αυτών των δύο δυνάμεων. Με μηνιαία πτώση των τιμών της ενέργειας κατά 9,6% τον Νοέμβριο, έπειτα από εκείνη κατά 10,4% τον Οκτώβριο, ο πληθωρισμός της ενέργειας σε επίπεδο παραγωγών μειώθηκε απότομα στο 65,8% σε ετήσια βάση τον Νοέμβριο από 85,6% τον Οκτώβριο και την κορύφωση του 139% τον Αύγουστο. Ωστόσο, ακόμη και χωρίς την ενέργεια, ο πληθωρισμός PPI μειώθηκε στο 12,7% σε ετήσια βάση τον Νοέμβριο από 13,6% τον Οκτώβριο και 16,5% κορυφαία τον Αύγουστο. Πέρα από την αποκλιμάκωση των πιέσεων στις τιμές της ενέργειας, δύο άλλοι παράγοντες πιθανότατα θα εντείνουν την πτωτική τάση στον πυρήνα του πληθωρισμού στη Γερμανία –και στην Ευρωζώνη– από την άνοιξη του 2023 και μετά. Πρώτον, η χειμερινή ύφεση θα περιορίσει την τιμολογιακή δύναμη των παραγωγών. Δεύτερον, οι παγκόσμιες πιέσεις στην αλυσίδα εφοδιασμού φαίνεται ότι θα υποχωρήσουν σημαντικά περαιτέρω, όταν το τρέχον χειμερινό κύμα της πανδημίας στην Κίνα θα λήξει.

* Ο κ. Χόλγκερ Σμίεντινγκ είναι οικονομολόγος της Berenberg Bank.

Συνωστισμός για τον Θρόνο της Πάφου

Τουλάχιστον τέσσερις ενδιαφερόμενοι - Μετά την ενθρόνιση του Αρχιεπισκόπου οι εκλογές

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Αμέσως μετά την ενθρόνιση του νέου Αρχιεπισκόπου Κύπρου Γεωργίου στις 8 Ιανουαρίου 2023, η Μητρόπολη Πάφου θα εισέλθει και επίσημα σε περίοδο ανάδειξης του νέου Μητροπολίτη της περιφέρειας. Όπως έχει προκύψει τα τελευταία 45 χρόνια η επαρχία, στην οποία έγινε το πρώτο αποστολικό κήρυγμα το 45 μ.Χ. θα βρεθεί για τρίτη φορά σε διαδικασία αναζήτησης και εκλογής νέου ποιμενάρχη της μητροπολιτικής περιφέρειας. Η πρώτη ήταν αμέσως μετά την εκλογή του Χρυσοστόμου σε Αρχιεπίσκοπο Κύπρου το 1977, η δεύτερη το 2006 με την εκλογή του διάδοχού του, επίσης Χρυσοστόμου, και η τρίτη σήμερα με την εκλογή του Γεωργίου στη θέση του Αρχιεπισκόπου. Η ιστορία που συνοδεύει την Πάφο για την διάδοση του Χριστιανισμού στη δύση αλλά και στον τόπο, την καθιστούν ιδιαίτερη εντός της Εκκλησίας της Κύπρου με τον εκάστοτε Μητροπολίτη της, να έχει το τιμητικό προνόμιο του Τοποτηρητή του Θρόνου της Εκκλησίας του Απόστολου Βαρνάβα όταν αυτός παραμένει κενός. Επιπλέον η Μητρόπολη Πάφου είναι από τις αρχαίες Μητροπόλεις της Εκκλησίας της Κύπρου που ακόμα και σε δύσκολες περιόδους για τον Χριστιανισμό του τόπου αποτέλεσε φάρο για την Ορθοδοξία.

Η διαδοχή

Πολύ πριν η Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας αναδείξει τον Μητροπολίτη Πάφου Γεώργιο νέο Αρχιεπίσκοπο, με 11 ψήφους υπέρ 4 κατά και μια λευκή, το φως της δημοσιότητας είχαν δει πληροφορίες για τους Ιεράρχες που δεν έμειναν απαθείς στο να διεκδικήσουν τον μητροπολιτικό Θρόνο. Πληροφορίες που εντάθηκαν και για κάποιες περιπτώσεις επιβεβαιώθηκαν μετά την εκλογή και που αναμένεται να προσδώσουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην εκλογική κούρσα που θα ξεκινήσει μετά την ενθρόνιση του Αρχιεπισκόπου Γεωργίου. Με βάση τις πληροφορίες που έχει στην διάθεσή της η «Κ», τουλάχιστον τέσσερις είναι οι ενδιαφερόμενοι Ιεράρχες ή κληρικοί για τον Θρόνο της Μητροπόλεως Πάφου. Οι δυο είναι μέλη της Ιεράς Συνόδου και οι άλλοι δυο κληρικοί οι οποίοι με βάση το Καταστατικό έχουν δικαίωμα εκλογής. Στην περίπτωση εκλογής ενός από τα μέλη της Ιεράς Συνόδου θα έχει ως αποτέλεσμα οι εκλογικές διεργασίες στην Εκκλησία να συνεχιστούν προκειμένου να καλυφθεί το κενό που θα αφήσει η εκλογή τους.

Οι «μνηστήρες»

Από τους τέσσερις «υποψήφιους» η μόνη ξεκαθαρισμένη υποψηφιότητα είναι αυτή του Πρωτοσύγκελου της Ιεράς Αρχιεπισκοπής αρχιμανδρίτη Ιωάννη Ιωάννου. Ο ηγούμενος της Ιεράς Μονής του Αποστόλου Βαρνάβα στην κατεχόμενη Σαλαμίνα είχε γνωστοποιήσει ανεπίσημα πως θα διεκδικήσει εκλογή στην Μητρόπολη Πάφου, στην οποία για μεγάλο χρονικό διάστημα υπηρέτησε επίσης ως Πρωτοσύγκελος με Μητροπολίτη τον μετέπειτα Αρχιεπίσκοπο Χρυσόστομο Β'. Ο αρχιμανδρίτης Ιωάννης θεωρείται ένα από τα φαβορί για το λόγο ότι είναι γνωστός στη Μητροπολιτική περιφέρεια της Πάφου. Επιπλέον πληροφορίες τον θέλουν να έχει και την υποστήριξη του Γεώργιου. Το δεύτερο φαβορί για Μητροπολίτης παρουσιάζεται ο νυν Επίσκοπος Καρπασίας Χριστοφόρος τον οποίο πληροφορίες τον θέλουν να είχε εκφράσει το ζωηρό ενδιαφέρον του να μετακομίσει στην Πάφο με το που άρχισε η προεκλογική περίοδος για τις εκλογές της 18ης Δεκεμβρίου. Η υποψηφιότητα του Καρπασίας, επίσης, θεωρείται ισχυρή εντός της Εκκλησίας για το λόγο, όπως λένε οι πληροφορίες, δεν τυγχάνει αρνητικής αντιμετώπισης από τον Γεώργιο. Κάποιες πληροφορίες, μάλιστα, θέλουν τον νέο Αρχιεπίσκοπο να έχει επικροτήσει τις φιλοδοξίες του Καρπασίας για τη Μητρόπολη Πάφου. Ωστόσο το αρνητικό μιας ενδεχόμενης υποψηφιότητας Χριστοφόρου είναι η αποδοχή του από τον παφιακό κόσμο, στον οποίο είναι άγνωστος.

Στις 8 Ιανουαρίου 2023 ημέρα Κυριακή το απόγευμα θα πραγματοποιηθεί η ενθρόνιση του Αρχιεπισκόπου Γεωργίου στον καθεδρικό ναό Αποστόλου Βαρνάβα.

Δυο θεωρούνται τα φαβορί για τον Θρόνο της Μητροπόλεως Πάφου: ο αρχιμανδρίτης Ιωάννης Ιωάννου, Πρωτοσύγκελος της Αρχιεπισκοπής και ηγούμενος της Ιεράς Μονής του Αποστόλου Βαρνάβα, και ο Επίσκοπος Καρπασίας Χριστοφόρος.

Τα αουτσάιντερ

Το πάζλ των φερόμενων υποψηφίων συμπληρώνουν ένας Επίσκοπος και ένας αρχιμανδρίτης. Εκκλησιαστικές πηγές θέλουν τον Επίσκοπο Νεαπόλεως Πορφύριο να μετακινηθεί από τη θέση που κατέχει. Μάλιστα οι ίδιες πληροφορίες εκτιμούν πως η μια λευκή ψήφος στην ανάδειξη Αρχιεπισκόπου δεν προέρχεται από τον Μητροπολίτη Κύκκου αλλά από τον Επίσκοπο Πορφύριο και ήταν κίνηση προς την αρχιεπισκοπική πλευρά. Εάν δεν εκδηλωθεί επίσημα το ενδιαφέρον του για την Πάφο, υποστηρίζεται, πως ο Πορφύριος θα επιδιώξει να μετακινηθεί στην Επισκοπή Καρπασίας εφόσον προκύψει κενό από εκλογή του Χριστοφόρου.

Ο τέταρτος των φερόμενων υποψηφίων είναι ο αρχιμανδρίτης Νεόφυτος Εγκλειστριώτης ο οποίος είναι γνωστός στον παφιακό κόσμο και ιδιαίτερα αγαπητός, όπως λένε οι πληροφορίες. Ο αρχιμανδρίτης θεωρείται βέβαιο πως θα υποστηριχθεί από τον ηγούμενο της Ιεράς Μονής Αγίου Νεοφύτου και Επίσκοπο Χύτρων Λεόντιο. Εκτός από τους τέσσερις ενδεχομένως να προκύψουν και άλλοι ενδιαφερόμενοι. Πληροφορίες που δεν έχουν επιβεβαιωθεί θέλουν τον αρχιμανδρίτη Αυγουστίνο Κκαρά επίσης να ενδιαφέρεται να διεκδικήσει εκλογή.

Στις 8/1 η ενθρόνιση του Γεωργίου

Τέσσερις μέρες μετά την εκλογή του, ο Γεώργιος έχει εγκατασταθεί στην Αρχιεπισκοπή. Το πρόγραμμα της Τρίτης ξεκίνησε με τον Αρχιεπίσκοπο Μαρωνιτών ο οποίος τον επισκέφθηκε με αφορμή την εκλογή του. Την ίδια ώρα οριστικοποιήθηκε η ημερομηνία ενθρόνισης του Αρχιεπισκόπου που θα πραγματοποιηθεί στις 8 Ιανουαρίου 2023, ημέρα Κυριακή το απόγευμα. Την ημέρα εκείνη στην Κύπρο αναμένεται να αφιχθούν προκαθημένοι ή εκπρόσωποι Ορθοδόξων Εκκλησιών. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ» στην ενθρόνιση του νέου Αρχιεπισκόπου δεν θα παραστεί ο Οικουμενικός Πατριάρχης.

Ο φονικός «Ελιοτ» σπάει τα ρεκόρ ψύχους στις ΗΠΑ

Δεκάδες οι νεκροί από την κακοκαιρία στην ανατολική ακτή – Χιονοπτώσεις σε Φλόριντα και Αριζόνα

Τουλάχιστον 56 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους κατά τη διάρκεια της «ιστορικής» χιονοθύελλας «Έλιοτ», που βύθισε τις ΝΑ ΗΠΑ σε πολικό ψύχος με θερμοκρασίες που έφθασαν τους -45 βαθμούς Κελσίου. Ο πολικός κυκλώνας επηρέασε τη βορειοαμερικανική ήπειρο από τον Καναδά μέχρι και το Τέξας, την Αριζόνα και τη Φλόριντα. Ισχυρότερα επλήγη το βόρειο τμήμα της πολιτείας της Νέας Υόρκης, με τους περισσότερους νεκρούς να καταγράφονται στην περιοχή του Μπάφαλο στις Μεγάλες Λίμνες.

Ανήμερα τα Χριστούγεννα, περισσότερες από ένα εκατομμύριο κατοικίες είχαν μείνει χωρίς ηλεκτρικό ρεύμα, ενώ δεκάδες χιλιάδες Αμερικανοί υποχρεώθηκαν να ακυρώσουν ταξιδιωτικά σχέδια για το εορταστικό τριήμερο. Η αεροπορική εταιρεία Southwest ανακοίνωσε χθες την ακύρωση 2.500 πτήσεων από σήμερα μέχρι και την Πρωτοχρονιά, με τα αεροδρόμια του Ντένβερ στο Κολοράντο, του Σικάγου και του Ντάλας να επηρεάζονται πιο έντονα. Στο Μπάφαλο της Νέας Υόρκης, στις ανατολικές όχθες της Λίμνης Ιρι, 27 άνθρωποι βρήκαν τον θάνατο από το ψύχος, οι περισσότεροι από αυτούς θαμμένοι στο χιόνι. Η μηδενική ορατότητα εξαιτίας της χιονοθύελλας εμπόδισε τα σωστικά συνεργεία να προσεγγίσουν εγκαίρως οδηγούς εγκλωβισμένους στα οχήματά τους. Πέρα από το 1,5 μέτρο χιονιού του Σαββατοκύριακου, στην περιοχή του Μπάφαλο αναμένονταν επιπλέον 60 εκατοστά χιονιού μέχρι και σήμερα τα ξημερώματα. Ορισμένοι από τους οδηγούς που έχασαν τη ζωή τους, είχαν παραμείνει εγκλωβισμένοι στα οχήματά τους για δύο 24ωρα.

Σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης κήρυξε την πολιτεία της Νέας Υόρκης ο πρόεδρος Τζο Μπάιντεν, δίνοντας εντολή στις ομοσπονδιακές υπηρεσίες να ενισχύσουν τις τοπικές αρχές στο έργο τους.

Στο Μπάφαλο η μηδενική ορατότητα εμπόδισε τα σωστικά συνεργεία να προσεγγίσουν εγκαίρως οδηγούς εγκλωβισμένους στα οχήματά τους. Πέρα από το 1,5 μ. χιονιού του Σαββατοκύριακου, στην περιοχή αναμένονταν επιπλέον 60 εκατοστά χιονιού μέχρι και σήμερα τα ξημερώματα.

Σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης κήρυξε την πολιτεία της Νέας Υόρκης ο πρόεδρος Τζο Μπάιντεν, δίνοντας εντολή στις ομοσπονδιακές υπηρεσίες να ενισχύσουν τις τοπικές αρχές στο έργο τους. «Παραμένουμε σε ετοιμότητα προκειμένου η πολιτεία να έχει στη διάθεσή της όλους τους πόρους του ομοσπονδιακού κράτους», είπε ο πρόεδρος. Σε δηλώσεις της τη Δευτέρα, η κυβερνήτης της Νέας Υόρκης, Κάθι Χότσουλ, περιέγραψε την κατάσταση στο Μπάφαλο, τη δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της πολιτείας, ως «πολεμική ζώνη», κάνοντας λόγο για καταστροφή που ξεπερνάει εκείνη της χιονοθύελλας του 1977 που στοίχισε τη ζωή σε 30 ανθρώπους.

Επικρίσεις δέχεται η δημαρχία του μητροπολιτικού Μπάφαλο για την ολιγωρία των δημοτικών υπηρεσιών για ταχύ εκχιονισμό των δρόμων στις υποβαθμισμένες –και πλειοψηφικά αφροαμερικανικές– συνοικίες του ανατολικού Μπάφαλο, όπου και καταγράφηκε η πλειονότητα των νεκρών, εγκλωβισμένων σε οχήματα, συχνά λίγες εκατοντάδες μέτρα από τις κατοικίες τους.

Αξιωματούχοι των σωστικών υπηρεσιών ανέφεραν ότι συνεργεία αναζητούσαν επιζώντες στα αυτοκίνητα, για να εντοπίσουν μόνο πτώματα μέσα στα οχήματα ή λίγα μέτρα από αυτά. Κάποια από τα θύματα υπέκυψαν από καρδιακή ανακοπή καθώς απομάκρυναν όγκους χιονιού από τις εισόδους των κατοικιών τους. Οικογένεια Αφροαμερικανών από το ανατολικό Μπάφαλο δηλώθηκε ότι περίμενε έντεκα ώρες μέσα στο αυτοκίνητό της την άφιξη της πυροσβεστικής, εξοικονομώντας προσεκτικά τη βενζίνη του οχήματος.

Θάνατοι από την κακοκαιρία καταγράφηκαν στις πολιτείες του Κολοράντο, του Κάνσας, του Ιλινόι, του Μίσιγκαν, του Κεντάκι, της Νεμπράσκα, του Μιζούρι, του Οχάιο, του Τενεσί, της Οκλαχόμα και του Ουισκόνσιν. Η θύελλα «Έλιοτ» έσπασε πολλά ρεκόρ ψύχους σε πόλεις των ΗΠΑ, με τη θερμοκρασία στην πόλη Μπόουζμαν της Μοντάνα να φθάνει τους -41 βαθμούς Κελσίου. Ποσοστό 60% του αμερικανικού πληθυσμού βρέθηκε σε γεωγραφική ζώνη ακραίου ψύχους τα τελευταία 24ωρα. Ακόμη και στην ημιτροπική Φλόριντα, η θερμοκρασία πλησίασε το μηδέν, με την τροπική πανίδα να πλήττεται σφοδρά. Παγωμένα ιγκουάνα έπεφταν από τα δέντρα στο Μαϊάμι, με φιλοζωικές οργανώσεις να σπεύδουν να συλλέξουν τα συμπαθή ερπετά για να τα «αποψύξουν» προτού εκπνεύσουν. Προειδοποίηση για ισχυρούς ανέμους και έντονες βροχοπτώσεις εξέδωσε χθες η ομοσπονδιακή μετεωρολογική υπηρεσία για τη δυτική ακτή των ΗΠΑ και συγκεκριμένα τη βόρεια Καλιφόρνια και την πολιτεία της Ουάσιγκτον.

Α.Ρ.

ΑΡΘΡΟ

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΓΕΩΡΓΟΥΛΑ**

Ανοχή τέλος με το Κατάρ

Υπάρχει μια χώρα στον Κόλπο όπου μέχρι τώρα ανέχονταν όλοι. Μια χώρα που στις τελευταίες εβδομάδες βγήκε στην επιφάνεια ότι πλήρωνε μια ομάδα Ευρωβουλευτών, αλλά και ανθρώπων που έχουν επιρροή πάνω σε Ευρωβουλευτές για να ευνοήσουν τη χώρα τους. Αυτό φαίνεται να το έκανε με χρήματα μέσα σε βαλίτσες. Τόσο σίγουρο ήταν το κύκλωμα ότι δεν θα τους έπιανε κανείς που έφτασαν στο σημείο να κυκλοφορούν στο δρόμο με εκατοντάδες χιλιάδες (αν όχι εκατομμύρια) ευρώ. Είναι όμως η μοναδική φορά που το Κατάρ προσπαθεί να ασκήσει πολιτική επιρροή; Από τη μια θέλει την εύνοια της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από την άλλη προσπαθεί να της δημιουργήσει προβλήματα στηρίζοντας αμφιλεγόμενα καθεστώτα που απειλούν Ευρωπαϊκές χώρες είτε με πόλεμο είτε με τρομοκρατικές επιθέσεις. Η Τουρκία για παράδειγμα που απειλεί διαρκώς την Ελλάδα έχει συνάψει συμφωνία ανταλλαγής με την κεντρική τράπεζα του Κατάρ αξίας 5 δισ. δολαρίων η οποία τριπλασιάστηκε μέσα στο 2020. Τώρα, η Ντόχα θα παράσχει επιπλέον 10 δισ. δολάρια με τη μορφή ανταλλαγής (swap) και με σκοπό να στηρίξει την ανορθόδοξη οικονομική πολιτική του Ερντογάν. Την ίδια ώρα το Κατάρ μαζί με την Τουρκία είναι οι στυλοβάτες της μουσουλμανικής αδελφότητας η οποία βρίσκεται απέναντι από τη Σαουδική Αραβία, την Αίγυπτο και τα Εμιράτα. Έχει στηρίξει τη χρηματοδότηση στην Αλ Κάιντα με την οποία επιτράπηκε η εξάπλωσή της στο ισλαμικό Μαγκρέμπ. Δύο από τα εργαλεία που χρησιμοποιεί για να πετύχει τους στόχους του το Κατάρ είναι το ειδησεογραφικό κανάλι Αλ Τζαζίρα όπου προωθεί τις θέσεις του, και το άλλο είναι το Ίδρυμα του Κατάρ όπου μέσω χρηματοδοτήσεων και διαφόρων δράσεων προσπαθεί να επιβάλει τις θέσεις του. Αυτή η οργανωμένη επιχείρηση ώστε το Κατάρ να καταστεί ο ηγέτης του κόλπου από τη μια, αλλά και να επηρεάζει και να ελέγχει άμεσα την Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να σταματήσει. Η δημοκρατία δεν εκβιάζεται από κανέναν! Οι αρχές και οι αξίες του δυτικού κόσμου πρέπει να προφυλαχθούν, ενώ η αλαζονεία των μοναρχιών πρέπει να τιμωρηθεί.

Ο κ. Γιάννης Γεωργούλας είναι σύμβουλος Στρατηγικής και Επιχειρήσεων.

Η HELLENIC BANK παρουσιάζει

ΠΑΡΑΜΥΘΟΥΠΟΛΗ

18/11/2022-08/01/2023

Τάφρος Ντ' Αβίλα

ΠΑΡΑΜΥΘΟΥΠΟΛΗ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ
ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΟΙ

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

ΧΟΡΗΓΟΙ

UNIVERSITY of NICOSIA · ΕΚΟ · Coca-Cola · Carlsberg · ΖΩΡΠΑΣ · MÖLLERS FORTE · GIANTS · elcafé · PARK PALIATSO · ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ · LOVE 100.7 FM 98.1 & 105.7

Μάχη επιβίωσης για ενεργοβόρες επιχειρήσεις

Πώς προσπαθούν να αντεπεξέλθουν στο υψηλό ενεργειακό κόστος και να βγάλουν τον χειμώνα τρεις ευρωπαϊκές εταιρείες

Ο φετινός χειμώνας δοκιμάζει τις αντοχές των επιχειρήσεων της Ευρώπης εξαιτίας των τεράστιων αυξήσεων στο φυσικό αέριο, ειδικά για τις ενεργοβόρες, στις οποίες οι λογαριασμοί ενέργειας φτάνουν ακόμη και σε κανονικές συνθήκες σε πολλά εκατομμύρια ευρώ. Αυτές οι επιχειρήσεις κυρίως πρέπει να επινοήσουν τρόπους επιβίωσης πέραν των προσωρινών επιδοτήσεων και προς αυτή την κατεύθυνση μειώνουν την κατανάλωση της ενέργειας, κλείνουν μονάδες, απολύουν προσωπικό, εστιάζουν σε προϊόντα με υψηλά περιθώρια κέρδους και στοιχηματίζουν ότι οι προσεκτικά επιλεγμένες συμφωνίες προμήθειας καυσίμου ενδεχομένως θα τις κρατήσουν στη ζωή. Οπως σημειώνουν οι Financial Times, η σκληρότερη δοκιμασία θα είναι το δριμύ ψύχος των επόμενων μηνών, όταν και οι πολύ χαμηλές θερμοκρασίες και τα πιθανά μπλακάουτ θα εντείνουν περαιτέρω τις πιέσεις και θα αμφισβητήσουν ακόμη και την ύπαρξή τους.

Η ιταλική Μουράνο

Η ιταλική υαλουργία New Murano Gallery ιδρύθηκε πριν από 22 χρόνια στο μικρό νησί Μουράνο, πλησίον της Βενετίας, και ακολουθεί τη μακρά παράδοση 800 ετών, που έκανε διάσημη την τοποθεσία αυτή. Τα υπέροχα βάζα, τα κηροπήγια και τα άλλα φινετσάτα αντικείμενα είναι παντού γνωστά και αγαπητά, αλλά φέτος το δίλημμα του κλάδου είναι θεμελιώδες: η εξεύρεση πόρων για την κάλυψη των διογκούμενων τιμών αερίου, αναγκαίου καυσίμου να καίνε 24 ώρες το 24ωρο οι φούρνοι στους 1.000 βαθμούς. Το μηνιαίο κόστος έφθανε σε 7.000 ευρώ πριν από τη ρωσική εισβολή και τώρα είναι 110.000 ευρώ. Κατά τον συνιδρυτή της New Murano Gallery, Αντρέα Περότα, αυτή η κατάσταση είναι αδύνατον να καταστεί διαχειρίσιμη. «Το βασικό μας θέμα είναι η ενέργεια, αλλά και οι πρώτες ύλες, η συσκευασία και τα μεταφορικά. Ολων οι τιμές αυξήθηκαν κι εμείς ζούμε σίγουρα τη χειρότερη κρίση στην ιστορία μας», τονίζει ο έτερος συνιδρυτής Φραντσέσκο Σκάρπα. Το 1966, επί των ημερών τού επίσης υαλουργού πατέρα του, οι τότε εγκαταστάσεις πλημμύρισαν, η εταιρεία χρεοκόπησε, αγοράστηκαν νέοι φούρνοι και σε 10 μέρες όλα λειτουργούσαν ξανά.

«Τώρα δεν υπάρχει φως στην άκρη του τούνελ», λέει. Αν και αμφότεροι αναγνωρίζουν πόσο σημαντικές είναι οι κρατικές επιδοτήσεις με φοροαπαλλαγές έως και 40% επί των λογαριασμών ενέργειας, το ζητούμενο της επιβίωσης είναι η απεξάρτησή τους από το φυσικό αέριο. Πάντως, χρειάστηκε να λάβουν δραστικές αποφάσεις όσον αφορά τον σχεδιασμό των προϊόντων τους. Και εξηγεί στους FT ο Περότα: «Εάν δημιουργήσουμε μία συλλογή οκτώ χρωμάτων, απαιτούνται οκτώ φούρνοι, οπότε αντί να διακόψουμε την παραγωγή, μειώσαμε τους φούρνους και τις συλλογές». Επίσης, στράφηκαν σε αντικείμενα υψηλότερου περιθωρίου κέρδους. «Αντί να παράγουμε 300 ποτήρια, δημιουργούμε τρία ποτήρια-γλυπτά», προσθέτει ο Σκάρπα. Ενα απλό ποτήρι ξεκινάει από 50 ευρώ, ενώ ένα γλυπτό από 700 έως 2.000 ευρώ.

Το μηνιαίο κόστος ρεύματος της New Murano έφθανε σε 7.000 ευρώ πριν από τη ρωσική εισβολή και τώρα είναι 110.000 ευρώ.

Η ιταλική υαλουργία New Murano Gallery στρέφεται σε αντικείμενα υψηλότερου περιθωρίου κέρδους. «Αντί να παράγουμε 300 ποτήρια, δημιουργούμε τρία ποτήρια-γλυπτά», λέει ο συνιδρυτής της New Murano Gallery, Αντρέα Περότα. Ενα απλό ποτήρι ξεκινάει από 50 ευρώ, ενώ ένα γλυπτό από 700 έως 2.000 ευρώ.

Η γερμανική Follmann

Για τη γερμανική χημική βιομηχανία Follmann Chemie, που ιδρύθηκε το 1955, οι κρατικές επιδοτήσεις, αν και καθυστέρησαν, είναι ευπρόσδεκτες. Η μονάδα απασχολεί 900 άτομα και ο επικεφαλής της Χένρικ Φόλμαν είναι η τρίτη γενιά βιομηχάνων, και αποτελεί την επιτομή των ιστορικών γερμανικών μεσαίων επιχειρήσεων. Ο Φόλμαν λέει ότι πρόσφατα ο πατέρας του τού υπενθύμισε ότι η εταιρεία του επιβίωσε της ενεργειακής κρίσης στη δεκαετία του 1970, η οποία ήταν τόσο δεινή, ώστε η κυβέρνηση απαγόρευσε την οδήγηση τις Κυριακές. «Κάθε γενιά περνάει τις δικές της δυσκολίες και το πώς αντιδρούμε σε αυτές μάς διαμορφώνει ως προσωπικότητες κιόλας», προσθέτει. Ωστόσο, δεν παύει να προβληματίζεται με την τύχη της γερμανικής χημικής βιομηχανίας. Ηδη η πανδημία προκάλεσε τρομερή έκρηξη στις τιμές των πρώτων υλών, την οποία η Follmann Chemie μετακύλισε στην πελατεία της. Σήμερα, το μείζον ερώτημα είναι πόσο οι πελάτες της γερμανικής χημικής βιομηχανίας θα θελήσουν να επωμιστούν το βάρος της ακριβότερης ενέργειας, προτού αρχίσουν να αναζητούν νέους προμηθευτές στη ΝΑ Ασία ή στη Β. Αμερική. Προς το παρόν πληρώνει το προσωπικό με πλήρεις αποδοχές, αν και μειώθηκαν οι ώρες τους, ενώ το ενεργειακό κόστος από 2% του τζίρου φτάνει το 6%.

Ισπανικά πλακάκια

Η ισπανική εταιρεία Realonda που κατασκευάζει πλακάκια ιδρύθηκε το 1952. Η κάμινος που διαθέτει έχει 180 σωλήνες, οι οποίοι διοχετεύουν αδιαλείπτως φυσικό αέριο για να δημιουργηθεί θερμοκρασία 1.200 βαθμών, να ψηθεί ο πηλός και να παραχθούν πλακάκια. Και μόνο η υποχρέωση που έχει ο γενικός διευθυντής της Νταβίντ Φερνάντεθ-Βαγιαδάρες να κρατάει πάντα αναμμένο το καμίνι, τον κάνει να αγωνιά πολύ. Αν και η μονάδα εξακολουθεί να είναι κερδοφόρος, τα περιθώρια κέρδους έχουν συρρικνωθεί δραστικά σχεδόν κατά 75% το 2021. Αρκεί να σκεφθεί κανείς ότι το ένα δέκατο της συνολικής βιομηχανικής κατανάλωσης αερίου προέρχεται από όσους κατασκευάζουν πλακάκια. Η Realonda έχει έδρα την πόλη Οντα, όπου βρίσκονται και άλλες συναφείς μονάδες. Η ενεργειακή κρίση υποχρέωσε εργοστάσια να κλείσουν στην ευρύτερη επαρχία Καστεγιόν, ενώ 9.000 από τους 17.000 απασχολουμένους στον κλάδο ειδοποιήθηκαν ότι ίσως τεθούν σε αναστολή – εκατοντάδες απολύθηκαν. Ο Φερνάντεθ-Βαγιαδάρες είναι αποφασισμένος να μη χάσει ούτε έναν από τους 100 εργαζομένους του. Επισημαίνει ότι μέρος των υψηλότερων δαπανών του περνούν στην πελατεία του. Ενα συνηθισμένο πορσελάνινο πλακάκι μπάνιου με ματ φινίρισμα έκανε για το δίκτυο διανομής 8,75 ευρώ το τετραγωνικό μέτρο προ του πολέμου και τώρα φθάνει τα 12,05 ευρώ. Το μεγαλύτερό του στοίχημα, όμως, είναι στα τέλη Δεκεμβρίου, όταν θα ανανεώσει το ετήσιο συμβόλαιο φυσικού αερίου και θα επιλέξει ανάμεσα σε μία πάγια τιμή ή σε τιμή συνδεδεμένη με την αγορά, χωρίς να γνωρίζει τι τον συμφέρει από τα δύο.

Απειλεί τη διεθνή αγορά ακινήτων η αύξηση των επιτοκίων

Μειώνονται για δέκατο μήνα οι πωλήσεις στις ΗΠΑ, υποχώρηση τιμών στο Λονδίνο

Αυξάνονται διαρκώς τα στοιχεία που προοιωνίζονται κρίση στην αγορά ακινήτων των αναπτυγμένων οικονομιών, με τις πωλήσεις κατοικιών να μειώνονται στις ΗΠΑ για δέκατο συναπτό μήνα και τις τιμές των κατοικιών να υποχωρούν στο Λονδίνο. Κύρια αιτία είναι η αύξηση των επιτοκίων, που αναπόφευκτα διογκώνει τις δόσεις των στεγαστικών δανείων οδηγώντας τα επιτόκιά τους στα ύψη.

Σύμφωνα με στοιχεία της αμερικανικής Εθνικής Ενωσης Εταιρειών Ακινήτων (NAR), οι πωλήσεις κατοικιών, μικρών διαμερισμάτων και διπλοκατοικιών εμφανίζονται τον Νοέμβριο μειωμένες κατά 35,4% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους, αλλά και κατά 7,7% σε σύγκριση με τον Οκτώβριο. Το ίδιο μοτίβο επικράτησε σε όλες τις πολιτείες των ΗΠΑ με μειώσεις πωλήσεων τόσο σε ετήσια όσο και μηνιαία βάση. Οπως σχολιάζει σχετικό ρεπορτάζ του CNN, συνεχίζεται η τάση που άρχισε τον Φεβρουάριο και η οποία σηματοδοτεί την πλέον παρατεταμένη μείωση των πωλήσεων ακινήτων που έχει καταγραφεί από το 1999, οπότε άρχισε η καταγραφή των συγκεκριμένων στοιχείων. Επιπλέον τον Νοέμβριο οι πωλήσεις ακινήτων στην υπερδύναμη ήταν στα χαμηλότερα επίπεδα που έχουν καταγραφεί από τον Μάιο του 2020, όταν η αγορά ακινήτων είχε κυριολεκτικά παραλύσει εξαιτίας της πανδημίας και των lockdowns. Αν εξαιρεθεί εκείνος ο φοβερός μήνας, προκύπτει πως οι πωλήσεις ακινήτων τον Νοέμβριο ήταν οι λιγότερες που έχουν καταγραφεί στις ΗΠΑ από τον Νοέμβριο του 2010.

Μιλώντας στο αμερικανικό δίκτυο ο Λόρενς Γιουν, κορυφαίος οικονομολόγος της NAR, υπογράμμισε πως «καθοριστικός παράγοντας είναι η ραγδαία αύξηση των επιτοκίων των στεγαστικών δανείων, που καθιστά απρόσιτη την αγορά κατοικίας». Με την αύξηση του κόστους δανεισμού στις ΗΠΑ, όχι μόνον γίνεται απρόσιτη η αγορά κατοικίας για μεγάλο μέρος του πληθυσμού, αλλά πολλοί Αμερικανοί δεν πληρούν πλέον τις προϋποθέσεις για την έγκριση στεγαστικού δανείου. Παραδόξως, παρά την πτώση των πωλήσεων, οι τιμές των κατοικιών συνεχίζουν την ανοδική τους πορεία με μια μέση τιμή τον Νοέμβριο να φθάνει τα 370.000 δολ., καταγράφοντας αύξηση 3,5% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους.

Στο Λονδίνο, αντιθέτως, οι τιμές των κατοικιών βρίσκονται σε πτωτική πορεία.

Παρά την πτώση των πωλήσεων στις ΗΠΑ, οι τιμές των κατοικιών συνεχίζουν την ανοδική πορεία τους, με μια μέση τιμή τον Νοέμβριο να φθάνει σε 370.000 δολάρια, καταγράφοντας αύξηση 3,5% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους.

Οι πωλήσεις κατοικιών, μικρών διαμερισμάτων και διπλοκατοικιών εμφανίζονται τον Νοέμβριο μειωμένες τόσο σε ετήσια όσο και σε μηνιαία βάση.

Πρόσφατη έρευνα καταγράφει μάλιστα πτώση των πραγματικών τιμών έως και 24% μέσα στην τελευταία πενταετία, ενώ στις ακριβές περιοχές της βρετανικής πρωτεύουσας οι τιμές παραμένουν απρόσιτες ακόμη και έπειτα από μια ελαφρά υποχώρησή τους κατά 2%. Ο σχετικός δείκτης τιμών για τον Δεκέμβριο φέρει τις τιμές των ακινήτων στο Λονδίνο να έχουν υποχωρήσει κατά 7% από το 2017 και μετά και σύμφωνα με παράγοντες της αγοράς ακινήτων και τις αναλύσεις σε σχετικές ιστοσελίδες η πτωτική τάση θα συνεχιστεί και το επόμενο έτος. Οι τιμές στη βρετανική πρωτεύουσα εκτιμά πως θα υποχωρήσουν από 5% ώς 8%, ενώ στο σύνολο της χώρας προβλέπεται υποχώρηση 5%. Και στην περίπτωση της Βρετανίας, πάντως, καθοριστικός παράγοντας δεν είναι άλλος από την αύξηση του κόστους δανεισμού, που καθιστά απρόσιτο το κόστος εξυπηρέτησης ενός στεγαστικού δανείου. Σύμφωνα, άλλωστε, με σχετικό ρεπορτάζ των Financial Times, την αγορά ακινήτων της Βρετανίας πρόκειται να επιβαρύνουν άμεσα οι τεχνολογικοί κολοσσοί που εξαιτίας της ραγδαίας επιβράδυνσης της οικονομίας αφήνουν τα γραφεία τους στο Λονδίνο και το Δουβλίνο. Η Alphabet, μητρική της Google, καθώς και η Meta, μητρική του Facebook, όπως και η εταιρεία λογισμικού Salesforce και άλλες αμερικανικές εταιρείες αφήνουν ελεύθερα τα γραφεία που είχαν νοικιάσει στη βρετανική και την ιρλανδική πρωτεύουσα. Οπως επισημαίνει η βρετανική εφημερίδα, η επιλογή τους αυτή επιδεινώνει περαιτέρω την κατάσταση για τις μεγάλες εταιρείες ακινήτων που αντιμετωπίζουν τη μεγαλύτερη πρόκληση για τον κλάδο τους μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2008. Οι τιμές των γραφείων υποχωρούν στις δύο πλευρές του Ατλαντικού, αφενός εξαιτίας της αύξησης των επιτοκίων και της αυξανόμενης αβεβαιότητας για την κατάσταση της οικονομίας και αφετέρου επειδή επεκτείνεται διαρκώς το σύστημα της τηλεργασίας, καθιστώντας περιττούς τους εργασιακούς χώρους.

Η βρετανική εφημερίδα επισημαίνει επίσης πως η τηλεργασία έχει μετατρέψει μερικές από τις εταιρείες υψηλής τεχνολογίας σε κατά λάθος μεσιτικές, που προσπαθούν τώρα να επινοικιάσουν τα γραφεία που έχουν νοικιάσει αλλά δεν τους χρειάζονται. Η Google, για παράδειγμα, βρίσκεται σε αυτή τη θέση, καθώς ένας στους 10 υπαλλήλους της επέλεξε την τηλεργασία σε μόνιμη βάση και η εταιρεία εγκαταλείπει τα γραφεία που είχε νοικιάσει στο Λονδίνο. Σε ό,τι αφορά τη Meta, είχε νοικιάσει κτιριακές εγκαταστάσεις έκτασης 29.000 τ.μ. στο κεντρικό Λονδίνο και τώρα προσπαθεί να επινοικιάσει το κτίριο στο οποίο δεν πρόλαβε, άλλωστε, να εγκατασταθεί.

Μοναδικό **οικοσύστημα υπηρεσιών** αποκλειστικά για **e-shops!**

Για περισσότερες πληροφορίες σαρώστε τον κωδικό QR.

G.A.P. VASSILOPOULOS GROUP

ups Authorised Service Contractor · GAP AKIS EXPRESS · Western Union WU · DSV · payments · WORLDLINE · G.A.P. VASSILOPOULOS WAREHOUSING LOGISTICS LTD · fetch

ΛΙΜΝΗ ΠΛΑΣΤΗΡΑ · ΜΕΣΣΗΝΙΑ · ΚΑΡΥΤΑΙΝΑ · ΒΟΙΩΤΙΑ
ταξίδια
Weekends με θέμα
Εκτάκτως το Σάββατο
31/12
ΦΥΣΗ, ΕΥΕΞΙΑ, ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΕΜΠΝΕΟΥΝ ΤΙΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΕΣ ΑΠΟΔΡΑΣΕΙΣ ΜΑΣ
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Διαβεβαιώσεις

Σε αντίθεση με την πρόεδρο της ΕΚΤ, που διακηρύσσει τη στροφή της σε περιοριστική νομισματική πολιτική, ο διοικητής της Τράπεζας της Ιαπωνίας, Χαρουχίκο Κουρόντα, προσπάθησε να πείσει τις αγορές ότι «η χαλάρωση του ορίου διακύμανσης στις αποδόσεις των δεκαετών ομολόγων της χώρας του δεν αποτελεί αύξηση επιτοκίων».

Η προειδοποίηση

Μόλις έξι ημέρες προτού προκαλέσει κραδασμούς στις αγορές η Τράπεζα της Ιαπωνίας, η πρόεδρος της ΕΚΤ συνόδευε την αύξηση των επιτοκίων του ευρώ με μία ακόμη από τις αλλεπάλληλες προειδοποιήσεις της, ότι «αναμένουμε να τα αυξήσουμε περισσότερο προκειμένου να επιτύχουμε τον στόχο του 2%», και επανέλαβε πως «ο πληθωρισμός παραμένει πολύ υψηλός».

Πρώτες ενδείξεις

Με διαφορά λίγων ωρών από την ΕΚΤ, ο διοικητής της αμερικανικής Fed, Τζερόμ Πάουελ, ανακοίνωνε μία ακόμη αύξηση των επιτοκίων του δολαρίου, εξέφραζε ικανοποίηση για τις πρώτες ενδείξεις αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού, αλλά τόνιζε πως «θα χρειαστούν πολύ περισσότερες ενδείξεις υποχώρησης του δείκτη προκειμένου να αισθανθούμε σιγουριά».

Οι περισσότερες μεγάλες κεντρικές τράπεζες αύξησαν τα επιτόκια μέσα στο 2022

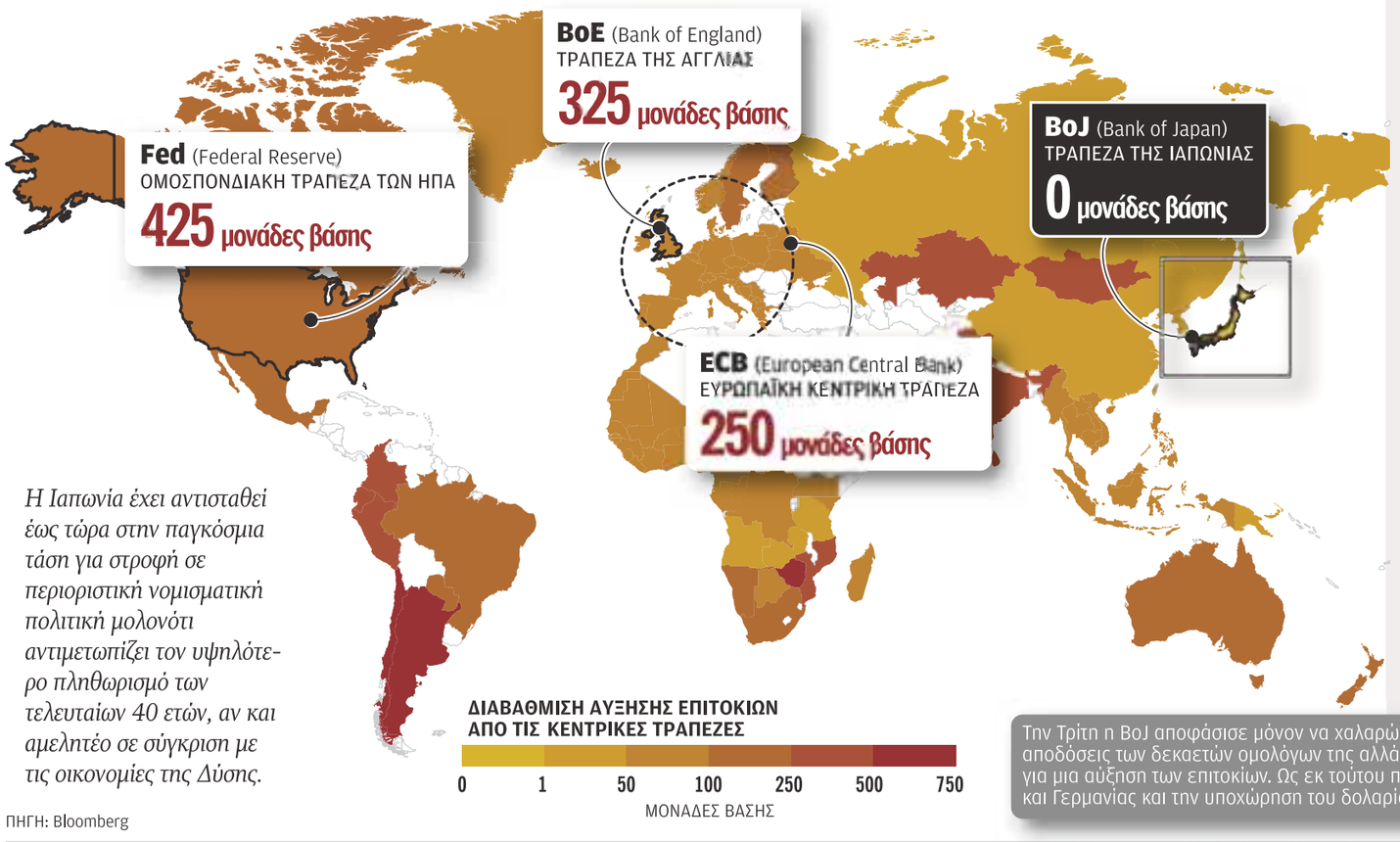

Η Ιαπωνία έχει αντισταθεί έως τώρα στην παγκόσμια τάση για στροφή σε περιοριστική νομισματική πολιτική μολονότι αντιμετωπίζει τον υψηλότερο πληθωρισμό των τελευταίων 40 ετών, αν και αμελητέο σε σύγκριση με τις οικονομίες της Δύσης.

ΠΗΓΗ: Bloomberg

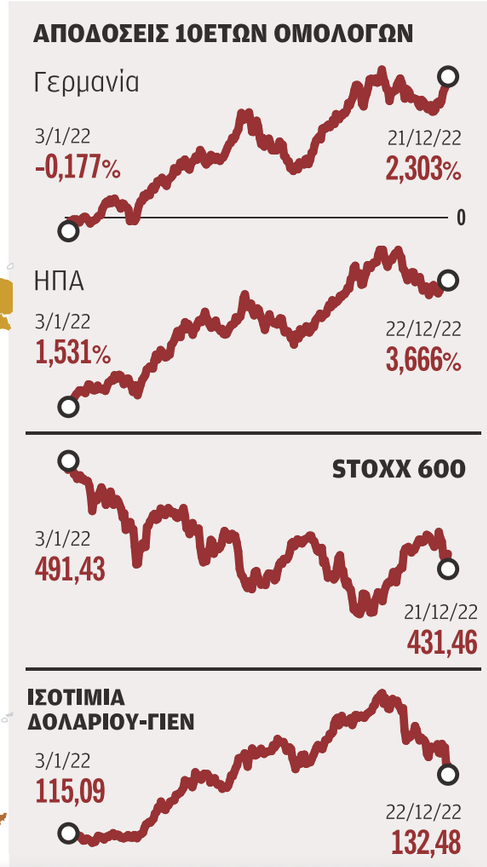

Την Τρίτη η BoJ αποφάσισε μόνον να χαλαρώσει το στενό όριο διακύμανσης που επιτρέπει στις αποδόσεις των δεκαετών ομολόγων της αλλά η κίνησή της φαίνεται πως προλειαίνει το έδαφος για μια αύξηση των επιτοκίων. Ως εκ τούτου προκάλεσε πτώση η BoJ στα δεκαετή ομόλογα ΗΠΑ και Γερμανίας και την υποχώρηση του δολαρίου έναντι του γιεν.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Δύσκολοι καιροί για κεντρικούς τραπεζίτες

Αυξάνουν επιτόκια, αντιστρέφουν την ποσοτική χαλάρωση, με άγνωστη την αντίδραση οικονομιών - αγορών

Της **ΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΣΠΑΘΗ**

Σε παλαιότερες εποχές, όταν η παγκοσμιοποίηση δεν είχε ενοποιήσει τις οικονομίες και τα χρηματοπιστωτικά συστήματα, ίσως να αποτελούσε έκπληξη η αναταραχή που στις αρχές της εβδομάδας προκάλεσε στις αγορές της Δύσης μια κίνηση της κεντρικής τράπεζας στη μακρινή Ιαπωνία. Στο παγκόσμιο περιβάλλον τής μετά την πανδημία εποχής, του πολέμου στην Ουκρανία και της ενεργειακής κρίσης, με τον πληθωρισμό να καλπάζει και την ύφεση προ των πυλών των περισσότερων οικονομιών αποκαλύπτει τα δυσεπίλυτα διλήμματα που αντιμετωπίζουν οι κεντρικές τράπεζες ανά τον κόσμο και τις ακροβασίες στις οποίες επιδίδονται για να τα διαχειριστούν. Στην παρούσα συγκυρία είναι αναγκασμένες να πλεύσουν σε αχαρτογράφητα νερά, καθώς έπειτα από χρόνια άκρως αναπτυξιακής πολιτικής, αυξάνουν ταυτοχρόνως τα επιτόκια και αντιστρέφουν την ποσοτική χαλάρωση, με άγνωστη την αντίδραση οικονομιών και αγορών. Το πρόβλημα σκιαγραφεί η αμφιθυμική στάση της Τράπεζας της Ιαπωνίας και του απερχόμενου στο εγγύς μέλλον διοικητή της, Χαρουχίκο Κουρόντα, που έπειτα από έξι συναπτά έτη αρνητικών επιτοκίων και εκτεταμένων αγορών ομολόγων επιχείρησε μια ελάχιστη τροποποίηση στη νομισματική πολιτική προς την κατεύθυνση μιας ενδεχόμενης αύξησης των επιτοκίων στο μέλλον. Προσπαθώντας να αποφύγει μια δυσανάλογη αντίδραση των αγορών, ο διοικητής της κεντρικής τράπεζας υποστήριξε ότι «σημαίνει πως οδεύουμε προς αύξηση επιτοκίων». Η αντίδραση των αγορών –υποχώρηση των ομολόγων όχι μόνον της Ιαπωνίας, αλλά και των δεκαετών ομολόγων του αμερικανικού δημοσίου, των δεκαετών του γερμανικού δημοσίου, του δολαρίου έναντι του γιεν, ακόμη και των ευρωπαϊκών χρηματιστηρίων– οφειλόταν κυρίως σε έναν παράγοντα: η Ιαπωνία ήταν έως τώρα η μοναδική από τις μεγάλες οικονομίες που δεν είχε προχωρήσει σε αύξηση επιτοκίων, παρά το γεγονός ότι αντιμετωπίζει τον υψηλότερο πληθωρισμό των τελευταίων 40 ετών, έστω και μόλις 3,6%.

Μια ελάχιστη τροποποίηση της νομισματικής πολιτικής της Ιαπωνίας στάθηκε ικανή να προκαλέσει κραδασμούς ανά τον κόσμο.

Η κίνησή της μοιραία σηματοδοτεί το οικουμενικό πλέον τέλος της χαλαρής νομισματικής πολιτικής, δεδομένου ότι η ΕΚΤ, η Federal Reserve, η Τράπεζα της Αγγλίας αλλά ακόμη και οι κεντρικές τράπεζες αναπτυσσόμενων οικονομιών, χωρών της Λατινικής Αμερικής, της Αφρικής και της Ασίας, αυξάνουν τα επιτόκια διακινδυνεύοντας να βυθίσουν τις οικονομίες τους στην ύφεση ή να βαθύνουν περαιτέρω τη μάλλον αναπόφευκτη ύφεση. Και βέβαια σε πολλές κεντρικές τράπεζες η αμφιθυμία, λιγότερο ή περισσότερο φανερή, είναι το κοινό τους γνώρισμα με την Τράπεζα της Ιαπωνίας. Ο κίνδυνος της ύφεσης και της επιδείνωσής της από τις αλλεπάλληλες αυξήσεις των επιτοκίων αποτελεί ένα είδος δαμόκλειας σπάθης πάνω από την ΕΚΤ, που προ δεκαημέρου αποφάσισε μια ακόμη αύξηση επιτοκίων αλλά κατά 50 μονάδες βάσης, μικρότερη του αρχικού σχεδιασμού. Η επίμονη φημολογία κάθε είδους, συμπεριλαμβανομένων και υποθέσεων για πιθανό τερματισμό των αυξήσεων των επιτοκίων, εξωθεί την πρόεδρο της ΕΚΤ, Κριστίν Λαγκάρντ, να επαναλαμβάνει αδιάκοπα πως επίκεινται νέες αυξήσεις, πως δεν πρόκειται να σταματήσει η τράπεζα αν ο πληθωρισμός δεν πλησιάσει τον στόχο του 2%, πως τα επίπεδα επιτοκίων που θεωρεί η αγορά ότι θα κορυφωθούν τα επιτόκια, κάπου στο 3% με 3,25%, δεν επαρκούν για να υποχωρήσει ο πληθωρισμός.

Η πικρή πείρα της Ιαπωνίας από τη «χαμένη δεκαετία»

Οποιος έχει εικόνα των επιθετικών αυξήσεων επιτοκίων στις οποίες έχουν προχωρήσει μέσα στο έτος η ΕΚΤ, η Federal Reserve και η Τράπεζα της Αγγλίας, θα εκπλαγεί διαβάζοντας με ποια κίνησή της η Τράπεζα της Ιαπωνίας προκάλεσε κραδασμούς στις αγορές ανά τον κόσμο. Απλώς χαλάρωσε την αυστηρά ελεγχόμενη από την κεντρική τράπεζα απόδοση του μακροπρόθεσμου χρέους της Ιαπωνίας, των δεκαετών ομολόγων της, επιτρέποντας την αύξηση ή μείωσή της κατά 0,50%, ενώ έως τώρα επέτρεπε μόνο μια διακύμανση 0,25%.

Η Χώρα του Ανατέλλοντος Ηλίου έχει πικράν πείρα από την αύξηση των επιτοκίων στην οποία προχώρησε στα τέλη του 1989 για να αντιμετωπίσει μια «φούσκα» της αγοράς ακινήτων. Το αποτέλεσμα ήταν να οδηγήσει την άλλοτε ακμάζουσα οικονομία της στη στασιμότητα και στην κοινώς γνωστή ως «χαμένη δεκαετία» της Ιαπωνίας. Στη διάρκεια της δεκαετίας του 1980, η ιαπωνική οικονομία αναπτυσσόταν με ρυθμούς κοντά στο 4% όταν το ΑΕΠ των ΗΠΑ αυξανόταν κατά λίγο περισσότερο από 3%. Το φθινόπωρο του 1989, όμως, άρχισαν να «σκάνε οι φούσκες» που είχαν αναπτυχθεί στο χρηματιστήριο και στην αγορά ακινήτων. Από το φθινόπωρο του 1989 μέχρι και τον Αύγουστο του 1992 οι αξίες των μετοχών κατέρρευσαν με πτώση 60%, ενώ οι τιμές των ακινήτων υποχωρούσαν αδιάκοπα σε όλη τη δεκαετία του 1990 φτάνοντας στην ιλιγγιώδη πτώση του 70% το 2001. Ουσιαστικά όλη τη δεκαετία από το 1991 έως και το 2001 και σε μεγάλο βαθμό ως συνεπακόλουθο της αύξησης των επιτοκίων η ιαπωνική οικονομία γνώρισε ένα τοξικό κοκτέιλ, αποτελούμενο από ασυνήθη επιβράδυνση των ρυθμών, επίμονο αποπληθωρισμό και πιστωτική ασφυξία.

Εκτοτε προσπαθεί να αποφύγει μια επανάληψη εκείνης της παρατεταμένης κρίσης, χρησιμοποιώντας δημόσιο χρήμα για να αναδιαρθρώνει τους ισολογισμούς των τραπεζών και για να εμποδίζει τόσο τον αποπληθωρισμό όσο και τον πληθωρισμό να βγουν εκτός ελέγχου, ώστε να μην επαναληφθεί ο στασιμοπληθωρισμός της δεκαετίας του 1990. Η τραυματική αυτή εμπειρία της Ιαπωνίας βρίσκεται πίσω από τις επίμονες και υπερβολικές διευκρινίσεις με τις οποίες συνόδευσε ο διοικητής της κεντρικής τράπεζας, Χαρουχίκο Κουρόντα, την απόφασή της την Τρίτη. «Η κίνηση δεν αποτελεί αύξηση επιτοκίων», υπογράμμισε εμφατικά, αν και η αγορά θεωρεί βέβαιο ότι είναι το πρώτο βήμα για μια αύξηση μέσα στο 2023. Ο κ. Κουρόντα, έχει επανειλημμένως τονίσει ότι θα ήταν πρόωρη μια στροφή σε περιοριστική νομισματική πολιτική όσο δεν καταγράφεται μια σημαντική αύξηση των μισθών.

Η Fed δίνει το πρόσταγμα και λέει ότι είναι αναγκασμένη να προκαλέσει πολύ πόνο

«Ελπίζω πως αυτό θα είναι το τέλος των αρνητικών επιτοκίων γιατί στην περίπτωση αυτή θα σημαίνει πως θα σταματήσουμε να βασιζόμαστε στις κεντρικές τράπεζες για τα πάντα. Τώρα γνωρίζουμε πως τα αρνητικά επιτόκια δεν δουλεύουν. Τελεία και παύλα». Η κατηγορηματική δήλωση ανήκει στον Στίβεν Μίλερ, πρώην στέλεχος της BlackRock και τώρα στέλεχος της επενδυτικής GSFM Pty. Ισως κάπως απόλυτα και με κάποια υπερβολή αποτυπώνει μια πλευρά της πραγματικότητας, ότι από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, την κρίση χρέους της Ευρωζώνης και μετά, οι κεντρικές τράπεζες επωμίστηκαν σε δυσανάλογο ίσως βαθμό την προσπάθεια να στηρίξουν τις οικονομίες τους. Οι κυβερνήσεις ανέλαβαν άλλου είδους πρωτοβουλίες μόνον από την πανδημία και μετά και ειδικότερα τώρα με την ενεργειακή κρίση, και έχουν ένα ρόλο ενισχυμένο μεν αλλά κυρίως πυροσβεστικό. Το πόσο λεπτή είναι αυτή η ισορροπία που αναζητούν τώρα οι κεντρικές τράπεζες, καθώς προσπαθούν να ανακόψουν τον πληθωρισμό και να αποφύγουν μια βαθύτατη ύφεση, αποτυπώνεται στις διατυπώσεις που επιλέγουν όταν ανακοινώνουν τις αποφάσεις της νομισματικής τους πολιτικής. Ο διοικητής της ομοσπονδιακής τράπεζας των ΗΠΑ, Τζερόμ Πάουελ, για παράδειγμα, επανειλημμένως έχει κωφεύσει στις προειδοποιήσεις των οικονομολόγων για τον κίνδυνο της ύφεσης από τις αλλεπάλληλες αυξήσεις του κόστους του δανεισμού. Ανακοινώνοντας τις αποφάσεις της έχει επανειλημμένως δώσει την εντύπωση ενός ακατανόητου κυνισμού όταν επιλέγει να πει απροκάλυπτα στην καθιερωμένη συνέντευξη Τύπου πως η Federal Reserve είναι αναγκασμένη «να προκαλέσει πολύ πόνο» για να αναχαιτίσει την άνοδο του πληθωρισμού. Σε μια λίγο παλαιότερη, τον Σεπτέμβριο, όταν όλα έδειχναν πως παρά τη διαφαινόμενη ύφεση η αμερικανική αγορά εργασίας παραμένει εξαιρετικά ανθεκτική, με την ανεργία να βρίσκεται σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα της τάξης του 3,7%, η Fed προέβλεπε πως με την πολιτική της για να ανακόψει τον πληθωρισμό θα οδηγήσει σε άνοδο της ανεργίας στο 4,4% που στην πράξη ισοδυναμεί με 1,2 εκατ. περισσότερους ανέργους, 1,2 εκατ. ανθρώπους που θα χάσουν την εργασία τους με την πολιτική της Fed. Τότε, ο Τζερόμ Πάουελ δήλωνε πως «η αύξηση της ανεργίας θα είναι μικρότερο κακό από μια παρατεταμένη περίοδο υψηλού πληθωρισμού». Σε κάποιον αδαή περί τα των κεντρικών τραπεζών και ειδικότερα με την ορολογία που συνηθίζουν να χρησιμοποιούν οι κεντρικοί τραπεζίτες, θα φάνταζε σαν ολετήρας με επιθετικές διαθέσεις. Για όποιον παρακολουθεί, πάντως, τις ακροβασίες των κεντρικών τραπεζών, η κατάσταση φαίνεται εξαιρετικά δύσκολη. Οπως ακριβώς συμβαίνει και στους κόλπους της ΕΚΤ, στη Fed επικρατεί εντονότατος προβληματισμός για το πόση συνολική πίεση μπορεί να ασκήσει στην αμερικανική οικονομία πέραν των αυξήσεων των επιτοκίων. Η ομοσπονδιακή τράπεζα των ΗΠΑ έχει αρχίσει εδώ και πολλούς μήνες να συρρικνώνει το χαρτοφυλάκιό της μειώνοντας τα ομόλογα που έχει συγκεντρώσει στη διάρκεια των ετών της λεγόμενης ποσοτικής χαλάρωσης. Ηταν η πρώτη που αποφάσισε να ανακαλέσει την αντισυμβατική αυτή πολιτική και πρώτη που αποφάσισε προ ημερών να προχωρήσει σε ηπιότερες αυξήσεις επιτοκίων. Κατά κάποιον τρόπο δίνει το πρόσταγμα και την ακολουθούν η ΕΚΤ και η Τράπεζα της Αγγλίας. Μάλλον θα είναι και η πρώτη που θα δει τα αποτελέσματα.

pwc
Σας ευχόμαστε καλές γιορτές & ευτυχισμένος ο νέος χρόνος!
www.pwc.com.cy

Χρέος 400 δισ. ευρώ θα εκδώσουν το 2023 οι χώρες της Ευρώπης

Στοίχημα η απορρόφησή του από επενδυτές του ιδιωτικού τομέα

Οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις θα εκδώσουν πρόσθετο χρέος το 2023 για να αντιμετωπίσουν την ενεργειακή κρίση και το κόστος της ενέργειας. Δεδομένου, όμως, ότι η ΕΚΤ θα μειώσει τις επανεπενδύσεις, θα αυξηθεί η πίεση στην αγορά και οι κυβερνήσεις θα πρέπει να δελεάσουν τους επενδυτές του ιδιωτικού τομέα για να αγοράσουν πρόσθετο χρέος ύψους 400 δισ. ευρώ.

Από το 2015, οπότε και άρχισε το πρόγραμμα ποσοτικής χαλάρωσης, η ΕΚΤ αποτελεί τον εγγυημένο αγοραστή κρατικών ομολόγων και τον δανειστή ύστατης προσφυγής. Εχει άλλωστε απορροφήσει στο χαρτοφυλάκιό της έναν τεράστιο όγκο νέων ομολόγων που εξέδωσαν οι κυβερνήσεις της Ευρωζώνης το διάστημα από το 2019 έως και το 2021. Από το νέο έτος, όμως, θα αρχίσει να περιορίζει το χαρτοφυλάκιό της σε πρώτη φάση μειώνοντας τις επανεπενδύσεις από τα κέρδη όσων ομολόγων λήγουν. Κάθε άλλο παρά τυχαία, η αλλαγή πολιτικής της ΕΚΤ συμπίπτει με την προσπάθεια των κυβερνήσεων της Ευρωζώνης να αμβλύνουν τις επιπτώσεις από το υψηλό κόστος της ενέργειας.

Αναλυτές εκτιμούν πως οι αποδόσεις των κρατικών ομολόγων θα συνεχίσουν την ανοδική τους πορεία και το επόμενο έτος.

Και αυτό σημαίνει ότι χρειάζονται πρόσθετα κεφάλαια, οπότε θα εκδώσουν νέο πρόσθετο δημόσιο χρέος. Η Γερμανία ειδικότερα θα εκδώσει χρέος-ρεκόρ μέσα στο επόμενο έτος. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς της Bank of America, ο όγκος του νέου κρατικού χρέους που θα κληθούν να απορροφήσουν οι επενδυτές μέσα στο 2023 θα είναι διπλάσιος σε σύγκριση με το προηγούμενο ρεκόρ πριν από μια δεκαετία.

Η ΕΚΤ θα αρχίσει να μειώνει τα ομόλογα, ύψους 5 τρισ. ευρώ, που συγκέντρωσε στο χαρτοφυλάκιό της τα χρόνια της ποσοτικής χαλάρωσης, πουλώντας ομόλογα αξίας 15 δισ. ευρώ, κάθε μήνα από τον Μάρτιο έως τον Ιούνιο.

Αυτό σημαίνει πως οι εκδοτικές αρχές θα χρειαστεί να καταβάλουν διπλάσιες προσπάθειες για να προσελκύσουν επενδυτές. Παράλληλα κινδυνεύουν να πληρώσουν πολύ μεγαλύτερες αποδόσεις, καθώς η επιθετική στροφή της ΕΚΤ σε περιοριστική πολιτική και οι νέες αυξήσεις επιτοκίων που προανήγγειλε η κ. Λαγκάρντ την περασμένη εβδομάδα έχουν πείσει τους επενδυτές ότι θα ακολουθήσει νέα αύξηση του κόστους δανεισμού κατά μισή εκατοστιαία μονάδα μέσα στο νέο έτος. Ηδη οι αποδόσεις των δεκαετών ομολόγων της Γερμανίας έχουν αυξηθεί κατά 250 μονάδες βάσης μέσα στο έτος και των ιταλικών περισσότερο από 300 μ.β., εκ των οποίων οι 50 μ.β. ήταν μόνον μέσα στην τελευταία εβδομάδα. Αναλυτές των BNP Paribas, Deutsche Bank και Citigroup, που αναλαμβάνουν τις πωλήσεις δημοσίου χρέους των χωρών της Ευρωζώνης, εκτιμούν πως οι αποδόσεις των κρατικών ομολόγων θα συνεχίσουν την ανοδική τους πορεία και το επόμενο έτος. Η BNP Paribas εκτιμά πως οι πωλήσεις αυτών των ομολόγων θα εξωθήσουν τις αποδόσεις των δεκαετών της Γερμανίας σε άνοδο 45 μ.β. ακόμη, φθάνοντάς τες στο 2,75% μέσα στο πρώτο τρίμηνο του έτους.

Η τράπεζα θα εξακολουθήσει προς το παρόν να επανεπενδύει μέρος του χρέους που αγόρασε στη διάρκεια της πανδημίας. Παράλληλα, όμως, θα αρχίσει να μειώνει τα ομόλογα, ύψους 5 τρισ. ευρώ, που έχει συγκεντρώσει στο χαρτοφυλάκιό της στα χρόνια της ποσοτικής χαλάρωσης, πουλώντας ομόλογα αξίας 15 δισ. ευρώ κάθε μήνα από τον Μάρτιο μέχρι τον Ιούνιο. Το τι θα συμβεί μετά παραμένει άδηλο. Μέχρι και τον Νοέμβριο η ομάδα εργασίας της ΕΚΤ, που έχει επαφές με την αγορά, ανέφερε πως η μεγαλύτερη ανησυχία αφορά τον μεγάλο όγκο χρέους που θα χρειαστεί να αγοράσουν επενδυτές από τον ιδιωτικό τομέα. Οπως επισημαίνει ο Τζούλιαν Λε Μπερόν, γενικός διευθυντής επενδύσεων στην Allianz Global Investors, «είναι γεγονός πως οι επενδυτές δεν έχουν τόση διάθεση να αγοράσουν ευρωπαϊκά ομόλογα το επόμενο έτος». Αποτελεί, άλλωστε, λόγο προβληματισμού το χρέος της Ιταλίας και η βιωσιμότητά του. Οι αποδόσεις των ιταλικών δεκαετών έχουν ήδη υπερβεί το 4% και αρχίζουν να ανησυχούν τους επενδυτές. Δεν προβλέπουν, πάντως, όλες οι τράπεζες περαιτέρω άνοδο των αποδόσεων μέσα στο νέο έτος. Η JP Morgan, για παράδειγμα, εκτιμά πως θα υποχωρήσουν, ενώ ακόμη και η BNP προσβλέπει σε υποχώρησή τους μετά την αρχική άνοδο. Υπάρχει άλλωστε και η ελπίδα πως οι υψηλές αποδόσεις θα προσελκύσουν τους επενδυτές και στην περίπτωση της ύφεσης θα καταστήσουν τα ομόλογα πιο ελκυστικά, δεδομένου ότι είναι επενδύσεις χαμηλού ρίσκου.

REUTERS

ΑΝΑΛΥΣΗ / *Του* **ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ**

Ο μύθος για το συγκριτικό πλεονέκτημα στις υπηρεσίες

Η εδραιωμένη αντίληψη για την ελληνική οικονομία είναι ότι μπορεί να υστερεί στην παραγωγή αγαθών και στις εξαγωγές, αλλά θριαμβεύει στις υπηρεσίες που προσθέτουν εισόδημα και απασχόληση. Η πραγματικότητα είναι ότι το πλεονέκτημα της χώρας στις υπηρεσίες περιορίζεται σε δύο τομείς. Βέβαια, περισσότερα από τα μισά έσοδα της χώρας από εξαγωγές προέρχονται από τις υπηρεσίες, αλλά στην εξαιρετική Ενδιάμεση Εκθεση της Τράπεζας της Ελλάδος για τη νομισματική πολιτική 2022 εξετάζονται τα συγκριτικά πλεονεκτήματα των εξαγωγών υπηρεσιών και καταρρέει ο μύθος. Δεν υπάρχει συγκριτικό πλεονέκτημα στις περισσότερες υπηρεσίες. Η έννοια συγκριτικό πλεονέκτημα χώρας, αφορά την ικανότητά της να παράγει ένα προϊόν ή μια υπηρεσία με μικρότερο κόστος σε σχέση με τους εμπορικούς της εταίρους.

Και το συμπέρασμα της ανάλυσης στην έκθεση είναι ότι η Ελλάδα διαθέτει συγκριτικό πλεονέκτημα στην Ευρώπη στις εξαγωγές υπηρεσιών μόνον όσον αφορά τις μεταφορές και ταξιδιωτικές υπηρεσίες, οι οποίες άλλωστε συγκεντρώνουν πάνω από το 85% των εισπράξεων από υπηρεσίες. Το 2019 οι εισπράξεις για ταξιδιωτικές υπηρεσίες ξεπέρασαν το 45% των συνολικών εισπράξεων από υπηρεσίες. Στην κατηγορία των μεταφορών και ειδικά οι υπηρεσίες θαλασσίων μεταφορών αποτελούν περίπου το 85% των συνολικών εισπράξεων από μεταφορές. Οι δε αεροπορικές μεταφορές είχαν οριακά συγκριτικό πλεονέκτημα την περίοδο 2015-2019 στην Ευρώπη.

Πέραν των δύο αυτών παραδοσιακών τομέων υπάρχει ίχνος ελπίδας στις κατασκευαστικές υπηρεσίες, που έχασαν συγκριτικό πλεονέκτημα την περίοδο 2015-2019 και επανάκτησαν τα δύο προηγούμενα χρόνια (2020-2021). Ενδεχομένως θα μπορούσαν να σταθούν με επιτυχία στη διεθνή αγορά, χωρίς να περιορίζονται στην αξιοποίηση εγχωρίων κρατικών πόρων, που μοιάζει «βολική» δραστηριότητα.

Ωστόσο, σε άλλους τομείς παροχής υπηρεσιών, όπως η μεταποίηση αγαθών που ανήκουν σε τρίτους, υπηρεσίες συντήρησης και επισκευών, ασφαλιστικές χρηματοπιστωτικές αγορές, υπηρεσίες πληροφορικής, υπηρεσίες αναψυχής, δεν φαίνεται συγκριτικό πλεονέκτημα. Γιατί; Η πρόχειρη απάντηση είναι ότι είμαστε ακριβοί. Θεωρητικά, σε μια μικρή ανοικτή οικονομία οι τιμές επηρεάζονται περισσότερο από διεθνείς παράγοντες παρά από τις τοπικές συνθήκες προσφοράς και ζήτησης. Τοπικοί παράγοντες, όπως η φορολογία, ασφαλιστικές εισφορές και άλλες κρατικές επιβαρύνσεις παίζουν μάλλον μικρότερο πλέον ρόλο στη δομή κόστους των υπηρεσιών, που ελάχιστα περιορίζονται από σύνορα, σε αντίθεση με αγροτικά και βιομηχανικά προϊόντα.

Ωστόσο, σύμφωνα με την αντίληψη που επικρατεί, η μεγέθυνση επιδιώκεται αποκλειστικά με αύξηση εσόδων, ενώ στην πραγματικότητα η προτεραιότητα έπρεπε να δίνεται στη βελτίωση του περιθωρίου λειτουργικών κερδών. Ισχυρό περιθώριο προκύπτει από τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας με αναβάθμιση του προσωπικού, ψηφιακές καινοτομίες και υψηλότερη παραγωγικότητα στην εξυπηρέτηση των πελατών.

Ουσιαστικά δεν υπάρχουν σοβαροί περιορισμοί δυναμικότητας στον τομέα των υπηρεσιών. Μπορούν να επεκταθούν σχεδόν απεριόριστα, ενώ η βιομηχανία και πολύ περισσότερο η γεωργία έχουν περιορισμένη δυναμικότητα.

Υπάρχουν πολλοί τομείς, όπως οι υπηρεσίες επιχειρηματικής δραστηριότητας, νομικές, επιστημονικές, τεχνικές υπηρεσίες, στις οποίες η χώρα μπορεί να αποκτήσει σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα. Το ίδιο και σε ό,τι αφορά υπηρεσίες αναψυχής, πολιτιστικών δραστηριοτήτων, ακόμη και συνταξιοδοτικές ασφαλιστικές υπηρεσίες.

Οι μεγάλες τάσεις, από την παγκοσμιοποίηση έως τις ψηφιακές δυνατότητες και τον αυτοματισμό, έχουν άμεση επίπτωση στις υπηρεσίες. Εχουμε πολλά παραδείγματα διεθνούς επιτυχίας από εταιρείες που είχαν αφετηρία μικρές αγορές.

Πιο δύσκολη η εξασφάλιση ενεργειακής επάρκειας το ’23

Η Ευρώπη φέτος γέμισε τους ταμιευτήρες, αυτό όμως είναι αβέβαιο κατά το νέο έτος

Στις εισαγωγές υγροποιημένου φυσικού αερίου (LNG) στρέφεται η Ευρώπη και ήδη ορισμένες χώρες, όπως η Γερμανία, η Πολωνία και η Ολλανδία, κατασκευάζουν τερματικούς σταθμούς. Στη φωτογραφία, ο σταθμός στο Βίλχελσαβεν, που εγκαινίασε την περασμένη εβδομάδα ο Γερμανός καγκελάριος Ολαφ Σολτς.

Από το πόσο φυσικό αέριο θα έχει μείνει στους ταμιευτήρες της Ευρώπης στο τέλος του χειμώνα θα κριθεί το μέγεθος του προβλήματος που θα αντιμετωπίσει η Ευρώπη στην επόμενη φάση, όταν θα προσπαθεί και πάλι να διασφαλίσει επάρκεια ενέργειας. Μια φάση που αναμένεται να είναι εξαιρετικά δύσκολη, με το κόστος της ενέργειας να παραμένει σε υψηλά επίπεδα και τις κυβερνήσεις να καταφεύγουν στο επαχθές μέτρο του δελτίου καυσίμων, που κατάφεραν να αποφύγουν ώς τώρα.

Οπως επισημαίνουν οικονομολόγοι και αναλυτές, εφεξής θα είναι πολύ πιο δύσκολο να γεμίσουν οι ευρωπαϊκές χώρες τους ταμιευτήρες του φυσικού αερίου, καθώς το 2022 είχε μειωθεί σημαντικά η προσφορά ρωσικού, αλλά στο εξής πρόκειται ουσιαστικά να εκλείψει εντελώς. Η Διεθνής Υπηρεσία Ενέργειας (IEA) προειδοποιεί ότι το 2023 δεν θα υπάρχουν πολλές από τις συνθήκες που το 2022 κατέστησαν εφικτή την πληρότητα 96%. Αυτό σημαίνει ότι ενώ το 2022 η Ε.Ε. κατόρθωσε να γεμίσει τους ταμιευτήρες, το επόμενο έτος είναι εξαιρετικά αβέβαιο. Ειδικότερα, η Wood Mackenzie προβλέπει πως το 2023 θα έρθει στην Ευρώπη ρωσικό αέριο κατά 25 δισ. κ.μ. λιγότερο από άλλες χρονιές. Η μειωμένη προσφορά αφορά την περίοδο από τον Απρίλιο μέχρι τα τέλη Σεπτεμβρίου, την περίοδο δηλαδή που ανεβαίνουν οι θερμοκρασίες και μειώνεται η ζήτηση για αέριο, οπότε δίνεται στις ευρωπαϊκές χώρες η δυνατότητα να συγκεντρώσουν στους ταμιευτήρες τους αποθέματα ενέργειας. Αυτό σημαίνει πως η δυσκολία που θα αντιμετωπίσει εφεξής η Ε.Ε. σε ό,τι αφορά τη συγκέντρωση αποθεμάτων θα εξαρτηθεί από το πόσο θα έχει μείνει στις αποθήκες της στα τέλη αυτού του χειμώνα. Σύμφωνα με τον Λέον Ιζμπιτσι, αναλυτή της Energy Aspects, στα τέλη Μαρτίου στους ταμιευτήρες της Ευρώπης θα έχουν μείνει περίπου 55 δισ. κ.μ. αερίου, δηλαδή λίγο περισσότερο από το 50% της πληρότητας, όταν αυτή τη στιγμή η πληρότητα βρίσκεται στο 84%. Οπως όμως έχει επανειλημμένως τονίσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το επίπεδο ενεργειακής ασφάλειας ισοδυναμεί με πληρότητα 90% των ταμιευτήρων ενέργειας την 1η Νοεμβρίου του επόμενου έτους, όταν θα αρχίζουν να υποχωρούν και πάλι οι θερμοκρασίες. Θα είναι, άλλωστε, μικρότερες και οι δυνατότητες των ευρωπαϊκών χωρών να καταβάλουν τις

Η φετινή κατανάλωση αερίου θα καθορίσει σε μεγάλο βαθμό το μέγεθος του προβλήματος που θα κληθεί να αντιμετωπίσει η Ευρώπη την ερχόμενη άνοιξη.

αυξημένες τιμές του αερίου στη διεθνή αγορά, καθώς οι οικονομίες τους έχουν πλέον αποδυναμωθεί από το μεγάλο κόστος της ενέργειας και τη συνεπακόλουθη εκτόξευση του πληθωρισμού. Υπολογίζοντας πως το 2023 μια μέση τιμή του αερίου θα είναι στα 95 ευρώ η μεγαβατώρα, ο Ιζμπιτσι της Energy Aspects εκτιμά πως για να επιτύχει τον στόχο της πληρότητας η Ευρώπη θα χρειαστεί να καταβάλει 58 δισ. ευρώ, όσα κατέβαλε δηλαδή και το έτος που τελειώνει.

Η προφανής διέξοδος στην οποία έχει ήδη στραφεί η Γηραιά Ηπειρος είναι οι εισαγωγές υγροποιημένου φυσικού αερίου (LNG) και ήδη ορισμένες χώρες όπως η Γερμανία, η Πολωνία και η Ολλανδία κατασκευάζουν τερματικούς σταθμούς εισαγωγής LNG και επαναφοράς του σε αέρια κατάσταση. Ηδη η Γερμανία έχει λάβει την πρώτη πλωτή πλατφόρμα του είδους και αναμένει άλλες δύο στις αρχές του νέου έτους. Σύμφωνα με την αμερικανική υπηρεσία ενημέρωσης για την ενέργεια, μέχρι το τέλος του 2023 η χωρητικότητα της Ευρώπης και της Βρετανίας για εισαγωγές LNG θα έχει αυξηθεί κατά περίπου 25% σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2021. Η ύπαρξη των αναγκαίων υποδομών, όμως, δεν διασφαλίζει επάρκεια προσφοράς, καθώς ο ανταγωνισμός θα είναι θηριώδης στην παγκόσμια αγορά και ειδικότερα για την Ευρώπη θα είναι ιδιαίτερα σκληρός από τις ενεργοβόρες οικονομίες της Ασίας.

Είναι ενδεικτικό ότι η Goldman Sachs υιοθετεί την άποψη πως το πλαφόν στο αέριο θα δυσχεράνει την Ε.Ε. στην προσπάθειά της να εξασφαλίσει προμήθειες και θα επιτείνει την κρίση.Οπως τονίζουν οι αναλυτές του επενδυτικού κολοσσού, το όριο στις τιμές του αερίου συνεπάγεται πως όσες εταιρείες εισάγουν αέριο δεν θα μπορούν να προσφέρουν υψηλότερες τιμές στους εξαγωγείς για να διασφαλίσουν επαρκείς προμήθειες. Εν ολίγοις, η Goldman Sachs υιοθετεί τη θέση της βιομηχανίας, αλλά και ορισμένων χωρών όπως η Γερμανία, που προέβαλε αντιρρήσεις στο πλαφόν για το φυσικό αέριο. Προβλέπει πως τα φορτία του LNG θα προτιμούν τις αγορές της Ασίας όπου οι τιμές είναι υψηλότερες και ιδιαιτέρως τώρα που διαφαίνεται επανεκκίνηση της ενεργοβόρας Κινας μετά τη χαλάρωση των μέτρων κατά της πανδημίας. Οπως τονίζουν οι αναλυτές της, τα ιλιγγιώδη ύψη στα οποία εκτοξεύθηκαν οι τιμές του αερίου στην Ευρώπη, όσο επώδυνες κι αν ήταν, τη βοήθησαν να διασφαλίσει πολύ μεγάλο όγκο εισαγωγών LNG φέτος.

REUTERS, BLOOMBERG

Πολωνία και Γερμανία μάς ζήτησαν πετρέλαιο, υποστηρίζει η ρωσική Transneft

Η ρωσική πετρελαϊκή Transneft ανακοίνωσε χθες ότι έλαβε αιτήματα από την Πολωνία για πωλήσεις πετρελαίου 3 εκατ. τόνων για το 2023 και 360.000 τόνων για τον Δεκέμβριο, αλλά και από τη Γερμανία για το πρώτο τρίμηνο του έτους. Διαψεύδει έτσι τις διαρροές που υπήρξαν προσφάτως σχετικά με αίτημα της Πολωνίας προς τη Γερμανία να στηρίξει τις κυρώσεις στο πολωνικογερμανικό τμήμα του αγωγού Ντρούζμπα, ώστε να μην τηρήσει τη συμφωνία της για αγορά πετρελαίου από τη Ρωσία χωρίς να πληρώσει πρόστιμο. Την ίδια στιγμή ενέτεινε την ανησυχία για την προσφορά ρωσικού αερίου η είδηση της έκρηξης σε τμήμα του αγωγού που μεταφέρει αέριο στην Ουκρανία και είναι από τους παλαιότερους που συνδέει τη Ρωσία με την Ευρώπη. Σύντομα, πάντως, η Gazprom ανακοίνωσε ότι η ροή του καυσίμου συνεχίζεται από εναλλακτικές

Διαψεύδει το Βερολίνο και λέει ότι θα εισάγει από το Καζακστάν.

διόδους και η παροχή προς την Ευρώπη δεν πρόκειται να επηρεαστεί από το συμβάν. Η αντίδραση της αγοράς ήταν άμεση, με τα προθεσμιακά συμβόλαια της Ολλανδίας να σημειώνουν άνοδο 6,6% για να υποχωρήσουν αργότερα μετά την ανακοίνωση της Gazprom.

Εξάλλου, η Γερμανία έσπευσε να διαψεύσει την ανακοίνωση της Transneft, τονίζοντας ότι διακόπτει κάθε αγορά πετρελαίου από τη Ρωσία και θα εισάγει από το Καζακστάν. Εχουν προηγηθεί προσφάτως διαρροές από τις επαφές ανάμεσα στην Πολωνία και τη Γερμανία, που φέρουν την Πολωνία να ζητάει από

Η Transneft χειρίζεται πάνω από το 80% της συνολικής παραγωγής πετρελαίου στη Ρωσία και έχει αυξήσει φέτος τις εξαγωγές της κατά 20%.

τη Γερμανία να στηρίξει τις κυρώσεις στο πολωνικογερμανικό τμήμα του αγωγού Ντρούζμπα, ώστε να μην τηρήσει τη συμφωνία της για αγορά πετρελαίου από τη Ρωσία χωρίς να πληρώσει πρόστιμο.

Σχολιάζοντας σχετικά ο Νικολάι Τοκάρεφ, επικεφαλής της Transneft, τόνισε ότι «ανακοίνωσαν πως δεν θα πάρουν καθόλου πετρέλαιο από τη Ρωσία από την 1η Ιανουαρίου και μετά και τώρα λαμβάνουμε αιτήματα από την Πολωνία». Προσέθεσε μάλιστα πως «μας ζήτησε, άλλωστε, και η Γερμανία για τις αρχές του έτους». Ο Τοκάρεφ άφησε, άλλωστε, ανοικτό το ενδεχόμενο να γίνει κάποιου είδους επιχειρηματική ανταλλαγή με το Καζακστάν για την παροχή πετρελαίου στη Γερμανία. «Εξετάζουμε όλες τις δυνατότητες, καθώς οι περιστάσεις εξελίσσονται με τέτοιον τρόπο ώστε είναι δύσκολο να προβλέψουμε πώς θα είναι η κατάσταση στην αγορά το επόμενο έτος», τόνισε ο Τοκάρεφ σημειώνοντας ότι «είναι σαφές πως τα πράγματα δεν θα είναι εύκολα». Τόνισε, επίσης, πως το επόμενο έτος θα συνεχιστεί σταθερά η παροχή πετρελαίου μέσω του νότιου σκέλους του αγωγού Ντρούζμπα που μεταφέρει πετρέλαιο μέσω της Ουκρανίας στη Σλοβακία και την Τσεχία. Η παροχή μέσω του Ντρούζμπα είναι όντως δεδομένη, καθώς ο εν λόγω αγωγός έχει εξαιρεθεί από τις κυρώσεις.

Η Transneft, που χειρίζεται πάνω από το 80% της συνολικής παραγωγής πετρελαίου στη Ρωσία, έχει αυξήσει φέτος τις εξαγωγές της κατά 20%. Η Ρωσία αναμένεται να μειώσει την παραγωγή πετρελαίου το επόμενο έτος κατά 490 εκατ. τόνους, που αντιστοιχούν σε 9,84 εκατ. βαρέλια την ημέρα εξαιτίας των κυρώσεων που της επέβαλε η Δύση.

REUTERS

Η Ρωσία συνεχίζει να εισάγει μικροτσίπ από τη Δύση

Η Ρωσία συνεχίζει να εισάγει ηλεκτρονικά εξαρτήματα και ημιαγωγούς από τη Δύση, παρακάμπτοντας τις σκληρές οικονομικές κυρώσεις που επιβλήθηκαν από τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ευρωπαϊκή Ενωση μετά τη ρωσική εισβολή, σύμφωνα με έρευνα του λονδρέζικου think tank, Royal United Services Institute (Rusi). Η έρευνα, η οποία βασίζεται σε τελωνειακά αρχεία, αποκαλύπτει πως οι αποστολές ημιαγωγών και άλλων τεχνολογιών συνεχίζουν να φθάνουν στη Ρωσία, ιδιαίτερα από το Χονγκ Κονγκ και την Τουρκία.

Για παράδειγμα, η ρωσική εταιρεία Fortap, με έδρα την Αγία Πετρούπολη, ιδρύθηκε από έναν επιχειρηματία τον Απρίλιο και έκτοτε έχει εισάγει ηλεκτρονικά εξαρτήματα αξίας τουλάχιστον

Παρά τις κυρώσεις, προμηθεύεται προϊόντα υψηλής τεχνολογίας μέσω Τουρκίας και Χονγκ Κονγκ.

138 εκατομμυρίων δολαρίων. Ενας από τους μεγαλύτερους προμηθευτές της Fortap είναι μια τουρκική εταιρεία, η Bion Group Ltd Sti, που μέχρι πρόσφατα εμπορευόταν κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα και πρόσφατα επεκτάθηκε στον τομέα των ηλεκτρονικών. Μια άλλη ρωσική εταιρεία, η Titan-Micro, εισάγει τα ίδια εξαρτήματα μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία. Μεταξύ των εταιρειών που στέλνουν δυτική τεχνολογία στη Ρωσία υπάρχει επίσης μία εγγεγραμμένη στο Χονγκ Κονγκ και ονομάζεται Pixel Devices Ltd: η εταιρεία αυτή έχει στείλει ηλεκτρονικά εξαρτήματα αξίας 210 εκατομμυρίων δολαρίων, από την 1η Απριλίου έως σήμερα, συμπεριλαμβανομένων προϊόντων Intel και AMD αξίας τουλάχιστον 50 εκατομμυρίων δολαρίων σύμφωνα με τα ρωσικά τελωνειακά αρχεία.

Εκπρόσωπος του αμερικανικού υπουργείου Εμπορίου δήλωσε ότι από την έναρξη της εισβολής η πρόσβαση της Ρωσίας σε ημιαγωγούς από όλες τις πηγές έχει μειωθεί σχεδόν κατά 70% λόγω των διεθνών κυρώσεων. «Δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι η Ρωσία εργάζεται σκληρά για να παρακάμψει τους ελέγχους». Στην πραγματικότητα, όπως δείχνει η έρευνα, ο όγκος των εισαγωγών ημιαγωγών στη Ρωσία έχει στην πραγματικότητα αυξηθεί σημαντικά. Οπως αναφέρει το Royal United Services Institute, οι ρωσικές εταιρείες που συνδέονται στενά με το Κέντρο Ειδικής Τεχνολογίας που εδρεύει στην Αγία Πετρούπολη και κατασκευάζει τα drones «1 Orlan-10» και συνδέεται με τον ρωσικό στρατό, αύξησε απότομα τις εισαγωγές εξαρτημάτων δυτικής κατασκευής από την έναρξη της εισβολής στην Ουκρανία. Αυτές οι εισαγωγές πιθανότατα θα επιτρέψουν στις ένοπλες δυνάμεις της Ρωσικής Ομοσπονδίας να διατηρήσουν και να επεκτείνουν την παραγωγή μη επανδρωμένων αεροσκαφών. Οικονομικά αρχεία και τε-

Η εταιρεία Pixel Devices Ltd, εγγεγραμμένη στο Χονγκ Κονγκ, έχει στείλει στη Ρωσία ηλεκτρονικά εξαρτήματα αξίας 210 εκατομμυρίων δολαρίων, από την 1η Απριλίου έως σήμερα, συμπεριλαμβανομένων προϊόντων Intel και AMD αξίας τουλάχιστον 50 εκατ. δολαρίων.

λωνειακά δεδομένα δείχνουν ότι πολλά από τα εισαγόμενα δυτι-κά προϊόντων υψηλής τεχνολογίας, πιθανότατα αγοράζονται από μια εταιρεία με έδρα την Αγία Πετρούπολη που ονομάζεται SMT-iLogic 3.

Εκτοξεύθηκε στα 353 δισ. ευρώ ο τζίρος των ειδών πολυτελείας

Ο υψηλός πληθωρισμός δεν δείχνει να αποτελεί πρόβλημα για τους έχοντες

Ο πληθωρισμός καλπάζει, αλλά... όχι για όλους. Πώς αλλιώς εξηγείται η πρωτοφανής ζήτηση για είδη πολυτελείας; Σύμφωνα με την εταιρεία συμβούλων Bain & Company, μόνο για καταναλωτικά είδη πολυτελείας οι πωλήσεις για το 2022 έχουν εκτοξευθεί στα 353 δισ. ευρώ παγκοσμίως. Ο κλάδος αναμένει να κλείσει τη χρονιά με δείκτη ανάπτυξης της τάξης του 15%. Πρόκειται για ποσοστό-ρεκόρ, το οποίο μάλιστα ξεπερνούν κατά πολύ οι μεγάλοι παίκτες της αγοράς. Ετσι, η γαλλική αυτοκρατορία ειδών πολυτελείας LVMH, στην οποία ανήκουν παραδοσιακά εμπορικά σήματα, όπως οι οίκοι Dior και Louis Vuitton, οι σαμπάνιες Moët & Chandon και Veuve Clicquot, αλλά και εκλεκτοί οίνοι με ετικέτες όπως Chateau Cheval Blanc και Chateau d' Yquem, καταγράφει αύξηση πωλήσεων κατά 28% στο εννεάμηνο του 2022. Τα σχετικά αναφέρει σε δημοσίευμά της η Deutsche Welle.

Ο μεγάλος ανταγωνιστής Richemont, με σήματα όπως Cartier, Montblanc και IWC, πηγαίνει εξίσου καλά, αυξάνοντας τον τζίρο του κατά 24% στην περίοδο Απριλίου-Σεπτεμβρίου 2022. Οσο για τον επικεφαλής του οίκου Moët-Hennessy, Φιλίπ Σάους, δηλώνει σε πρόσφατη συνέντευξή του ότι οι κορυφαίες σαμπάνιες έχουν ήδη πωληθεί και δεν μπορεί πλέον να καλύψει τη συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση.

Να υποθέσουμε ότι οι πλούσιοι δεν επηρεάζονται από την κρίση; «Οχι, ένα τέτοιο συμπέρασμα θα ήταν υπερβολικό ή τουλάχιστον υπεραπλουστευμένο», εξηγεί ο Αχιμ Μπεργκ, αναλυτής της εταιρείας συμβούλων McKinsey με ειδίκευση στα υψηλότερα εισοδήματα. Η δική του θεωρία είναι ότι τα τελευταία χρόνια παρατηρούμε έναν «εκδημοκρατισμό της ροπής προς την πολυτέλεια», καθώς τα είδη πολυτελείας εμφανίζουν αυξημένη ζήτηση ανάμεσα σε καταναλωτές της μεσαίας τάξης, αλλά και σε νέους ανθρώπους. Ακόμη δεν είναι ξεκάθαρο εάν οι νέοι καταναλωτές ενδιαφέρονται περισσότερο για τα παραδοσιακά προϊόντα πολυτελείας ή αν οι ίδιοι οι κατασκευαστές έχουν διευρύνει την γκάμα τους, προκειμένου να προσεγγίσουν και τις μικρότερες ηλικίες.

Η γαλλική αυτοκρατορία ειδών πολυτελείας LVMH, στην οποία ανήκουν παραδοσιακά εμπορικά σήματα, όπως οι οίκοι Dior και Louis Vuitton, οι σαμπάνιες Moët & Chandon και Veuve Clicquot, αλλά και εκλεκτοί οίνοι με ετικέτες όπως Chateau Cheval Blanc και Chateau d' Yquem, καταγράφει αύξηση πωλήσεων κατά 28% στο εννεάμηνο του 2022.

Σύμφωνα με έρευνα της McKinsey, η αύξηση της ζήτησης για είδη πολυτελείας θα συνεχιστεί και το 2023, αλλά όχι με τον ίδιο ρυθμό.

Πάντως, το συμπέρασμα είναι ότι «πριν από δέκα χρόνια πολλοί θα ήταν ευχαριστημένοι με μια απομίμηση, αλλά τώρα θέλουν να αποκτήσουν το πρωτότυπο, το γνήσιο προϊόν πολυτελείας», λέει ο Αχιμ Μπεργκ.

Σύμφωνα με έρευνα της McKinsey, η αύξηση της ζήτησης για είδη πολυτελείας θα συνεχιστεί και το 2023, αλλά όχι με τον ίδιο ρυθμό. Το πιο πιθανό είναι να δούμε μονοψήφια ποσοστά ανάπτυξης. Οι νέες προτιμήσεις των καταναλωτών φέρνουν αλλαγές και στην κατάταξη των μεγιστάνων. Πλουσιότερος άνθρωπος στον πλανήτη για το 2022 δεν είναι πλέον ο Μπιλ Γκέιτς ή ο Ελον Μασκ, αλλά ο Μπερνάρ Αρνό, μεγαλομέτοχος και ιδρυτής του πολυσυλλεκτικού οίκου μόδας και ειδών πολυτελείας LVMH. Η περιουσία του ανέρχεται σε 170,8 δισ. δολάρια σύμφωνα με το Bloomberg ή ακόμη και σε 188,6 δισ. δολάρια σύμφωνα με το Forbes. Κι ενώ στη Γαλλία ο πλουσιότερος επιχειρηματίας οφείλει τον πλούτο του στα είδη πολυτελείας, στη γειτονική Γερμανία οι μεγαλύτερες επιχειρηματικές αυτοκρατορίες έχουν χτιστεί με... εκπτωτικά είδη. Για τον τίτλο του «πιο πλούσιου Γερμανού» συναγωνίζονται, τέλος, ο Καρλ Αλμπρεχτ Τζούνιορ και η αδελφή του Μπεάτε Χάιστερ, κληρονόμοι της αλυσίδας εκπτωτικών σούπερ μαρκετ Aldi, με τον Ντίτερ Σβαρτς, ιδιοκτήτη των εκπτωτικών αλυσίδων Lidl και Kaufland.

Στο έλεος του Πεκίνου πολλές φτωχές χώρες

Απρόθυμος να αναδιαρθρώσει τα χρέη τους ο μεγαλύτερος πιστωτής του κόσμου

Το 66% του παγκόσμιου χρέους βρίσκεται στα χέρια της Κίνας, που τα τελευταία χρόνια έχει εξελιχθεί στον μεγαλύτερο πιστωτή του κόσμου στη σύναψη διμερών δανείων, ενώ και οι κινεζικές επιχειρήσεις έχουν εξελιχθεί σε πιστωτές. Οπως, όμως, υπενθύμισε χθες ο επικεφαλής της Παγκόσμιας Τράπεζας, Ντέιβιντ Μαλπάς, το παγκόσμιο χρέος αυξάνεται διαρκώς και ιδιαιτέρως το χρέος των φτωχότερων χωρών και σε αντίθεση με άλλους διεθνείς πιστωτές, η Κίνα είναι μονίμως απρόθυμη να συμμετάσχει σε οποιαδήποτε διεθνή συμφωνία για τη μείωση του χρέους τους.

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία που έδωσε προσφάτως στη δημοσιότητα η Παγκόσμια Τράπεζα, το εξωτερικό χρέος των χωρών χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος αυξήθηκε το περασμένο έτος κατά 6,9% κατά μέσον όρο, φθάνοντας τα 9,3 τρισ. δολ. Εν ολίγοις, το 2021 σημείωσε μεγαλύτερη αύξηση από εκείνη του 5,3% που είχε σημειώσει το 2020, το φοβερό έτος του πρώτου κύματος της πανδημίας. Ο κ. Μαλπάς υπογράμμισε πως η σχετική έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας καθιστά σαφές πως «η μείωση του χρέους των φτωχών χωρών πρέπει να επεκταθεί ευρύτατα και να συμπεριλάβει τον ιδιωτικό τομέα και την Κίνα». Κάλεσε μάλιστα τους ηγέτες του G20 να εξετάσουν το θέμα στη συνάντησή τους που αρχίζει σήμερα στο Μπαλί της Ινδονησίας. «Θα αναγνωρίσουν τη σοβαρότητα του προβλήματος», τόνισε ο κ. Μαλπάς, αλλά πρόσθεσε πως ώς τώρα δεν έχει υπάρξει σημαντική πρόοδος σε ό,τι αφορά τις προσπάθειές του να επιτύχει άμεσο «πάγωμα» των πληρωμών του χρέους χωρών που ζήτησαν ελάφρυνση και επίσπευση των διαδικασιών αναδιάρθρωσης του χρέους τους. Στελέχη του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας εκτιμούν πως το 25% των αναδυομένων αγορών και των αναπτυσσομένων οικονομιών βρίσκονται στα πρόθυρα πτώχευσης. Το ποσοστό αυτό εκτοξεύεται μάλιστα στο 60% όταν πρόκειται για τις χώρες μεσαίου εισοδήματος. Εχουν μεσολαβήσει οι ολέθριες συνέπειες της κλιματικής αλλαγής σε ορισμένες φτωχές χώρες και σε συνδυασμό με τις αυξήσεις των επιτοκίων δυσχεραίνουν περαιτέρω την αποπληρωμή του χρέους τους. Εντείνουν, έτσι, σε ακραίο βαθμό τις πιέσεις σε οικονομίες που προσπαθούν ακόμη να ανακάμψουν από την ύφεση της πανδημίας. Και όπως τόνισε ο επικεφαλής της Παγκόσμιας Τράπεζας, η Κίνα είναι απρόθυμη σε αυτή τη διαδικασία, που κινείται πολύ αργά και «ουσιαστικά παραμένει παρατηρητής». Τον Αύγουστο το Πεκίνο διέγραψε περίπου το 0,3% των δανείων που έχει χορηγήσει σε αφρικανικές χώρες, αλλά επρόκειτο για 20ετή δάνεια που ήδη δεν εξυπηρετούνταν προ πολλού και δεν επρόκειτο να πάρει ποτέ πίσω τα χρήματά του.

Στα χέρια της Κίνας βρίσκεται το 66% του παγκόσμιου χρέους.

Αλλοι παρατηρητές επιρρίπτουν στη δεύτερη οικονομία στον κόσμο ότι παγιδεύει τις φτωχές χώρες, δανείζοντάς τες μεγάλα κεφάλαια για την εκτέλεση έργων υποδομής, αλλά με όρους που διασφαλίζουν τα δικά της συμφέροντα και συχνά είναι επαχθείς για τους δανειολήπτες. Το συνολικό χρέος του Πακιστάν, για παράδειγμα, υπερδιπλασιάστηκε στη διάρκεια της περασμένης δεκαετίας, καθώς αυξήθηκε δραματικά ο δανεισμός του από την Κίνα. Προσφάτως, όμως, ενώ αγωνιζόταν να αντιμετωπίσει τις καταστρεπτικές πλημμύρες, αναγκάστηκε να καταβάλει με προτεραιότητα τις πληρωμές δανείου που όφειλε στην Κίνα.

Την περασμένη δεκαετία πολλές αναπτυσσόμενες χώρες στράφηκαν στην Κίνα, που τους δάνεισε κεφάλαια για να υλοποιήσουν έργα υποδομής. Τώρα που οι οικονομίες αποδυναμώνονται, πολλά από αυτά τα κράτη βρίσκονται σε δεινή θέση.

Την περασμένη δεκαετία πολλές αναπτυσσόμενες χώρες στράφηκαν στην Κίνα που τους δάνεισε τα αναγκαία κεφάλαια για να φτιάξουν τρένα υψηλής ταχύτητας, υδροηλεκτρικά φράγματα, αεροδρόμια και μεγάλους αυτοκινητοδρόμους. Τώρα που ο πληθωρισμός επιταχύνεται, τα επιτόκια αυξάνονται και οι οικονομίες αποδυναμώνονται, πολλές από τις χώρες αυτές βρίσκονται στο έλεος του Πεκίνου.

Πολλές από αυτές είναι σε δεινή οικονομική θέση εξαιτίας των επιπτώσεων της πανδημίας, της ενεργειακής κρίσης και του πληθωρισμού, που οδηγεί στα ύψη τις τιμές των τροφίμων. Τα δάνεια της Κίνας στις φτωχές χώρες είναι με κυμαινόμενο επιτόκιο, σε πολύ μεγαλύτερο ποσοστό συγκριτικά με τις δυτικές κυβερνήσεις. Τώρα που τα επιτόκια αυξάνονται, διογκώνονται οι δόσεις των δανείων ακριβώς τη στιγμή που οι φτωχές αυτές χώρες δυσκολεύονται περισσότερο. Και τα νομίσματά τους έχουν υποτιμηθεί έναντι του δολαρίου, αλλά σχεδόν όλα τα δάνειά τους πρέπει να αποπληρωθούν σε δολάρια. Το αποτέλεσμα είναι ότι ανέρχονται σήμερα σε 118 δισ. δολάρια τα κόκκινα δάνεια που έχει χορηγήσει η Κίνα σε αναπτυσσόμενες χώρες, μεγάλο μέρος των οποίων αφορά έργα υποδομής στο πλαίσιο του νέου Δρόμου του Μεταξιού. Και τελικά η Κίνα τούς χορηγεί νέα δάνεια.

REUTERS, FINANCIAL TIMES, THE NEW YORK TIMES

Αλμα της ζήτησης στις βρετανικές τράπεζες τροφίμων

Κονσέρβες, μακαρόνια, τσάι, καφές και κάποια κουπόνια αγορών. Αυτά τα βασικά προϊόντα και κάτι παραπάνω βρίσκονται στα πακέτα που αναζητούν όλο και περισσότεροι Βρετανοί στις τράπεζες τροφίμων/κοινωνικά παντοπωλεία, όπως αναφέρει η Deutsche Welle. Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία του Trussell Trust, του μεγαλύτερου οργανισμού τραπεζών τροφίμων στη χώρα, η στροφή των πολιτών προς τη ζήτηση δωρεάν τροφίμων έχει αυξηθεί κατά 46% τους προηγούμενους μήνες, σε σχέση μόλις με τον προηγούμενο χρόνο. Είναι γεγονός ότι οι συνθήκες που βιώνει η χώρα έχουν δημιουργήσει ένα αλυσιδωτό πρόβλημα. Λίγο το Brexit και η αδυναμία να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα, λίγο η πανδημία, όπου το κράτος ακόμα δεν έχει επανέλθει οικονομικά, λίγο ο πόλεμος στην Ουκρανία με την ενεργειακή κρίση να ωθεί ανοδικά τον πληθωρισμό, όλα αυτά έχουν καταφέρει να «στριμώξουν στη γωνία» τους Βρετανούς.

Χαρακτηριστικό ότι ο πληθωρισμός τροφίμων στη χώρα ξεπερνάει πλέον το 16%, ενώ η οικονομία για τους μήνες Ιούλιο - Σεπτέμβριο συρρικνώθηκε κατά 0,3%, ποσοστό μεγαλύτερο από ό,τι προβλεπόταν. Ως αποτέλεσμα, σύμφωνα με την Trussell Trust, την περίοδο των Χριστουγέννων η ζήτηση δωρεάν τροφίμων θα έρθει ως «τσουνάμι», καθώς επιπρόσθετη έρευνα δείχνει ότι ακόμα και «νοικοκυριά με εργαζόμενους ενήλικες» στρέφονται προς τις τράπεζες τροφίμων και συγκεκριμένα ένα στα πέντε. Τα περισσότερα κοινωνικά παντοπωλεία ζητούν από την κυβέρνηση να λάβει ορισμένα μέτρα, καθώς είναι δύσκολο να αντεπεξέλθουν στην τόσο μεγάλη ζήτηση. Ομως η κυβέρνηση του Ρίσι Σούνακ χαρακτηρίζεται από πολλά βρετανικά ΜΜΕ ως «εξαφανισμένη», καθώς παρά τα σοβαρά γεγονότα που διαδραματίζονται στη χώρα, όπως οι απεργίες, δεν έχει αντιδράσει

Εχει αυξηθεί κατά 46% τους προηγούμενους μήνες, σε σχέση μόλις με τον προηγούμενο χρόνο.

και δεν έχει ακόμα προσφέρει μια άμεση ανακούφιση στους πολίτες. «Είναι πιο ξεκάθαρο από ποτέ ότι η φιλανθρωπία έχει γίνει η απάντηση στην αυξανόμενη φτώχεια, όμως αυτό δεν είναι ούτε βιώσιμο ούτε αποδεκτό», δήλωσε χαρακτηριστικά η Σαμπίν Γκούντγουιν, πρόεδρος του οργανισμού τραπεζών τροφίμων Food Aid Network, στο γερμανικό πρακτορείο ειδήσεων.

Την ίδια ώρα, ανάλυση από το BBC έδειξε ότι 21 δήμοι της Αγγλίας δεν θα προσφέρουν κουπόνια τροφίμων και δραστηριοτήτων στα παιδιά κατά τη διάρκεια των Χριστουγέννων. Σύμφωνα, τέλος, με την Ενωση Τοπικής Αυτοδιοίκησης, δεν δόθηκαν αρκετά χρήματα από την κυβέρνηση σε δήμους με αυξημένες ανάγκες, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να αντεπεξέλθουν με τα ήδη δυσμενή οικονομικά τους.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Ο πληθωρισμός ενισχύει την οικονομία του διαμοιρασμού

Της **ΣΑΡΟΝ ΛΑΜ / REUTERS, BREAKINGVIEWS**

Εταιρείες οι οποίες δραστηριοποιούνται στη λεγόμενη οικονομία του διαμοιρασμού, βλέπουν μια αναζωογόνηση του ενδιαφέροντος για τις υπηρεσίες τους όσο ο πληθωρισμός κτυπά ανελέπτα. Οι άνθρωποι δείχνουν αυξημένο ενδιαφέρον να εργαστούν για την Uber Technologies και να καταχωρίζουν τις κατοικίες τους στο Airbnb, προκειμένου να κερδίσουν επιπλέον χρήματα. Αυτή είναι μια ευχάριστη αλλαγή για τις αγορές, που βασίζονται στη λογική του μοιράσματος χώρου ή προσωπικού, ενώ τουλάχιστον προς το παρόν η ζήτηση για τις δεδομένες υπηρεσίες συνεχίζεται. Ο διευθύνων σύμβουλος της Uber, Ντάρα Κοσροβσάχι, δήλωσε την περασμένη εβδομάδα ότι πάνω από το 70% των οδηγών της εταιρείας του, η οποία συνδέει οδηγούς και πελάτες, παρατήρησαν ότι ο πληθωρισμός έπαιξε ρόλο στην απόφασή τους να δηλώσουν συμμετοχή στην εργασία. Η Lyft είχε περισσότερους ενεργούς οδηγούς από ό,τι είχε από την έναρξη της πανδημίας. Η εταιρεία ενοικίασης καταλυμάτων - διαμερισμάτων για διακοπές Airbnb, εν τω μεταξύ, ανέφερε επίσης «δυναμική αύξηση» στον αριθμό των νέων οικοδεσποτών στα τριμηνιαία κέρδη. Ο διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας, Μπράιαν Τσέσκι, δήλωσε ότι οι άνθρωποι ενδιαφέρονται ιδιαίτερα να κερδίσουν επιπλέον εισόδημα μέσω της φιλοξενίας, κάτι το οποίο αποτυπώνει την τάση που είχε παρατηρηθεί κατά τη διάρκεια της Μεγάλης Υφεσης το 2008, όταν οι άνθρωποι αναζητούσαν και δεύτερη δουλειά. Συν τοις άλλοις, όλο το πλαίσιο αυτό αποτελεί μέρος μιας ευρύτερης ανόδου στην αυτοαπασχόληση. Μια έρευνα της εταιρείας συμβούλων επιχειρήσεων McKinsey εκτιμά ότι το 36% των απασχολουμένων ερωτηθέντων, ή πιο συγκεκριμένα 58 εκατομμύρια Αμερικανοί χαρακτηρίζονται ως μη έχοντες εξαρτημένη εργασία (ελεύθεροι επαγγελματίες), εν συγκρίσει με το 27% του 2016. Οι άνθρωποι χρειάζονται να εξετάσουν μεθόδους ώστε να συμπληρώσουν το εισόδημά τους. Οι τιμές καταναλωτή στις ΗΠΑ αυξήθηκαν κατά 7,7% το 12μηνο από τον Νοέμβριο του 2021 έως φέτος τον Οκτώβριο, ενώ ταυτόχρονα οι τιμές έχουν αυξηθεί πρόσφατα περισσότερο από ό,τι είχαν αυξηθεί σε τέσσερις δεκαετίες.

Η ύπαρξη περισσοτέρων εργαζομένων στη θεωρία δίνει στις εταιρείες περιθώρια κινήσεων. Ο πρόεδρος των ΗΠΑ Τζο Μπάιντεν πρότεινε τον περασμένο μήνα έναν νέο κανόνα για τους εργάτες, που θα μπορούσε να αλλάξει ριζικά τον τρόπο με τον οποίο οι εταιρείες ταξινομούν τους εργαζομένους τους. Αλλά προς το παρόν ο ανταγωνισμός μεταξύ των ομίλων που παρέχουν υπηρεσίες διαμοιρασμού, θα μπορούσε να αποδειχθεί θετικός.

Οι οδηγοί ή οι οικοδεσπότες τελικά λαμβάνουν μερίδιο από τις κρατήσεις που γίνονται στις πλατφόρμες. Οσο περισσότεροι πάροχοι υπάρχουν και μπορούν να επιλέξουν οι καταναλωτές, τόσο μικρότερη είναι η πληρωμή που μπορεί να είναι διατεθειμένοι να κάνουν αυτοί για να πάρουν τη δουλειά. Πάντως, υπάρχει και μια άλλη πλευρά του πληθωρισμού - η μείωση της ζήτησης. Αλλά η οικονομία του διαμοιρασμού φαίνεται να αντέχει καλά, ακόμη κι αν η οικονομία εν συνόλω δεν είναι σε καλή κατάσταση. Η Uber επισημαίνει ότι δεν υπάρχουν καθόλου σημάδια επιβράδυνσης στις δραστηριότητές της. Η Airbnb είχε το μεγαλύτερο και πιο κερδοφόρο τρίμηνο όλων των εποχών. Η εταιρεία διανομής φαγητού, DoorDash, ανέφερε πως συνολικά οι παραγγελίες της ενισχύθηκαν κατά 27% από έτος σε έτος σε 439 εκατ. δολάρια το τρίτο τρίμηνο. Κάθε μια από τις εταιρείες προειδοποίησε για σημάδια αποδυνάμωσης από την πλευρά των καταναλωτών ή ότι αναμένουν να εμφανιστούν τέτοια. Προς το παρόν, όμως, οι εργαζόμενοι του επιπλέον εισοδήματος θα μπορούσαν να λειτουργήσουν υπέρ τους.

"Ευχαριστούμε
για την εμπιστοσύνη σας για πάνω από 25 χρόνια.
Ευγενική υπενθύμιση όπως τερματίσετε
την μεταξύ μας τραπεζική σχέση."
Μετά λύπης & χαιρετισμών,
RCB ~~Bank~~
RCB

Αμεσες αυξήσεις στους δημοσίους υπαλλήλους μετά 14 χρόνια

Κονδύλι 500 εκατομμυρίων ευρώ προβλέπεται στο νέο μισθολόγιο από 1η Ιανουαρίου 2024

Του **ΠΡΟΚΟΠΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ**

Ονομαστικές αυξήσεις στις αποδοχές των δημοσίων υπαλλήλων έπειτα από 14 χρόνια σχεδιάζει η κυβέρνηση. Ηδη ο ανασχεδιασμός του νέου μισθολογίου των δημοσίων υπαλλήλων έχει ξεκινήσει και οι πρώτες ανακοινώσεις - διαβουλεύσεις αναμένεται να λάβουν χώρα τον Μάρτιο του 2023, με στόχο το τελικό σχέδιο νόμου να πάει στη Βουλή για ψήφιση τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους. Σύμφωνα με ανώτατη πηγή του υπουργείου Οικονομικών, έχει υπολογιστεί κονδύλι για το νέο μισθολόγιο των δημοσίων υπαλλήλων ύψους 500 εκατ. ευρώ. Το σχετικό ποσό έχει συμπεριληφθεί στο μεσοπρόθεσμο σχέδιο του 2024, ενώ έχει ήδη εγκριθεί από τους θεσμούς. Το κονδύλι των 500 εκατ. ευρώ επαναλαμβάνεται και στα επόμενα έτη, σημειώνει η ίδια πηγή, επισημαίνοντας ότι με την αναμόρφωση του μισθολογίου των δημοσίων υπαλλήλων θα αυξηθούν οι αποδοχές των χαμηλόμισθων, ενώ ταυτόχρονα θα συμπεριληφθούν πρόσθετες αμοιβές για όσους κατέχουν θέσεις ευθύνης. Από την 1.1.2024 οι δημόσιοι υπάλληλοι θα δουν λοιπόν αυξημένες τις αποδοχές τους. Οι αυξήσεις θα αφορούν και τα ειδικά μισθολόγια (σώματα ασφαλείας) που στα χρόνια των μνημονίων είδαν τις αποδοχές τους να συρρικνώνονται με την εφαρμογή του ενιαίου μισθολογίου και να καταργούνται ταυτόχρονα τα δώρα Χριστουγέννων, Πάσχα και το επίδομα αδείας. Σύμφωνα με παλαιότερη έρευνα της ΑΔΕΔΥ, ο μέσος μεικτός μισθός στην Ελλάδα ανέρχεται στο ποσό των 1.078 ευρώ (περίπου 865 ευρώ καθαρά), ενώ ο μέσος μηνιαίος μεικτός μισθός του δημοσίου υπαλλήλου στη Δανία είναι 5.741 ευρώ, στη Σουηδία 5.361 ευρώ, στη Φινλανδία και τη Νορβηγία 5.000 ευρώ, στο Λουξεμβούργο 4.500 ευρώ, στη Γερμανία 4.464 ευρώ, στην Ιταλία 4.400 ευρώ, στην Ιρλανδία 3.988 ευρώ, στη Γαλλία 3.236 ευρώ, στο Ηνωμένο Βασίλειο 3.159 ευρώ, στην Κύπρο 2.656 ευρώ, στην Ισπανία 2.380 ευρώ, στην Αυστρία 2.177 ευρώ. Ωστόσο, στις ανωτέρω χώρες το κόστος στέγασης και παρεχόμενων υπηρεσιών είναι ιδιαίτερα υψηλό. Κατά την περίοδο 2008-2020 ο μέσος μισθός στον δημόσιο τομέα στην Ελλάδα μειώθηκε κατά 25,6%, ενώ αντίθετα στην Ευρωζώνη αυξήθηκε κατά 21,4% και στην Ε.Ε. κατά 23,8%. Η μεγάλη μείωση του μισθού των δημοσίων υπαλλήλων στην Ελλάδα ξεχωρίζει ακόμη και σε σύγκριση με τις άλλες χώρες της Ευρωζώνης που τους επιβλήθηκαν προγράμματα οικονομικής προσαρμογής. Πάντα για την περίοδο 2008-2020, η Κύπρος εμφανίζει αύξηση κατά 6,3%, η Πορτογαλία κατά 5,2%, ενώ μόνον η Ιρλανδία εμφανίζει μείωση κατά 6,5%.

Εμμεσες αυξήσεις

Ο προϋπολογισμός του 2023 που ψηφίστηκε την περασμένη εβδομάδα από τη Βουλή προβλέπει αύξηση των μισθών ορισμένων κατηγοριών εργαζομένων στο Δημόσιο (π.χ. μπόνους, νέο ειδικό μισθολόγιο ιατρών ΕΣΥ).

Η αύξηση αυτή οφείλεται κυρίως στις νέες μισθολογικές παρεμβάσεις που εισήγαγε ο ν.4940/2022 και αφορούν το σύστημα κινήτρων επίτευξης στόχων και ανταμοιβής υπαλλήλων του δημοσίου τομέα, την αναμόρφωση από το 2023 του ειδικού μισθολογίου των ιατρών του ΕΣΥ και την πλήρη εφαρμογή των μισθολογικών παρεμβάσεων για τη στήριξη των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων. Με βάση τον σχεδιασμό, από την 1η Ιανουαρίου αναπροσαρμόζεται το ειδικό μισθολόγιο των 20.000 γιατρών του ΕΣΥ, με αύξηση του βασικού μισθού, του επιδόματος νοσοκομειακής απασχόλησης και του επιδόματος θέσης ευθύνης. Η μεσοσταθμική αύξηση εκτιμάται στο 10%. Επίσης καταργείται από το νέο έτος η εισφορά αλληλεγγύης, όπου θα έχουν όφελος περίπου 500.000 δημόσιοι υπάλληλοι με ετήσια εισοδήματα άνω των 12.000 ευρώ. Μετά τους μισθωτούς του ιδιωτικού τομέα και οι δημόσιοι υπάλληλοι (και οι συνταξιούχοι) θα δουν τις αποδοχές τους να αυξάνονται από τον πρώτο μήνα του νέου έτους. Το ετήσιο όφελος για τους φορολογουμένους με ετήσιο εισόδημα άνω των 12.000 ευρώ ξεκινάει από 22 ευρώ και μπορεί να υπερβεί και τα 676 ευρώ για υψηλότερα εισοδήματα. Για παράδειγμα, για έναν δημόσιο υπάλληλο με ετήσιο εισόδημα 18.000 ευρώ η ελάφρυνση θα είναι της τάξεως των 132 ευρώ ετησίως.

Παράλληλα καταργείται και η ειδική εισφορά 1% υπέρ του Ταμείου Πρόνοιας Δημοσίων Υπαλλήλων που αφορά 600.000 δημοσίους υπαλλήλους.

Το ποσό που θα δοθεί έχει συμπεριληφθεί στο μεσοπρόθεσμο σχέδιο του 2024 και έχει ήδη εγκριθεί από τους θεσμούς.

Τι αλλάζει στη φορολογία

Η κυβέρνηση έχει ξεκινήσει τη σύνταξη ενός νέου προγράμματος στοχευμένου στη μεσαία τάξη, αλλά και στην προσέλκυση επενδύσεων. Στις προθέσεις της είναι η μείωση των συντελεστών ΦΠΑ και του φόρου επί των κερδών των επιχειρήσεων, η κατάργηση του τέλους επιτηδεύματος, ενώ εξετάζονται και αλλαγές στις φορολογικές κλίμακες μισθωτών και επαγγελματιών. Ειδικότερα:

1. Η κατάργηση του τέλους επιτηδεύματος βρίσκεται στο τραπέζι, με ένα από τα σενάρια να προβλέπει μείωσή του για τις φορολογικές δηλώσεις του 2024 και πλήρη κατάργηση για τις φορολογικές δηλώσεις που θα υποβληθούν το 2025. Το τέλος επιτηδεύματος που πληρώνουν σήμερα οι επαγγελματίες και επιχειρήσεις ξεκινάει από 400 ευρώ και φθάνει έως 1.000 ευρώ τον χρόνο. Σημειώνεται ότι η Κομισιόν έχει απευθύνει συστάσεις στην κυβέρνηση για κατάργηση του τέλους επιτηδεύματος. Στην τελευταία έκθεσή της για την αξιολόγηση του προγράμματος σταθερότητας για την Ελλάδα, τονίζει ότι το συγκεκριμένο τέλος οδηγεί σε επιβαρύνσεις με πολύ υψηλούς πραγματικούς φορολογικούς συντελεστές τις επιχειρήσεις με χαμηλό τζίρο και λειτουργεί ως φραγμός στην επιχειρηματικότητα. Η Κομισιόν εκτιμά ότι το συνολικό δημοσιονομικό κόστος από την κατάργησή του ανέρχεται στα 350 εκατ.

2. Αλλαγή του τρόπου φορολόγησης των ελευθέρων επαγγελματιών και αυτοαπασχολουμένων. Η κυβέρνηση επιθυμεί να επανεξετάσει το φορολογικό πλαίσιο της αυτοαπασχόλησης στην Ελλάδα σε σύγκριση με διεθνείς πρακτικές, με στόχευση την απλοποίηση και διεύρυνση της φορολογικής βάσης. Η στόχευση αυτή θεωρείται κρίσιμη, καθώς παρά τη βελτιούμενη τάση, στην Ελλάδα καταγράφεται το δεύτερο υψηλότερο στην Ευρώπη «κενό» εσόδων από ΦΠΑ.

ΠΗΓΗ: Κοινωνικό πολύκεντρο ΑΔΕΔΥ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Στα επίπεδα πριν από τα μνημόνια θα φτάσει ο κατώτατος μισθός το 2023

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Με την είσοδο του 2023 ξεκινά και η... δύσκολη «μάχη των μισθών», με αιχμή μια νέα αύξηση στους κατώτατους μισθούς, προκειμένου να προσεγγίσουν τα προ μνημονιακά επίπεδα. Βέβαια, στην αυγή του νέου έτους τίποτε δεν θυμίζει την άνοιξη του 2022, όταν αποφασιζόταν αύξηση στον κατώτατο μισθό πάνω από 7% και σωρευτικά, από τις αρχές του έτους στο 9,5%.

Πλέον, το οικονομικό περιβάλλον χαρακτηρίζεται από έντονη ρευστότητα, κυρίως λόγω της αύξησης του ενεργειακού κόστους με αποτέλεσμα δύσκολα οι εργοδότες να «αντέξουν» αυξήσεις που θα ενσωματώνουν το σύνολο της αύξησης του πληθωρισμού. Οπως μάλιστα επισημαίνουν χαρακτηριστικά, μια μεγάλη αύξηση του κατώτατου μισθού θα ανατροφοδοτούσε τον πληθωρισμό και θα έβαζε σε κίνδυνο τις θέσεις εργασίας. Αυτό, βέβαια, σε κλαδικό επίπεδο, καθώς σε επιχειρησιακό, υπάρχουν και εργοδότες που ήδη έχουν ανακοινώσει σημαντικές αυξήσεις για τους εργαζομένους τους. Και αυτό, ενώ η Ελλάδα, σύμφωνα με στοιχεία της Ευρωπαϊκής Ενωσης, παραμένει ουραγός στην κάλυψη των εργαζομένων από συλλογικές συμβάσεις και οφείλει βάσει και της σχετικής κοινοτικής οδηγίας να την αυξήσει κατά 54,2 ποσοστιαίες μονάδες. Αν και είναι πολύ νωρίς ακόμη, παράγοντες της αγοράς εκτιμούν ότι από τον Μάιο του 2023 και μετά ο νέος κατώτατος μισθός θα διαμορφωθεί κοντά στα 751 ευρώ, αυξημένος δηλαδή κατά περίπου 5%-5,5%, προκειμένου να φθάσει τα επίπεδα όπου βρισκόταν πριν από τα μνημόνια. Η τελική απόφαση θα ληφθεί από το υπουργείο Εργασίας, στα τέλη Απριλίου, όμως οι διαδικασίες διαβούλευσης με επιστημονικούς και συνδικαλιστικούς φορείς θα ξεκινήσουν εντός του Ιανουαρίου.

Ο μέσος κατώτατος μισθός στην Ευρωζώνη είναι 40% υψηλότερος από τον κατώτατο στην Ελλάδα.

Παράλληλα, βέβαια, αναμένεται να κλιμακωθούν και οι πιέσεις για αυξήσεις σε σημαντικούς κλάδους της εγχώριας επιχειρηματικότητας, καθώς –με δεδομένο και το ότι το 2023 είναι εκλογικό έτος– εφόσον ο κατώτατος μισθός αυξηθεί κοντά στα 751 ευρώ τον μήνα, θα υπάρξουν πιέσεις από τα μεσαία μισθολογικά κλιμάκια.

Οπως επισημαίνουν, μιλώντας στην «Κ», ο ομότιμος καθηγητής του Παντείου Πανεπιστημίου Σάββας Ρομπόλης και ο διδάκτωρ του Παντείου Βασίλης Μπέτσης, ο μέσος κατώτατος μισθός στην Ευρωζώνη είναι 40% υψηλότερος από τον κατώτατο μισθό στην Ελλάδα, η οποία έχει επίπεδο πληθωρισμού κατά 16% (μέσος όρος 11μήνου του 2022) υψηλότερο από την Ευρωζώνη.

Επιπλέον, σημειώνουν πως η αποδιάρθρωση των συλλογικών διαπραγματεύσεων και συμβάσεων εργασίας στην Ελλάδα παρεμποδίζει θεσμικά τη διάχυση της συντελούμενης αύξησης του κατώτατου μεριδίου κατά το 2022 στο σύνολο των μισθών στη χώρα μας (ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, Νοέμβριος 2022). Μάλιστα, οι δύο ειδικοί υπογραμμίζουν πως η αύξηση του μέσου μισθού του 2022 αντιστοιχεί στο 40% της αύξησης του κατώτατου μισθού και υπολείπεται κατά 5,9 ποσοστιαίες μονάδες του επιπέδου του πληθωρισμού. Ετσι, επιβεβαιώνεται και η Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ), που είχε κατά τις προηγούμενες διαδικασίες διαβούλευσης τονίσει πως για κάθε 1 μονάδα αύξησης του κατώτατου, αυξάνονται κατά 0,44 ποσοστιαία μονάδα οι μέσοι μισθοί.

Εδώ έρχεται όμως και επιδρά η δραματική αύξηση του πληθωρισμού, με αποτέλεσμα σοβαρές απώλειες σε επίπεδο αγοραστικής δύναμης. Οπως δείχνουν και τα στοιχεία της Eurostat, η απώλεια σε αγοραστική δύναμη του κατώτατου μισθού στη χώρας μας είναι 12,7% (PPS, Purchasing Power Standard). Για να μη μειωθεί η αγοραστική δύναμη, επισημαίνουν οι κ. Ρομπόλης και Μπέτσης, θα έπρεπε να έχουμε κατώτατο μισθό στα 816 ευρώ από 713 ευρώ (μεικτά). Σύμφωνα άλλωστε με τα στοιχεία της έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών (Σεπτέμβριος 2022) και τα στοιχεία της Eurostat, η μέση καταναλωτική δαπάνη στη χώρα μας το 2022 ήταν 1.250 ευρώ. Αρα η αγοραστική δύναμη του μέσου μισθού έχει παρουσιάσει απώλεια κατά 18,5%.

Στην πρόσφατη ενδιάμεση έκθεσή της για τη νομισματική πολιτική, η ΤτΕ εκτιμά πως το 2023 ενώ η άνοδος της απασχόλησης αλλά και του ΑΕΠ θα επιβραδυνθεί σημαντικά, θα υπάρξει αξιόλογη επιτάχυνση της αύξησης των αποδοχών, με αποτέλεσμα στασιμότητα της παραγωγικότητας και αισθητή άνοδο του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος. Βάσει των προηγούμενων προβλέψεών της, εξάλλου, εάν ο κατώτατος μισθός αυξηθεί κατά 5% με 5,5%, ο μέσος μισθός θα πρέπει να αυξηθεί κατά 2% με 2,2%. Βέβαια, η αγορά λειτουργεί με πολλές και διαφορετικές ταχύτητες. Ετσι, δυναμικοί κλάδοι της οικονομίας προχώρησαν εντός του 2022 σε αυξήσεις μισθών κατά 3%-5%, ακόμη και σε 7% σε ορισμένες περιπτώσεις, ενώ άλλοι ήδη έχουν εξαγγείλει νέες αυξήσεις.

Η εξέλιξη των μισθών στην Ελλάδα

	Πλήρης απασχόληση (εργαζόμενοι αριθμός)	Μερική απασχόληση (εργαζόμενοι αριθμός)	Συνολική απασχόληση ιδιωτικού τομέα (εργαζόμενοι αριθμός)	Ποσοστό πλήρους απασχόλησης	Ποσοστό μερικής απασχόλησης	Μέσος μισθός πλήρους απασχόλησης	Μέσος μισθός μερικής απασχόλησης	Μέσος συνολικός μισθός	Κατώτατος μισθός	Αύξηση κατώτατου μισθού	Αύξηση μέσου μισθού πλήρους απασχόλησης	Αύξηση συνολικού μέσου μισθού	Μεταβολή ΑΕΠ	Πληθωρισμός
2018	1.538.711	654.899	2.193.610	70,1%	29,9%	€1.161	€391	€932	€683				1,7%	1,1%
2019	1.632.027	675.195	2.307.222	70,7%	29,3%	1.195	418	968	758	11%	2,9%	3,9%	1,7%	0,6%
2020	1.431.891	799.258	2.231.149	64,2%	35,8%	1.264	493	999	758		5,7%	3,2%	-8,8%	0,3%
2021	1.683.900	677.618	2.361.518	71,3%	28,7%	1.209	414	982	758		-4,3%	-1,7%	8,4%	-1,2%
2022	1.384.808	876.329	2.261.137	61,2%	38,8%	1.240	430	1.019	831	9,6%	2,6%	3,8%	5,5%	9,7%

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

176 επιχειρησιακές συμβάσεις

Συνολικά, στο δεκάμηνο Ιανουαρίου-Οκτωβρίου 2022 υπογράφηκαν 176 νέες επιχειρησιακές συλλογικές συμβάσεις εργασίας, που αφορούσαν 141.107 μισθωτούς. Από αυτές, 74 συμβάσεις προβλέπουν αυξήσεις μισθών, ενώ και όλο το προηγούμενο διάστημα υπήρχαν συμφωνίες για αυξήσεις εντός του 2023. Για παράδειγμα, στις 30 Σεπτεμβρίου υπεγράφη επιχειρησιακή σύμβαση διετούς διάρκειας για τους 27.000 εργαζομένους των «Υπεραγορών Σκλαβενίτης» και προβλέπει αυξήσεις κατά 4%-5,5%. Επιπλέον στις 6.12.2022 η γαλακτοβιομηχανία Δέλτα ανακοίνωσε αυξήσεις κατά 5%-12%, που αφορούν το 90% των 1.000 εργαζομένων της και που είναι αντιστρόφως ανάλογες ως προς το ύψος των αποδοχών τους. Η «ΑΒ Βασιλόπουλος» προχωράει σε αύξηση 7,5% στον βασικό μισθό, στα 806 ευρώ από 750 ευρώ σήμερα, ενώ κι η ΜΕΒΓΑΛ αποφάσισε αύξηση μισθού στα 780 ευρώ έναντι 713 του νομοθετημένου κατώτατου αλλά και στοχευμένες μισθολογικές αυξήσεις. Επίσης, η «Κωτσόβολος» προχωράει σε αύξηση του ελάχιστου εισαγωγικού μισθού των νεοπροσλαμβανομένων από τα 760 ευρώ στα 830 ευρώ. Από 1ης Ιανουαρίου και τα «Ελληνικά Γαλακτοκομεία (Ολυμπος)» αυξάνουν κατά 15% τους μισθούς που κυμαίνονται κάτω από 25.000 ευρώ σε ετήσιο κόστος και κατά 10% εκείνους που το υπερβαίνουν. Επίσης, τον Οκτώβριο του 2022 υπεγράφη στην Alpha Bank συλλογική σύμβαση που προβλέπει τη χορήγηση τον Νοέμβριο εφάπαξ οικονομικής ενίσχυσης 300-800 ευρώ.

Εξάλλου, σε κλαδικό επίπεδο, υπεγράφη στις 4 Απριλίου 2022 η τριετούς διάρκειας συλλογική σύμβαση των τραπεζών, που προβλέπει αυξήσεις 2% από 1.10.2022, 1% από 1.12.2023 και 2,5% από 1.12.2024. Τέλος, μόλις πριν από μερικές ημέρες υπεγράφη η κλαδική σύμβαση στα ξενοδοχεία, με αυξήσεις 5,5% και 5% για το 2023 και το 2024 αντίστοιχα.

Αυτές τις γιορτές, πάρε μαζί σου ό,τι πραγματικά χρειάζεσαι. Την κάρτα σου!

Ogilvy

Κάνε τις αγορές σου με κάρτες της Ελληνικής Τράπεζας από **05/12/22** έως **05/01/23** και μπορεί να είσαι ένας από τους **100 τυχερούς** που θα διεκδικήσουν **€500** ο καθένας στο **Mple Rewards App.**

#OiGiortesThelounKarta
https://www.hellenicbank.com/xmas

Ισχύουν Όροι & Προϋποθέσεις.

HELLENIC BANK

Εκδόσεις ομολόγων 7 δισ. ευρώ από την Ελλάδα μέσα στο 2023

Πώς θα καλυφθούν οι δανειακές ανάγκες που ανέρχονται στα 15,4 δισεκατομμύρια ευρώ

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Στα 7 δισ. ευρώ θα κινηθεί η εκδοτική δραστηριότητα του ελληνικού Δημοσίου το 2023 –και στα 8 δισ. ευρώ εάν προχωρήσει η έκδοση πράσινου ομολόγου–, πολύ χαμηλότερα των δανειακών αναγκών, χάρη και στα αυξημένα κεφάλαια που αναμένεται να εισρεύσουν στην οικονομία το νέο έτος, ενώ σχεδιάζεται να γίνει πολύ μικρή χρήση των υψηλών ταμειακών διαθεσίμων. Η Ελλάδα, αντίθετα με τις περισσότερες χώρες της Ευρωζώνης οι οποίες αυξάνουν κατά περίπου 30% την εκδοτική τους δραστηριότητα το 2023 σε σχέση με φέτος –λόγω και της μειωμένης στήριξης της ΕΚΤ και της εκκίνησης της ποσοτικής σύσφιγξης–, θα κινηθεί και πάλι «συγκρατημένα» και σε ανάλογα επίπεδα με αυτά του 2022.

Ο ΟΔΔΗΧ το νέο έτος θα κινηθεί και πάλι «συγκρατημένα» και σε ανάλογα επίπεδα με αυτά του 2022.

Σύμφωνα με τη στρατηγική χρηματοδότησης που δημοσίευσε ο Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους, οι δανειακές ανάγκες της χώρας για το 2023 διαμορφώνονται στα 15,4 δισ. ευρώ περίπου, με τα 7,2 δισ. ευρώ να αφορούν τις αποπληρωμές χρέους, τα 4,7 δισ. ευρώ τις πληρωμές τόκων, τα 0,8 δισ. ευρώ τις πρόωρες αποπληρωμές και τα 4,5 δισ. ευρώ άλλες υποχρεώσεις, τη στιγμή που το πρωτογενές πλεόνασμα θα διαμορφωθεί στο 1,7 δισ. ευρώ.

Το «κενό» των 8,4 δισ. ευρώ περίπου (έπειτα από τα τουλάχιστον 7 δισ. ευρώ που θα αντληθούν από τις αγορές) θα καλυφθεί από μέρος των εισροών από το Ταμείο Ανάκαμψης, καθώς και από άλλες εισροές κεφαλαίων οι οποίες «μεταφέρονται» από το 2022 (4,2 δισ. ευρώ), τα έσοδα από τις ιδιωτικοποιήσεις (2 δισ. ευρώ) και από τη χρήση 2,2 δισ. ευρώ από τα ταμειακά διαθέσιμα, ενώ το χρέος αναμένεται να αυξηθεί οριακά, κατά περίπου 800 εκατ. ευρώ και στα 355,7 δισ. ευρώ περίπου. Ετσι, τα ταμειακά διαθέσιμα, από περίπου 30,6 δισ. ευρώ φέτος, το 2023 θα κινηθούν περίπου στα 28 δισ. ευρώ το 2023. Εάν το ελληνικό Δημόσιο προχωρήσει στην έκδοση πράσινου ομολόγου για την άντληση περίπου 1 δισ. ευρώ –η οποία αναβλήθηκε το 2022 λόγω της αβεβαιότητας και της ακραίας μεταβλητότητας στις αγορές–, η μείωση των ταμειακών διαθεσίμων θα είναι συνεπώς μικρότερη και η εκδοτική δραστηριότητα θα «ανέβει» στα περίπου 8 δισ. ευρώ.

Σύμφωνα με τον ΟΔΔΗΧ, η στρατηγική χρηματοδότησης θα επικεντρωθεί στη συνεχή παρουσία στις διεθνείς αγορές χρέους και τη μείωση του δείκτη χρέους προς ΑΕΠ.

Οπως τονίζει ο ΟΔΔΗΧ, η στρατηγική χρηματοδότησης θα επικεντρωθεί στη συνεχή παρουσία στις διεθνείς αγορές χρέους, συνοδευόμενη από τη μείωση του δείκτη χρέους προς ΑΕΠ, την προληπτική διαχείριση του χαρτοφυλακίου χρέους και τη διατήρηση ενός σημαντικού ταμειακού αποθέματος.

Οι ακαθάριστες χρηματοδοτικές ανάγκες της Ελλάδας παρέμειναν περίπου στο 15% του ΑΕΠ το 2022, κοντά στον μέσο όρο της Ευρωζώνης, και θα παραμείνουν πολύ κάτω από το 15% στη συνέχεια. Παράλληλα εκτιμάται πως το κόστος εξυπηρέτησης του χρέους (ετήσιο μέσο σταθμικό επιτόκιο) θα κινηθεί στο 1,2% και θα παραμείνει σταθερό σε αυτά τα επίπεδα το 2023-2026, ενώ θα αυξηθεί στο 2,7% κατά μέσον όρο από το 2027 και μετά (έως το 2060), καθώς ο ΟΔΔΗΧ στους υπολογισμούς του λαμβάνει υπόψη την ενεργοποίηση των εγγυήσεων του «Ηρακλή» αλλά και τα πρωτογενή πλεονάσματα τα οποία θα κινηθούν στο 2,1% του ΑΕΠ κατά μέσον όρο το συγκεκριμένο διάστημα, τα οποία και θα είναι ίσα με το ποσό κάλυψης των τόκων του χρέους.

Αξίζει να σημειωθεί πως λόγω των στρατηγικών διαχείρισης χαρτοφυλακίου και ταμειακής διαχείρισης τα τελευταία χρόνια, η Ελλάδα έχει καταφέρει όχι μόνο να αντισταθμίσει αλλά και να υπερ-αντισταθμίσει τον επιτοκιακό κίνδυνο.

Παλαιότερες θεωρίες πως θα πρέπει να μειωθεί ο αριθμός των τραπεζών στην Ελλάδα πλέον είναι εκτός πλαισίου, υποστήριξε ο Γιάννης Στουρνάρας.

Νέο μήνυμα Στουρνάρα για αυτοσυγκράτηση ενόψει εκλογών

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Σύσταση προς το πολιτικό σύστημα να είναι προσεκτικό στα δημοσιονομικά ενόψει εκλογών απηύθυνε ο διοικητής της Τράπεζα της Ελλάδος Γιάννης Στουρνάρας, μία ημέρα μετά το αντίστοιχο μήνυμα που εξέπεμψε μέσω της Ενδιάμεσης Εκθεσης Νομισματικής Πολιτικής της ΤτΕ.

«Θα έλεγα στο πολιτικό σύστημα ότι πάμε καλά, αλλά να προσέξουμε μην το χαλάσουμε ενόψει εκλογών», είπε μιλώντας στο ραδιόφωνο του ΣΚΑΪ, ενώ τόνισε μάλιστα ότι η συμβουλή της ΤτΕ είναι «μετρημένες κουβέντες στα δημοσιονομικά». «Μέσα στην πολυ-κρίση που μας βρήκε τα προηγούμενα χρόνια πρώτα με την πανδημία και μετά με τον πόλεμο στην Ουκρανία, η Ελλάδα είχε καλύτερη επίδοση από τον μέσο όρο της Ευρωζώνης, αλλά χρειάζεται προσοχή καθώς βγήκαμε πρόσφατα από την εντατική», όπως υπογράμμισε.

Αναφερόμενος στην επενδυτική βαθμίδα ο κ. Στουρνάρας υπογράμμισε ότι η επίτευξή της το 2023 πρέπει να είναι πλέον εθνικός στόχος, για τον οποίο πρέπει να υπάρξει σύμπλευση όλων των κομμάτων, καθώς θα έχει οφέλη για όλους τους τομείς της οικονομίας και στην κοινωνία γενικά, αφού θα μειώσει τα κόστη, θα έρθουν χρήματα στην Ελλάδα σε μια δύσκολη περίοδο. «Το 2023 αναμένεται να είναι δύσκολο έτος, όχι μόνο για την Ελλάδα. Το 2022 αναμενόταν ανάκαμψη, ήρθε η ανάκαμψη, εκδηλώθηκε η συσσωρευμένη λόγω της πανδημίας ζήτηση, αλλά αυτό δεν θα υπάρχει το 2023», σημείωσε ο κ. Στουρνάρας. «Αρα λοιπόν προβλέπουμε μεγάλη πτώση των ρυθμών ανάπτυξης, με την Ελλάδα να κινείται με θετικούς ρυθμούς της τάξης του 1,5%, όταν στην Ευρώπη θα είναι περίπου μηδενικοί».

Σε ό,τι αφορά τη δημοσιονομική πολιτική, ο διοικητής της ΤτΕ επισήμανε πως επειδή ο πληθωρισμός λόγω του πολέμου στην Ουκρανία έχει εκτιναχθεί, θα πρέπει οι πλέον ευάλωτοι να στηριχθούν». Στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα έχουμε ένα μότο», όπως τόνισε. «Αναγνωρίζουμε ότι η δημοσιονομική πολιτική πρέπει να αναλάβει ένα κόστος στήριξης των ευάλωτων τάξεων, αλλά θα πρέπει να ικανοποιεί τα λεγόμενα τα τρία "Τ": να είναι temporary (παροδική), targeted (στοχευμένη) και tailored (δηλαδή να είναι σχεδιασμένη με έναν τρόπο που να κινητοποιεί ενεργειακή εξοικονόμηση)».

Σε ό,τι αφορά τις τράπεζες ο κ. Στουρνάρας σημείωσε ότι ενδεχομένως να υπάρξει ένα νέο κύμα κόκκινων δανείων, με τις προβλέψεις της ΤτΕ ωστόσο να μη «μιλούν» για δραματική αύξηση, διότι οι τράπεζες είναι σε πολύ καλύτερη θέση και η αύξηση των επιτοκίων βελτιώνει την κερδοφορία τους. Παράλληλα πρόσθεσε πως οι προμήθειες των ελληνικών τραπεζών στο σύνολο των εσόδων τους είναι πολύ μικρές σε σχέση με ό,τι γίνεται στην Ευρωζώνη.

Η ανάκτηση της επενδυτικής βαθμίδας το 2023 πρέπει να αποτελέσει εθνικό στόχο, τόνισε ο διοικητής της ΤτΕ.

Σε ό,τι αφορά τα επιτόκια, οι ελληνικές τράπεζες ανεβάζουν τα επιτόκια καταθέσεων και θα τα αυξήσουν και άλλο, σημείωσε ο διοικητής της ΤτΕ – προβλέποντας πως το βασικό επιτόκιο της ΕΚΤ ενδεχομένως να διαμορφωθεί στο 3% έως τον Μάρτιο του 2023. Στις αυξήσεις προχώρησαν πρώτα οι μικρότερες τράπεζες, και αυτό δείχνει τη σημασία που έχει ο ανταγωνισμός, όπως είπε, ενώ τόνισε ότι παλαιότερες θεωρίες πως θα πρέπει να μειωθεί ο αριθμός των τραπεζών στην Ελλάδα πλέον είναι εκτός πλαισίου.

Τουριστικές εισπράξεις 17,1 δισ. ευρώ το δεκάμηνο

Σε 26,44 εκατ. ανήλθαν οι ξένοι τουρίστες στο δεκάμηνο του έτους, με τα έσοδα να φθάνουν στα 17,1 δισ. προσεγγίζοντας τα επίπεδα των ταξιδιωτικών εισπράξεων προ πανδημίας. Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα η ΤτΕ, την περίοδο Ιανουαρίου - Οκτωβρίου 2022 η εισερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση κατέγραψε αλματώδη άνοδο 92,1% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2021. Αναλυτικά, η ταξιδιωτική κίνηση μέσω αεροδρομίων αυξήθηκε κατά 84,7%, ενώ αυτή μέσω οδικών σταθμών κατά 135,8%. Οι τουριστικές ροές από τις χώρες της Ε.Ε. διαμορφώθηκαν σε 16,337 εκατ. ταξιδιώτες, παρουσιάζοντας άνοδο κατά 68,9% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2021, ενώ η ταξιδιωτική κίνηση από τις χώρες εκτός της Ε.Ε. αυξήθηκε κατά 147% και διαμορφώθηκε σε 10,105 εκατ. ταξιδιώτες. Η ταξιδιωτική κίνηση από τις χώρες της ζώνης του ευρώ σημείωσε άνοδο κατά 59,3% και αυτή από τις ευρωπαϊκές χώρες εκτός της ζώνης του ευρώ κατά 94,2%.

Η ταξιδιωτική κίνηση από τη Γερμανία ενισχύθηκε κατά 47,1% και διαμορφώθηκε σε 4,241 εκατ. ταξιδιώτες και από τη Γαλλία παρουσίασε άνοδο 49,9% στο 1,711 εκατ. ταξιδιώτες.

Ο αριθμός των τουριστών από το Ηνωμένο Βασίλειο αυξήθηκε κατά 194,4% και διαμορφώθηκε σε 4,371 εκατ. ταξιδιώτες και από τις ΗΠΑ κατά 167,5% σε 975,7 χιλ. ταξιδιώτες. Τέλος, η ταξιδιωτική κίνηση από τη Ρωσία μειώθηκε κατά 63,3% και διαμορφώθηκε σε 34,6 χιλ. ταξιδιώτες.

Οπως προκύπτει από τα στοιχεία της ΤτΕ, το διάστημα Ιανουαρίου - Οκτωβρίου 2022 οι ταξιδιωτικές εισπράξεις ανήλθαν στα 17,115 δισ. ευρώ, καταγράφοντας άνοδο 70,4% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2021.

Συγκριτικά με το τελευταίο έτος πριν από την πανδημία, οι ταξιδιωτικές εισπράξεις στο δεκάμηνο του τρέχοντος έτους παρουσίασαν μείωση κατά 2,6% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2019, ενώ η εισερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση εμφανίζεται μειωμένη κατά 11%.

Στα 3,18 δισ. ευρώ ανήλθε ο τζίρος στο λιανικό εμπόριο τον Οκτώβριο

Αύξηση 12,8% κατέγραψε ο τζίρος των λιανεμπορικών επιχειρήσεων τον Οκτώβριο του 2022 σε σύγκριση με τον Οκτώβριο του 2021, αύξηση η οποία κατά ένα πολύ μεγάλο μέρος είναι πληθωριστική. Σε σύγκριση, δε, με τον Σεπτέμβριο του 2022, ο τζίρος του λιανεμπορίου κατέγραψε μείωση και μάλιστα μεγαλύτερη από αυτή που είχε καταγραφεί τον Οκτώβριο του 2021 σε σύγκριση με τον Σεπτέμβριο του 2021.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), ο τζίρος των λιανεμπορικών επιχειρήσεων με υποχρέωση τήρησης διπλογραφικών βιβλίων διαμορφώθηκε τον Οκτώβριο του 2022 σε 3,18 δισ. ευρώ, έναντι 2,82 δισ. ευρώ τον Οκτώβριο του 2021, καταγράφοντας αύξηση 12,8%. Εάν εξαιρεθούν οι επιχειρήσεις των κλάδων τροφίμων, οχημάτων και καυσίμων, τότε ο τζίρος του λιανεμπορίου, πάντα με βάση τα στοιχεία των επιχειρήσεων που έχουν υποχρέωση τήρησης διπλογραφικών βιβλίων, διαμορφώθηκε σε 925,75 εκατ. ευρώ, έναντι 842,12 εκατ. ευρώ τον Οκτώβριο του 2021, καταγράφοντας αύξηση 9,9%.

Σε σύγκριση, πάντως, με τον Σεπτέμβριο του 2022 ο τζίρος των λιανεμπορικών επιχειρήσεων υποχώρησε κατά 5,4% και κατά 4,3%, εξαιρουμένων των κλάδων τροφίμων, καυσίμων και οχημάτων. Η αντίστοιχη μείωση τον Οκτώβριο του 2021 σε σύγκριση με τον Σεπτέμβριο του 2021 ήταν 1,6% και 0,8% αντίστοιχα.

Οι δραστηριότητες που παρουσίασαν τη μεγαλύτερη αύξηση στον κύκλο εργασιών τον Οκτώβριο του 2022 σε σχέση με τον Οκτώβριο του 2021 ήταν η πώληση αυτοκινήτων και ελαφρών μηχανοκίνητων οχημάτων, η οποία σημείωσε αύξηση 27,3%, και το λιανικό εμπόριο καυσίμων κίνησης σε ειδικευμένα καταστήματα (πρατήρια καυσίμων), που σημείωσε αύξηση 21,4%. Η δραστηριότητα που παρουσίασε μείωση στον κύκλο εργασιών τον Οκτώβριο του 2022 σε σχέση με τον Οκτώβριο του 2021 ήταν το λιανικό εμπόριο χαλιών, κιλιμιών και επενδύσεων δαπέδου και τοίχου.

Στα σούπερ μάρκετ ο τζίρος τον Οκτώβριο διαμορφώθηκε στο 1,20 δισ. ευρώ, ενισχυμένος κατά 9,1% σε ετήσια βάση.

Αυξήθηκε κατά 12,8% σε ετήσια βάση, μειώθηκε κατά 5,4% σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα.

Οι περιφέρειες που παρουσίασαν τη μεγαλύτερη αύξηση στον κύκλο εργασιών ήταν η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (αύξηση 29,6%) και η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου (αύξηση 22,9%). Η περιφέρεια που παρουσίασε μείωση στον κύκλο εργασιών τον Οκτώβριο του 2022 σε σχέση με τον Οκτώβριο του 2021 ήταν η Περιφέρεια Κρήτης (μείωση 9,4%).

Οι μεταβολές σε ετήσια βάση στους κυριότερους κλάδους του λιανεμπορίου ήταν οι ακόλουθες:

– Λιανικό εμπόριο σε μη ειδικευμένα καταστήματα που πωλούν κυρίως τρόφιμα (σούπερ μάρκετ): 1,20 δισ. ευρώ, αύξηση 9,1%.

– Πώληση αυτοκινήτων: 462,92 εκατ. ευρώ, αύξηση 27,3%.

– Πρατήρια καυσίμων: 291,67 εκατ. ευρώ, αύξηση 23,2%.

– Λιανικό εμπόριο ενδυμάτων: 194 εκατ. ευρώ, αύξηση 5,5%.

– Λιανικό εμπόριο ηλεκτρικών οικιακών συσκευών: 88,26 εκατ. ευρώ, αύξηση 15,5%.

Απαισιόδοξο το 63% για την πορεία της οικονομίας το επόμενο εξάμηνο

Απαισιοδοξία για το μέλλον της ελληνικής οικονομίας και προβληματισμό για έξοδα που σχετίζονται με την ενέργεια (ηλεκτρικό ρεύμα, θέρμανσης κ.ά.) και τα βασικά είδη ανάγκης, όπως τα τρόφιμα, εκφράζουν τα ελληνικά νοικοκυριά, με σχεδόν έναν στους δύο εργαζομένους του ιδιωτικού τομέα να ανησυχεί για το μέλλον της εργασίας του τους επόμενους 6 μήνες.

Αυτά είναι μερικά από τα ευρήματα της εξαμηνιαίας έρευνας Αττικής της Pulse RC για το Επαγγελματικό Επιμελητήριο Αθηνών, σύμφωνα με την οποία το 63% των ερωτηθέντων δηλώνει απαισιόδοξο για την πορεία της ελληνικής οικονομίας τους επόμενους μήνες. Σύμφωνα με την έρευνα που πραγματοποιήθηκε 9-13 Νοεμβρίου 2022, λιγότερο απαισιόδοξοι εμφανίζονται οι επιχειρηματίες, με το 58% να ανησυχεί για την πορεία της ελληνικής οικονομίας και το 42% να ατενίζει το μέλλον με αισιοδοξία. Τα παραπάνω ποσοστά είναι βελτιωμένα σε σύγκριση με την προηγούμενη έρευνα του Ιουνίου, κατά την οποία δυσοίωνες εκτιμήσεις για την πορεία της ελληνικής οικονομίας εξέφραζε το 72% των επιχειρηματιών. Επίσης, σχεδόν ένας στους δύο υπαλλήλους του ιδιωτικού τομέα ανησυχεί για την εργασία του κατά τους επόμενους 6 μήνες, ενώ η βιωσιμότητα των επιχειρήσεων προβληματίζει το 54% των επιχειρηματιών - επαγγελματιών.

Ο πληθωρισμός και η συνεπακόλουθη μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος αναγκάζει τους καταναλωτές να κάνουν περικοπές, κυρίως στην ενέργεια (θέρμανση κ.λπ.), αλλά και σε καταναλωτικά αγαθά τα οποία δεν είναι πρώτης ανάγκης (ρούχα, παπούτσια, ηλεκτρικές συσκευές), ενώ ένα ποσοστό της τάξης του 21% έχει προχωρήσει σε περικοπές ακόμη και βασικών ειδών, όπως είναι τα τρόφιμα, γεγονός που δείχνει πως αρκετοί δεν μπορούν να επωμιστούν το τεράστιο βάρος της ακρίβειας. Μοιρασμένες είναι οι απόψεις σχετικά με τις εξαγγελίες της κυβέρνησης για την αντιμετώπιση της ακρίβειας, με το 51% να εκτιμά πως κινούνται προς τη σωστή κατεύθυνση (το 41% όμως θεωρεί πως χρειάζονται και άλλα μέτρα για τη στήριξη των καταναλωτών), ενώ το 48% εκτιμά πως κινούνται προς λανθασμένη κατεύθυνση. Από την πλευρά τους, σχεδόν 6 στους 10 επιχειρηματίες εκτιμούν πως οι επιδοτήσεις και οι εξαγγελίες της κυβέρνησης κινούνται προς τη σωστή κατεύθυνση έναντι 44% που διαφωνεί.

Το 54% των ερωτηθέντων εκτιμά πως το «καλάθι του νοικοκυριού» είναι μέτρο που κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση, ενώ αντίθετη γνώμη έχει το 44% των ερωτηθέντων.

Ενας στους δύο εργαζομένους στον ιδιωτικό τομέα ανησυχεί για τη δουλειά του, σύμφωνα με έρευνα της Pulse.

Σε ό,τι αφορά το «καλάθι του νοικοκυριού», από το σύνολο όσων συμμετείχαν στην έρευνα, το 54% εκτιμά πως κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση, ενώ αντίθετη γνώμη έχει το 44% των ερωτηθέντων. Στα ίδια επίπεδα κινούνται και τα ποσοστά των επιχειρηματιών - επαγγελματιών της Αθήνας. Τέλος, εξαιτίας και των πληθωριστικών πιέσεων, σχεδόν 7 στους 10 καταναλωτές στρέφονται στα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας.

Δ. ΚΟΝΤΗ

Ενας στους τρεις πληρώνεται ακόμη με μετρητά

Το 33% των Ελλήνων λαμβάνει έως και το 70% του εισοδήματός του σε μετρητά - Πρόκειται για το υψηλότερο ποσοστό στην Ευρωζώνη

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Ενας στους τρεις Ελληνες λαμβάνει από ένα έως και τα τρία τέταρτα του εισοδήματός του σε μετρητά, ποσοστό που είναι το υψηλότερο στην Ευρωζώνη και «φωτογραφίζει» έμμεσα την εκτεταμένη φοροδιαφυγή που υπάρχει στη χώρα μας. Αυτό προκύπτει από έρευνα της ΕΚΤ για τις τάσεις στις πληρωμές των Ευρωπαίων πολιτών, βάσει της οποίας τα μετρητά, αν και μειώνονται λόγω της διάδοσης των ηλεκτρονικών συναλλαγών, εξακολουθούν να αποτελούν το κυρίαρχο μέσο πληρωμής στην Ευρωζώνη.

Το μερίδιο των ηλεκτρονικών πληρωμών στις συναλλαγές των Ελλήνων καταναλωτών αυξήθηκε, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΚΤ, από 7% το 2019 στο 19% το 2022 σε ό,τι αφορά τον αριθμό των συναλλαγών και από 11% σε 27% σε ό,τι αφορά την αξία των συναλλαγών. Εντούτοις, την ίδια στιγμή η Ελλάδα αποτελεί μια «ακραία περίπτωση», σύμφωνα με την ΕΚΤ, καθώς το 11% των κατοίκων της δηλώνει ότι λαμβάνει έως και το ένα τέταρτο του εισοδήματός του σε μετρητά.

Πρόκειται για ποσοστό διπλάσιο σχεδόν από τον μέσο όρο της Ζώνης του Ευρώ, που διαμορφώνεται στο 5%, ενώ στο 8% ανέρχεται το ποσοστό εκείνων που δηλώνουν ότι λαμβάνουν το μισό του εισοδήματός τους σε μετρητά και στο 9% το ποσοστό εκείνων που δηλώνουν ότι λαμβάνουν σε μετρητά περισσότερα από τα τρία τέταρτα του εισοδήματός τους. Συνολικά το 33% των Ελλήνων (φθάνει έως και 39% μαζί με αυτούς που δηλώνουν ότι δεν ξέρουν), απαντάει ότι παίρνει από το 1/4 έως και 3/4 του εισοδήματός του σε μετρητά και αποτελεί το υψηλότερο στην Ευρωζώνη, που το αντίστοιχο ποσοστό κυμαίνεται από 5% έως 25%. Το μικρότερο ποσοστό πολιτών που πληρώνονται σε μετρητά εντοπίζεται στη Φινλανδία, όπου μόλις το 5% δηλώνει ότι εισπράττει ένα μέρος του εισοδήματός του σε μετρητά.

Οι Ελληνες έχουν εξοικειωθεί με τη χρήση της κάρτας ως μέσου πληρωμών που προτιμάται σε ποσοστό 50% για τις συναλλαγές τους στα σημεία πώλησης (POS). Θέλουν όμως να έχουν και την επιλογή των μετρητών σε ποσοστό 24%, που είναι κοντά στον μέσο όρο της Ευρωζώνης, που διαμορφώνεται στο 22%. Το μέσο διαθέσιμο ποσό που έχουν στο πορτοφόλι τους όταν ξεκινούν τη μέρα τους είναι περίπου 78 ευρώ, έναντι 83 ευρώ που είναι ο μέσος όρος στην Ευρωζώνη, με διακυμάνσεις από τα 121 ευρώ που θέλει να έχει ο μέσος Αυστριακός και 46 ευρώ που θέλει να έχει ο μέσος Ολλανδός.

Τα μετρητά, αν και μειώνονται λόγω της διάδοσης των ηλεκτρονικών συναλλαγών, εξακολουθούν να αποτελούν το κυρίαρχο μέσο πληρωμής στην Ευρωζώνη.

Η έρευνα της ΕΚΤ για τη στάση των πληρωμών των καταναλωτών στη ζώνη του ευρώ (Study on the payment attitudes of consumers in the euro area - SPACE) ξεκίνησε το 2021 και ολοκληρώθηκε το 2022 και τα αποτελέσματά της συγκρίθηκαν με τα αντίστοιχα της έρευνας που είχε διεξαχθεί το 2019 και το 2016. Τα συμπεράσματα της έρευνας επιβεβαιώνουν την αύξηση των ηλεκτρονικών πληρωμών, που παρατηρήθηκε σε όλες τις χώρες της Ευρωζώνης και συνοδεύθηκε με παράλληλη μείωση των μετρητών. Συγκεκριμένα:

- Τα μετρητά χρησιμοποιήθηκαν για το 59% των συναλλαγών έναντι 79% το 2016 και 72% το 2019.
- Τα μετρητά εξακολουθούν να είναι δημοφιλές μέσο πληρωμών, κυρίως λόγω της ανωνυμίας που εξασφαλίζουν και προκρίνονται ως εναλλακτικός τρόπος λόγω του καλύτερου ελέγχου των χρημάτων που οι κάτοχοί τους θεωρούν ότι διασφαλίζει.
- Το 37% των Ευρωπαίων πολιτών συνηθίζει να διακρατά χρήματα εκτός τράπεζας, ποσοστό που είναι αυξημένο σε σχέση με το 34% που είχε καταγραφεί το 2019.
- Το μερίδιο των online πληρωμών αυξήθηκε από 6% σε 17% το 2022 και έγιναν κυρίως μέσω άμεσων πληρωμών και μεταφοράς από λογαριασμό σε λογαριασμό.
- Οι κάρτες χρησιμοποιήθηκαν για το 34% των συναλλαγών στα σημεία πώλησης (POS) από 19% το 2016 και 25% το 2019.
- Το μερίδιο των πληρωμών μέσω κινητού αυξήθηκε από λιγότερο από 1% που ήταν το 2019 σε πάνω από 3% το 2022.
- Οι συναλλαγές με κάρτες σε όρους αξίας συναλλαγών υπερέβησαν τις συναλλαγές με μετρητά και το 22% αντιπροσωπεύουν το 46% έναντι 42% των μετρητών.
- Οι ανέπαφες συναλλαγές που ευνοήθηκαν πολύ κατά τη διάρκεια της πανδημίας αυξήθηκαν από 41% το 2019 σε 62% το 2022.
- Τα μετρητά παραμένουν το κυρίαρχο μέσο στις διαπροσωπικές συναλλαγές (P2P Person to Person), αλλά το μερίδιό τους στον συνολικό αριθμό μειώθηκε από 86% το 2019 σε 73% το 2022 και από 65% στο 59% σε όρους αξίας.
- Το μερίδιο των πληρωμών μέσω κινητού στις P2P τριπλασιάστηκε την ίδια περίοδο και από 3% έφθασε το 10%, ενώ σε όρους αξίας από 4% στο 11% το 2022.

Μερίδιο του εισοδήματος που λαμβάνεται σε μετρητά

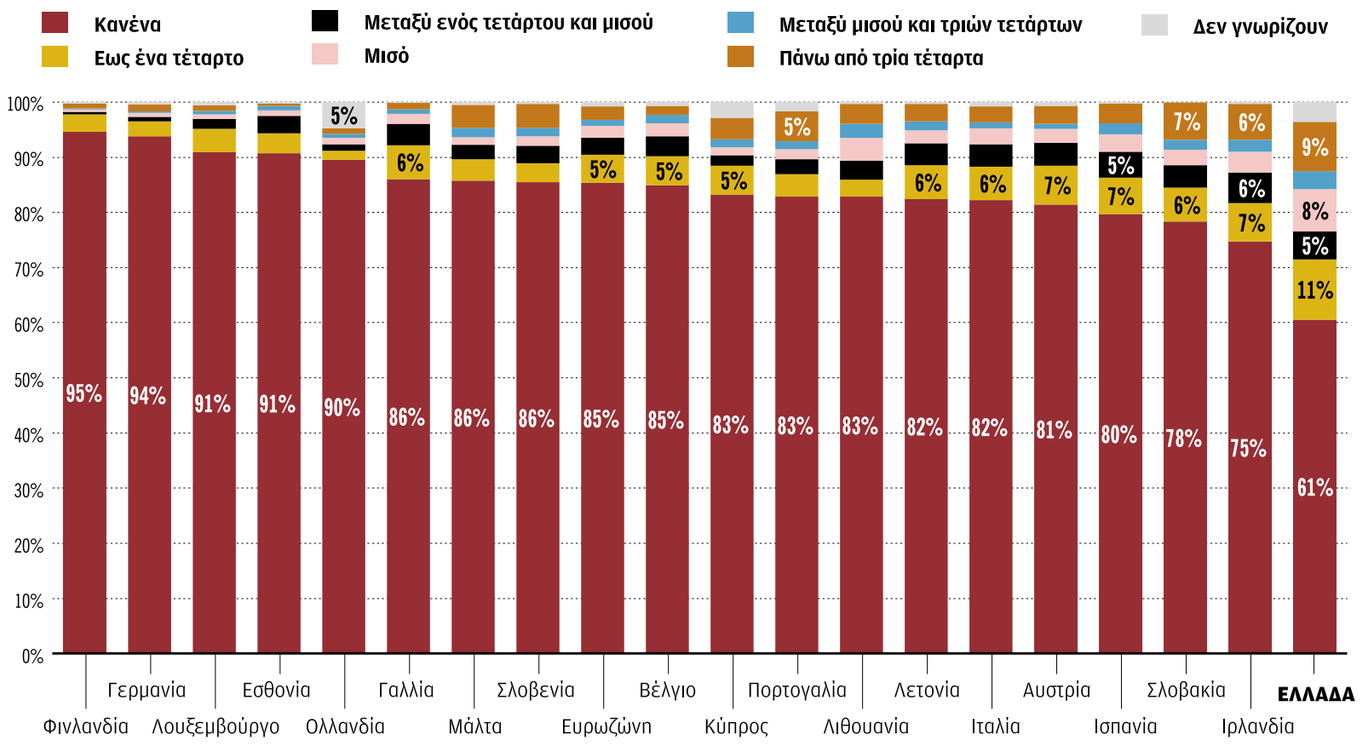

Συναντήσεις ΕΒΕ Πάφου

στα πλαίσια του

Ευρωπαϊκού προγράμματος «Ανάπτυξη Διασυνοριακού Δικτύου Προώθησης Αειφόρου Παράκτιου Τουρισμού» Ακάμας-Μπάλος

Όπως είναι γνωστό το ΕΒΕ Πάφου συμμετέχει ως ένας εκ των βασικών εταίρων του έργου INTERREG-CROSS COASTAL NET: "Ανάπτυξη Διασυνοριακού Δικτύου Προώθησης Αειφόρου Παράκτιου Τουρισμού". Στα πλαίσια του συγκεκριμένου έργου το Επιμελητήριο Πάφου πραγματοποιεί σωρεία συναντήσεων με τους υπόλοιπους εταίρους και υλοποιούνται στοχευμένες δράσεις έτσι ώστε να ολοκληρωθεί με επιτυχία το έργο.

Μέσα στα πλαίσια αυτά, πραγματοποιήθηκε συνάντηση στο Κοινοτικό Συμβούλιο 'Ινειας μεταξύ των Προέδρων των Κοινοτικών Συμβουλίων 'Ινειας και Αρόδων κ.κ Γιάγκου Τσίβικου και Ματθαίου Στεφάνου αντίστοιχα, αντιπροσωπείας του ΕΒΕ Πάφου και αντιπροσωπείας του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου. Στη συνάντηση από πλευράς Επιμελητηρίου συμμετείχε ο Λειτουργός Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων του Επιμελητηρίου κ. Στέφανος Χατζηιωάννου ενώ από πλευράς Τεχνολογικού Πανεπιστημίου Κύπρου παρόντες ήταν ο Επίκουρος καθηγητής Δρ. Πέτρος Κοσμάς και η κ. Μαρία Παναγοπούλου.

Η συνάντηση ήταν εποικοδομητική αφού συζητήθηκαν τρόποι συνεργασίας έτσι ώστε να επιτευχθεί ορθή μελέτη της υφιστάμενης κατάστασης στην περιοχή μελέτης της Επαρχίας Πάφου. Πιο συγκεκριμένα έχουν δοθεί ερωτηματολόγια στις Κοινότητες της Ευρύτερης περιοχής Ακάμα με σκοπό τη συλλογή στοιχείων που αφορούν την εξέλιξη και διάρθρωση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στην περιοχή, καθώς επίσης στοιχεία που αφορούν το φυσικό & ανθρωπογενές περιβάλλον, την εξέλιξη του πληθυσμού αλλά και του αριθμού των επισκεπτών στην ευρύτερη περιοχή του Ακάμα, καθώς και χωροταξικά δεδομένα, συμπεριλαμβανομένων στοιχείων χρήσεως γης.

Παράλληλα το ΕΒΕ Πάφου, συμμετείχε πρόσφατα στην Ενημερωτική Εκδήλωση που διοργάνωσε το Κοινοτικό Συμβούλιο Ίνειας και η οποία στέφθηκε με απόλυτη επιτυχία. Η εκδήλωση με θέμα: "Αειφόρος Παράκτια Τουριστική Ανάπτυξη | Η περίπτωση Ακάμα-Μπάλου" πραγματοποιήθηκε στην Κοινότητα Δρούσια.

Στην εκδήλωση συμμετείχαν άτομα από όλο το εταιρικό σχήμα αποτελούμενο από το Επιμελητήριο Χανίων το οποίο αποτελεί και τον επικεφαλής εταίρο, το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο της Πάφου, το Δήμο Κισσάμου, το Κοινοτικό Συμβούλιο Ίνειας, το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου και το Πολυτεχνείο Κρήτης, στα πλαίσια του Προγράμματος Συνεργασίας INTERREG V-A ΕΛΛΑΔΑ - ΚΥΠΡΟΣ 2014-2020.

Κύριος σκοπός της εκδήλωσης ήταν η ενημέρωση των συμμετεχόντων εκπροσώπων της τοπικής και επαρχιακής διοίκησης, άλλων δημόσιων και επιχειρηματικών φορέων, αλλά και φορέων της κοινωνίας των πολιτών από την περιοχή του Ακάμα, επί των σκοπών και του περιεχομένου του συγκεκριμένου έργου, όπως επίσης και επί της πρωτοβουλίας για την Ίδρυση Πρότυπης Κοινότητας Προστασίας και Ανάδειξης της Χερσονήσου του Ακάμα.

Στέφανος Χατζηιωάννου
Λειτουργός ΕΒΕ Πάφου
Υπεύθυνος Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων

ΠΛΗΡΩΜΕΝΗ ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗ

Αύξησε τις τιμές το 60% των μικρών επιχειρήσεων κατά το πρώτο εξάμηνο

Σε αύξηση των τιμών των προϊόντων και των υπηρεσιών τους προχώρησαν μέσα στο α΄ εξάμηνο του 2022 σχεδόν έξι στις δέκα μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις (59,2%), ποσοστό που αποτελεί ρεκόρ. Αξίζει να σημειωθεί ότι το α΄ εξάμηνο του 2021 το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 23,6%, ενώ το δεύτερο εξάμηνο του 2020 μόλις 6,6%. Στην πραγματικότητα πρόκειται για μία από τις επιπτώσεις της τρέχουσας πληθωριστικής κρίσης στις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις.

Οι άλλες δύο σημαντικές επιπτώσεις, όπως αναλύονται μεταξύ άλλων στην ετήσια έκθεση του Ινστιτούτου Μικρών Επιχειρήσεων της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας (ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ) είναι η σημαντική αύξηση του κόστους λειτουργίας τους και η επιδείνωση των προβλημάτων ρευστότητας. Ειδικότερα, το πρώτο εξάμηνο του 2022 το κόστος ενέργειας αυξήθηκε μεσοσταθμικά κατά 76%, το κόστος προμήθειας πρώτων υλών και εμπορευμάτων κατά 43,5%, το κόστος καυσίμων οχημάτων κατά 57,8% και το κόστος προμήθειας εξοπλισμού και μηχανημάτων κατά 26,2%.

Την ίδια ώρα αυξάνεται επικίνδυνα το ποσοστό των επιχειρήσεων με μηδενικά ρευστά διαθέσιμα. Τον Ιούλιο του 2022, το 27,8% του συνόλου των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων δεν είχε καθόλου διαθέσιμα – από 21,4% τον Ιούλιο του 2021 και 14,8% τον Ιούνιο του 2020. Σωρευτικά οι επιχειρήσεις οι οποίες δεν είχαν καθόλου ρευστά διαθέσιμα ή αυτά επαρκούσαν το περισσότερο για έναν μήνα ανήλθαν τον Ιούλιο του 2022 στο 52%, ποσοστό που αποτελεί το υψηλότερο το οποίο έχει καταγραφεί από την έναρξη της πανδημίας.

Το πρόβλημα είναι ότι οι μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις εξακολουθούν να είναι ελάχιστα θωρακισμένες έναντι των διαφόρων προκλήσεων και κρίσεων, είτε αυτή ήταν η κρίση της πανδημίας είτε η τρέχουσα κρίση – ενεργειακή, πληθωριστική. Κι αυτό διότι πέρα από το μικρό μέγεθος, υστερούν σημαντικά σε επενδύσεις που θα διασφάλιζαν την περαιτέρω ανάπτυξή τους. Σύμφωνα με την έκθεση του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, το δεύτερο εξάμηνο του 2021 το 33% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων έκανε κάποιου είδους επένδυση. Το 21,8% πραγματοποίησε επενδύσεις σε τεχνολογικό εξοπλισμό και ψηφιακές (π.χ. λογισμικό, ψηφιακές συσκευές και εφαρμογές), το 15,6% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων σε μηχανολογικό εξοπλισμό και λοιπά μηχανήματα, το 7,9% σε κτιριακές εγκαταστάσεις και λοιπό εξοπλισμό και το 6,1% επένδυσε σε κατάρτιση και εκπαίδευση προσωπικού (π.χ. συστήματα πιστοποίησης οργάνωσης και λειτουργίας).

Το 52% των μικρών επιχειρήσεων είχε μηδενικά ρευστά διαθέσιμα τον Ιούλιο 2022.

Στο αντίστοιχο διάστημα του 2021, μόλις το 23,6% είχε προχωρήσει σε ανατιμήσεις.

Παρά το ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων που πραγματοποίησε επενδύσεις το δεύτερο εξάμηνο του 2021, η πλειονότητα των επενδύσεων ήταν μικρής κλίμακας, με το ύψος της επένδυσης για το 55,5% των επιχειρήσεων να ανέρχεται έως 5.000 ευρώ.

Τον Ιούλιο του 2022 το 29,8% των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων προχώρησε σε κάποια επένδυση, με τις επενδύσεις επίσης για την πλειονότητα (51%) να είναι μόλις έως 5.000 ευρώ. Μάλιστα, όπως επισημαίνεται στην έκθεση, για το μεγαλύτερο μέρος των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων οι επενδύσεις που έγιναν τόσο το δεύτερο εξάμηνο του 2021 όσο και το πρώτο εξάμηνο του 2022 ήταν κυρίως προσαρμογής ή συντήρησης και λιγότερο πραγματικής αύξησης της παραγωγικής ικανότητας των επιχειρήσεων.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Υψηλές αμοιβές προσφέρουν οι ελληνικές startups επιχειρήσεις

Μισθός ακόμη και πάνω από 50.000 ευρώ ετησίως και stock options

Της **ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ**

Όλο και πιο ανταγωνιστικοί γίνονται οι μισθοί, αλλά και οι οικονομικές παροχές (stock options) των ελληνικών νεοφυών επιχειρήσεων, κυρίως σε σύγκριση με άλλους κλάδους της ελληνικής οικονομίας, στην προσπάθειά τους να προσελκύσουν ταλέντο σε ειδικότητες πολύ υψηλής ζήτησης παγκοσμίως.

Μελέτη που διεξήγαγε το ελληνικό επενδυτικό κεφάλαιο Marathon Venture Capital με τίτλο «Ελληνικές startups: μισθοί και παροχές 2022», στην οποία συμμετείχαν 40 εταιρείες που απασχολούν 3.000 εργαζομένους στην Ελλάδα, καταδεικνύει πως οι ελληνικές startups εξελίσσονται σε καλούς εργοδότες –για τα ελληνικά δεδομένα– από πλευράς μισθολογικών απολαβών, με τον μέσο μεικτό μισθό για κάποιον που δεν έχει καθόλου εμπειρία στον κλάδο του engineering να διαμορφώνεται περίπου στα 1.300 ευρώ τον μήνα ή καθαρά 1.025 ευρώ.

Μεταξύ των ειδικοτήτων που αφορούν τον κλάδο της τεχνολογίας, η πιο ακριβοπληρωμένη είναι εκείνη των μηχανικών που «τρέχουν» τα υπολογιστικά συστήματα (site reliability), με τις μεικτές ετήσιες απολαβές τους να ξεκινούν από 28.469 ευρώ (2.033 ευρώ τον μήνα) και να φθάνουν τα 90.000 ευρώ, ήτοι περίπου 6.400 ευρώ τον μήνα (3.670 καθαρά), ενώ οι μέσες ετήσιες απολαβές αγγίζουν τα 52.345 ευρώ, δηλαδή περίπου 3.738 ευρώ τον μήνα ή 2.387 καθαρά. Η ιδιαίτερα δημοφιλής ειδικότητα του software architect βρίσκεται επίσης ψηλά στη λίστα, με τις απολαβές για τους επίδοξους μηχανικούς λογισμικού να ξεκινούν από 53.067 ευρώ και να φθάνουν τα 61.600 ευρώ (4.400 ευρώ τον μήνα), ενώ ο μέσος μεικτός ετήσιος μισθός (που αποτυπώνει το ποσό με το οποίο αμείβεται το 50% των εργαζομένων) αγγίζει τα 57.610 ευρώ.

Τι έδειξε μελέτη σε 40 εταιρείες, που απασχολούν 3.000 εργαζομένους στην Ελλάδα.

Περιζήτητοι είναι οι μηχανικοί που ασχολούνται με τη μηχανική μάθηση, με τις απολαβές τους να κυμαίνονται από 21.289 ευρώ έως 62.224 ευρώ, δηλαδή 4.444 ευρώ τον μήνα. Ο δε μέσος ετήσιος μισθός φθάνει τα 32.000 ευρώ, περίπου 2.220 ευρώ τον μήνα ή 1.626 ευρώ καθαρά. Χαμηλότερες απολαβές λαμβάνουν όσοι κάνουν πρακτική άσκηση, με τον μέσο ετήσιο μισθό να αγγίζει τα 11.290 ευρώ (806,4 ευρώ τον μήνα).

Βέβαια οι απολαβές εξαρτώνται και από τη θέση που κατέχουν οι εργαζόμενοι του συγκεκριμένου κλάδου.

Ενδεικτικά, οι μεικτές ετήσιες απολαβές ενός μηχανικού που κατέχει διευθυντική θέση ξεκινούν από 54.000 ευρώ και μπορούν να αγγίξουν τα 105.300 ευρώ (7.521 ευρώ τον μήνα / 4.277 ευρώ καθαρά), ενώ οι απολαβές μηχανικού με λίγη ή και καθόλου προϋπηρεσία ξεκινούν από 13.267 και αγγίζουν τα 23.718 ευρώ (1.694 ευρώ τον μήνα).

Σε ό,τι αφορά ειδικότητες στον κλάδο του μάρκετινγκ, οι μέσες μεικτές απολαβές ενός manager ανέρχονται στα 39.600 ευρώ, δηλαδή περίπου 2.800 ευρώ τον μήνα, ενώ ένας data scientist, που αντλεί χρήσιμες πληροφορίες μέσα από πληθώρα δεδομένων, μπορεί να λάβει από 21.882 ευρώ έως 60.012 ευρώ, με τις μέσες απολαβές να ανέρχονται στα 33.000 ευρώ (περίπου 2.400 ευρώ τον μήνα - 1.700 ευρώ καθαρά).

Σύμφωνα με τη μελέτη, το 22% των εργαζομένων λαμβάνει εταιρικά μερίδια (μετοχές) ως παροχή για την εργασία του, ποσοστό που αυξάνεται έως και 40% για εργαζομένους στον κλάδο της τεχνολογίας (engineering, data, product). Ιδιαίτερα διαδεδομένη ως παροχή είναι στα υψηλόβαθμα στελέχη, με το 69% να λαμβάνει stock options.

ΠΗΓΗ: Marathon Venture Capital

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Απογειώθηκε με 30,5 εκατ. επιβάτες η κίνηση στα 14 αεροδρόμια της Fraport

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ**

Ρεκόρ κατέγραψε το φετινό ενδεκάμηνο η επιβατική κίνηση στα 14 περιφερειακά αεροδρόμια που διαχειρίζεται η Fraport Greece. Συγκεκριμένα, από τον Ιανουάριο έως και τον Νοέμβριο διακινήθηκαν περίπου 30,5 εκατ. επιβάτες, αριθμός που είναι αυξημένος κατά 3,6% συγκριτικά με το 2019, οπότε τα μεγαλύτερα αεροδρόμια της περιφέρειας είχαν καταγράψει το τελευταίο τους ρεκόρ (όσον αφορά τις επιδόσεις της επιβατικής κίνησης).

Κατά το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, έναντι της αντίστοιχης περιόδου του 2019, άνοδο επιβατικής κίνησης εμφανίζουν τα αεροδρόμια σε Ακτιο (+23,6%), Σαντορίνη (+19,7%), Σκιάθο (+14,6%), Κέρκυρα (+14,5%), Μύκονο (+11%), Χανιά (+10,3%), Ρόδο (+5,7%), Κεφαλονιά (+5,6%), Ζάκυνθο (+5,1%) και Κω (+4,3%). Στον αντίποδα, το φετινό ενδεκάμηνο μειωμένη κίνηση καταγράφει το αεροδρόμιο «Μακεδονία», όπου οι 5,5 εκατ. διακινηθέντες επιβάτες είναι λιγότεροι κατά 14,5% συγκριτικά με το αντίστοιχο διάστημα του 2019. Μικρότερος το φετινό ενδεκάμηνο έναντι του αντίστοιχου του 2019, είναι ο αριθμός των διακινηθέντων επιβατών και στους αερολιμένες της Καβάλας (-22,4%), της Μυτιλήνης (-11,7%) και της Σάμου (-5,7%).

Ο αριθμός των διακινηθέντων επιβατών το 11μηνο ξεπέρασε τα επίπεδα του 2019 κατά 3,6%.

Τον Νοέμβριο, έναντι του αντίστοιχου μήνα του 2019, η επιβατική κίνηση παραμένει χαμηλότερη κατά 4,5% με συνολικά 694.800 άτομα. Τη μεγαλύτερη υποχώρηση στον αριθμό των διακινηθέντων επιβατών εμφανίζουν τα αεροδρόμια Καβάλας (-30,1%), Θεσσαλονίκης (-10,1%), Σαντορίνης (-8,6%), Μυτιλήνης (-5,6%) και Σάμου (-2,2%). Ωστόσο, ο αριθμός των πτήσεων στα 14 μεγαλύτερα αεροδρόμια της περιφέρειας που διαμορφώθηκε σε 7.338 υπήρξε αυξημένος κατά 0,8% τον Νοέμβριο, συγκριτικά με τον αντίστοιχο μήνα του 2019. Η δυσαρμονία μεταξύ του αριθμού των πτήσεων και της επιβατικής κίνησης είναι εύλογη, δεδομένου ότι το αυξημένο πτητικό έργο δεν συνεπάγεται, πάντοτε, μεγαλύτερη επιβατική κίνηση, εάν το ποσοστό πληρότητας είναι χαμηλό.

Τον Νοέμβριο, στα 14 μεγαλύτερα αεροδρόμια της Περιφέρειας σημειώθηκε αύξηση πτήσεων κατά 0,8%, συγκριτικά με τον αντίστοιχο μήνα του 2019.

Οι καλές επιδόσεις των 14 περιφερειακών αεροδρομίων είναι αποτέλεσμα της τουριστικής άνθησης κατά τη φετινή σεζόν που, λόγω και της καλοκαιρίας, τείνει να έχει επιμηκυνθεί. Οπως ανέφερε ο υπουργός Τουρισμού Βασίλης Κικίλιας σε πρόσφατο συνέδριο, οι τουριστικές εισπράξεις φέτος αναμένεται να ξεπεράσουν τα 18 δισ. ευρώ. Σύμφωνα με την περιοδική έκθεση του ευρωπαϊκού οργανισμού για την ασφάλεια της αεροναυτιλίας (Eurocontrol) που αφορά το τρέχον διάστημα μέχρι τις 22 Ιανουαρίου, η πτητική δραστηριότητα στην Ελλάδα αναμένεται να είναι υψηλότερη συγκριτικά με την αντίστοιχη χρονική περίοδο του 2019, σηματοδοτώντας ένα νέο ρεκόρ. Μένει να φανεί εάν οι καλές αυτές επιδόσεις θα συνεχιστούν για τις αεροπορικές εταιρείες κατά το σύνολο του πρώτου –συνήθως αναιμικού– τριμήνου της επόμενης χρονιάς. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο η αναμενόμενη ανάκαμψη στην κίνηση των αεροσκαφών τοποθετείται, μέχρι και τις 22 Ιανουαρίου, περίπου στο 85% της κίνησης του 2019. Το 2023, σύμφωνα με τη Διεθνή Ενωση Αερομεταφορέων (IATA), η παγκόσμια αεροπορική βιομηχανία θα επιστρέψει στην κερδοφορία, που τοποθετείται σε περίπου 4,4 δισ. ευρώ, ύστερα από τρία χρόνια χαμηλών επιδόσεων λόγω πανδημίας.

Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου
INVESTORS IN PEOPLE We invest in people Silver

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΘΕΣΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου δέχεται αιτήσεις για την πλήρωση της πιο κάτω θέσης **Διοικητικού Προσωπικού:**

• ΜΙΑ (1) ΚΕΝΗ ΜΟΝΙΜΗ ΘΕΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ (ΘΕΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ) - ΚΛ. Α8-Α10-Α11

Για περισσότερες πληροφορίες, οι ενδιαφερόμενοι/ες μπορούν να επισκεφθούν την ιστοσελίδα του Πανεπιστημίου:
https://www.cut.ac.cy/university/administration/administrative-services/hr/jobs/
ή να αποτείνονται στα τηλέφωνα **25002087/25002236.**

Ζητούν μείωση φόρου στα ενοίκια κύριας κατοικίας

Στην υποβολή τριών προτάσεων για την αύξηση της προσφοράς κατοικιών προχώρησε ο πρόεδρος της ΠΟΜΙΔΑ (Πανελλήνια Ομοσπονδία Ιδιοκτητών Ακινήτων) Στράτος Παραδιάς, στο πλαίσιο σχετικής παρέμβασης χθες στην αρμόδια Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων της Βουλής όπου συζητείται το ν/σ του υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων «Σπίτι μου - στεγαστική πολιτική για τους νέους».

Ο κ. Παραδιάς ζήτησε τη μείωση του φόρου εισοδήματος στα μισθώματα κύριας κατοικίας κατά 10 μονάδες και στα τρία ισχύοντα φορολογικά κλιμάκια, προκειμένου η φορολογία να είναι δικαιότερη και να παρέχεται ένα ουσιαστικό κίνητρο στους ιδιοκτήτες για τη διάθεσή τους στη μόνιμη, αντί για τη βραχυχρόνια μίσθωση. Με βάση την πρόταση αυτή, το χαμηλότερο κλιμάκιο του 15% (για ετήσιο εισόδημα έως 12.000 ευρώ) θα διαμορφωνόταν στο 5%, το κλιμάκιο του 35% σε 25% και το ανώτατο κλιμάκιο του 45% σε 35%.

Τρεις προτάσεις από την ΠΟΜΙΔΑ στο στεγαστικό νομοσχέδιο.

Παράλληλα, η ΠΟΜΙΔΑ πρότεινε την επιδότηση της ενεργειακής αναβάθμισης των ενοικιαζόμενων κατοικιών με τους ίδιους όρους, όπως και των ιδιοκατοικούμενων (στο πλαίσιο του προγράμματος «Εξοικονομώ»).

Ο επικεφαλής της ΠΟΜΙΔΑ κατέθεσε και μια πρόταση για την επέκταση του μέτρου που προβλέπει επιστροφή έως του 40% του κόστους των εργασιών που γίνονται για ενεργειακή και λειτουργική αναβάθμιση των υφιστάμενων κατοικιών.

Συγκεκριμένα, πρότεινε να επιστρέφεται και το 40% του κόστους των υλικών, εφόσον διατεθούν αποκλειστικά για χρήση τους ως κύρια κατοικία ιδιοκτητών ή ενοικιαστών και όχι για βραχυχρόνια μίσθωση ή άλλες χρήσεις.

Προτείνει μείωση του φόρου εισοδήματος στα μισθώματα κύριας κατοικίας κατά 10 μονάδες και στα τρία ισχύοντα φορολογικά κλιμάκια.

Ρευστότητα 50,6 δισ. επιστρέφουν σταδιακά οι τράπεζες στην ΕΚΤ

Μέχρι το τέλος του έτους οι αποπληρωμές θα φθάσουν τα 15,4 δισεκατομμύρια ευρώ

Της **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ**

Πλεονάζουσα ρευστότητα ύψους 15,4 δισ. ευρώ από τα 50,6 δισ. ευρώ που έχει αντλήσει το τραπεζικό σύστημα από το ευρωσύστημα θα έχουν επιστρέψει έως τα τέλη του έτους οι τέσσερις συστημικές τράπεζες στην ΕΚΤ, σύμφωνα με στοιχεία της «Κ».

Η επιστροφή της ρευστότητας πραγματοποιείται στο πλαίσιο της σταδιακής κατάργησης των μέτρων προσωρινής χαλάρωσης των εξασφαλίσεων που είχε λάβει η Κεντρική Τράπεζα για την αναχαίτιση των επιπτώσεων της πανδημίας και οι υψηλές αποπληρωμές από τις ελληνικές τράπεζες είναι σημάδι ευρωστίας, που υποδηλώνει τα αυξημένα επίπεδα ρευστότητας που διαθέτει το ελληνικό τραπεζικό σύστημα κυρίως μέσω των εγχώριων καταθέσεων.

Υπενθυμίζεται ότι τον Απρίλιο του 2020 –αμέσως μετά το ξέσπασμα της πανδημίας και τα γενικευμένα lockdowns που είχαν εφαρμοστεί στις ευρωπαϊκές χώρες– η ΕΚΤ είχε θέσει σε εφαρμογή το πρόγραμμα στοχευμένων συναλλαγών μακροχρονιας αναχρηματοδοτησης, γνωστό ως TLTRO III. Το πρόγραμμα α-

Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα έχει αυξημένα επίπεδα ρευστότητας, κυρίως μέσω των εγχώριων καταθέσεων.

ποσκοπούσε να στηρίξει τις τράπεζες έτσι ώστε να διοχετεύσουν φθηνά δάνεια στις επιχειρήσεις και στα νοικοκυριά, αντλώντας ρευστότητα από την ΕΚΤ με αρνητικό επιτόκιο -1%. Οι τέσσερις συστημικές άντλησαν 50,6 δισ. ευρώ έως και τα τέλη του 2021 και τα ποσά αυτά θα πρέπει να επιστραφούν στο ευρωσύστημα έως και το 2024 με σταδιακές αποπληρωμές – ανάλογα με τις λήξεις.

Μετά και την απώλεια του οφέλους από τη διαφορά μεταξύ των επιτοκίων άντλησης ρευστότητας και επανατοποθέτησης στην ΕΚΤ της πλεονάζουσας ρευστότητας με τη μορφή κατάθεσης, που καταργήθηκε με απόφαση του Οκτωβρίου, οι τέσσερις συστημικές τράπεζες αναμένεται να προχωρήσουν σε υψηλές αποπληρωμές έως τα τέλη του έτους. Αυτή η κίνηση, σύμφωνα με τραπεζικές πηγές, «δίνει θετικό σήμα στις αγορές ότι οι ελληνικές τράπεζες διαθέτουν πλεονάζουσα ρευστότητα και άρα δεν θα χρειαστεί να αντικαταστήσουν τις λήξεις του TLTRO με άλλες πηγές» προς το παρόν, όπως repos. Να σημειωθεί ότι οι ελληνικές τράπεζες συνεχίζουν να αντλούν φθηνή ρευστότητα μέσω των εγχώριων καταθέσεων, που φέρουν χαμηλά επιτόκια, ενώ εναλλακτική πηγή αποτελεί πάντα το ευρωσύστημα, που δέχεται ομόλογα και τίτλους για την άντληση ρευστότητας με επιτόκιο που είναι σήμερα 2%.

Τη μεγαλύτερη αποπληρωμή αναμένεται να πραγματοποιήσει η Τράπεζα Πειραιώς επιστρέφοντας πίσω στην ΕΚΤ 9 δισ. από τα 14,4 δισ. που έχει αντλήσει συνολικά μέσω TLTRO. Οι καταθέσεις της Πειραιώς ανέρχονται στα 56,7 δισ. ευρώ και ο δείκτης δάνεια προς καταθέσεις διαμορφώνεται στο 63%, εξασφαλίζοντας σύμφωνα με πηγές της τράπεζας υψηλούς δείκτες ρευστότητας, γεγονός που επιτρέπει το υπόλοιπο των 5,5 δισ. ευρώ να αποπληρωθεί σταδιακά το 2023 έως και το 2024.

Η Εθνική Τράπεζα, που έχει αντλήσει από το ευρωσύστημα 11,6 δισ. ευρώ, έχει προχωρήσει ήδη στην πρώτη αποπληρωμή ύψους 2 δισ. ευρώ τον Νοέμβριο και έως τα τέλη του έτους θα αποπληρώσει επιπλέον 1,5 δισ. ευρώ. Το ύψος των καταθέσεων που διαθέτει ανέρχεται σε 55,7 δισ. ευρώ –ο δείκτης δάνεια προς καταθέσεις βρίσκεται στο 62%– και σύμφωνα με πηγές της τράπεζας «η πλεονάζουσα ρευστότητα (excess liquidity) φθάνει τα 7 δισ. ευρώ μετά και την αφαίρεση του TLTRO».

Πλεονάζουσα ρευστότητα ύψους 2,9 δισ. ευρώ (1,9 δισ. ευρώ που λήγει και επιπλέον 1 δισ. ευρώ) από το σύνολο των 11,6 δισ. ευρώ που έχει αντλήσει από το ευρωσύστημα πρόκειται να αποπληρώσει εντός του Δεκεμβρίου η Eurobank, η οποία διαθέτει καταθέσεις 55,7 δισ. ευρώ και υψηλό δείκτη ρευστότητας που διαμορφώνεται στο 74%. Η Alpha Bank, τέλος, με καταθέσεις 50,1 δισ. ευρώ και δείκτη δάνεια προς καταθέσεις 78% προγραμματίζει την πρώτη αποπληρωμή τον Ιούνιο του 2023, επιστρέφοντας 8 δισ. ευρώ από το σύνολο των 13 δισ. ευρώ που έχει αντλήσει μέσω TLTRO από την ΕΚΤ.

Από πού αντλούν ρευστότητα οι 4 συστημικές τράπεζες

	ΕΚΤ TLTRO	ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ	ΔΕΙΚΤΗΣ ΔΑΝΕΙΑ/ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ
Alpha Bank	€13 δισ.	€50,1 δισ.	78%
Εθνική τράπεζα	€11,6 δισ.	€55,7 δισ.	62%
Eurobank	€11,6 δισ.	€55,7 δισ.	74%
Τράπεζα Πειραιώς	€14,4 δισ.	€56,7 δισ.	63%

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η αύξηση του ΕΦΚ στα ποτά μείωσε τα έσοδα

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Στο ήμισυ της δυναμικότητάς του συρρικνώθηκε ο κλάδος των αλκοολούχων ποτών την περίοδο 2009-2021, με τις διαδοχικές αυξήσεις του Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης (ΕΦΚ) τη διετία 2009-2010 να έχουν τελικά τα αντίθετα από τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Ο λόγος; Η αύξηση του ΕΦΚ κατά 125% την περίοδο εκείνη, αύξηση όμως που παραμένει σε ισχύ, επιβεβαιώνοντας το περίφημο «ουδέν μονιμότερο του προσωρινού», σε συνδυασμό φυσικά με τη δεκαετή κρίση που ακολούθησε, είχε ως συνέπεια να χαθούν συνολικά 1,1 δισ. ευρώ. Τα παραπάνω ανέφερε χθες η Σοφίκα Παπανικολάου, γενική διευθύντρια της Ενωσης Εταιρειών Αλκοολούχων Ποτών (ΕνΕΑΠ) σε ειδική εκδήλωση της συμμαχίας «Στηρίζω HORECA» για τη βιώσιμη ανάπτυξη του τομέα εστίασης και φιλοξενίας στην Ελλάδα. Οι παραπάνω απώλειες δεν ήταν οι μοναδικές, καθώς υπολογίζεται ότι το ίδιο διάστημα, δηλαδή την περίοδο 2009-2021, χάθηκαν –σύμφωνα με μελέτη που έχει διενεργήσει το Ιδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ)– περί τις 37.700 θέσεις εργασίας από όλη την εφοδιαστική αλυσίδα του κλάδου των αλκοολούχων ποτών, καθώς και 206 εκατ. ευρώ εισοδήματα από εργασία. Σήμερα συνολικά στον κλάδο, ο οποίος περιλαμβάνει την παραγωγή, την εμπορία και τη διακίνηση, δραστηριοποιούνται περί τις 112.000 επιχειρήσεις, ενώ το σύνολο των θέσεων εργασίας είναι 60.834 και η συνολική συμβολή στο ΑΕΠ 1,75 δισ. ευρώ. Ειδικά τα εισοδήματα από εργασία στην εφοδιαστική αλυσίδα των αλκοολούχων ποτών υπολογίζονται σε 333 εκατ. ευρώ (στοιχεία 2021). Η υπέρμετρη αύξηση του ΕΦΚ οδήγησε σε μείωση της κατανάλωσης, αλλά κυρίως σε υποκατάσταση της κατανάλωσης νόμιμων ποτών με προϊόντα παράνομης διακίνησης, όπως το δήθεν τσίπουρο διημέρων και προϊόντα λαθρεμπορίου και νοθείας.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσίασε ο Χάρης Μαυράκης, πρόεδρος του Συνδέσμου Ελλήνων Παραγωγών Αποσταγμάτων και Αλκοολούχων Ποτών (ΣΕΑΟΠ), ενώ το 2010 η εγχώρια κατανάλωση ελληνικών αλκοολούχων ποτών (τσίπουρο, ούζο, λικέρ κ.ά.) ανερχόταν σε 9,57 εκατ. λίτρα αλκοόλης, από το 2011 κι έπειτα κινείται κοντά στα 6 εκατ. λίτρα, φθάνοντας το 2019 στα 6,30 εκατ. λίτρα (μείωση δηλαδή κατά 34% σε σύγκριση με το 2009) και τα 5,48 εκατ. λίτρα το 2021 (μείωση κατά 43% σε σύγκριση με το 2009). Ο ίδιος μάλιστα ανέφερε ότι ο ΕΦΚ, που στην Ελλάδα για τα αλκοολούχα ποτά ανέρχεται σε 25,5 ευρώ/λίτρο, είναι ο υψηλότερος στην Ε.Ε.-27 με βάση το μέσο κατά κεφαλήν εισόδημα το 2021 και μάλιστα 5 φορές υψηλότερος από ό,τι, για παράδειγμα, στη Γερμανία.

Ο ΕΦΚ με τον οποίο επιβαρύνεται ένα μπουκάλι βότκα 700 ml είναι

Η υπέρμετρη αύξηση οδήγησε σε υποκατάσταση της κατανάλωσης νόμιμων ποτών με προϊόντα παράνομης διακίνησης.

7,14 ευρώ, όταν την ίδια ώρα στην Ισπανία είναι 2,70 ευρώ, στην Ιταλία 2,90 ευρώ και σε όμορες χώρες από τις οποίες συχνά γίνεται λαθραία εισαγωγή αλκοόλ είναι 1,157 ευρώ (Βουλγαρία) και 1,54 ευρώ (Βόρεια Μακεδονία). «Το 70% στην τιμή της φιάλης είναι ΕΦΚ και ΦΠΑ. Δεν αντέχεται πια αυτό», είπε χαρακτηριστικά ο Ισίδωρος Ρεβάχ, πρόεδρος της ΕνΕΑΠ και επικεφαλής της «Αμβυξ». Αυτό που ζητεί ο κλάδος είναι ο ΕΦΚ να μειωθεί από τα 25,5 ευρώ/λίτρο αιθυλικής αλκοόλης σε 18 ευρώ/λίτρο, στον μέσο όρο δηλαδή του ΕΦΚ στην Ε.Ε. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς του ΙΟΒΕ και του κλάδου, μια τέτοια μείωση θα είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση των φορολογικών εσόδων του κράτους κατά τουλάχιστον 11,9 εκατ. ευρώ, την ενίσχυση του ΑΕΠ κατά 159 έως 314 εκατ. ευρώ και τη δημιουργία 11.500 νέων θέσεων εργασίας.

Σε στάση αναμονής οι επενδυτές

Οριακά κέρδη 0,22% στο Χ.Α. με χαμηλό τζίρο 22,25 εκατ. ευρώ

Με μικρή άνοδο έκλεισε η χρηματιστηριακή αγορά στη σημερινή συνεδρίαση, κινούμενη με περιορισμένες διακυμάνσεις και εν μέσω χαμηλής συναλλακτικής δραστηριότητας, με τον τζίρο να ξεπερνάει μόλις τα 20 εκατ. ευρώ. Ο Γενικός Δείκτης Τιμών έκλεισε στις 923,26 μονάδες, σημειώνοντας άνοδο 0,22%. Ενδοσυνεδριακά κατέγραψε υψηλότερη τιμή στις 925,62 μονάδες (+0,47%).

Η αξία των συναλλαγών ανήλθε στα 22,25 εκατ. ευρώ, ενώ διακινήθηκαν 19.334.080 μετοχές.

Ο δείκτης υψηλής κεφαλαιοποίησης σημείωσε μικρή άνοδο σε ποσοστό 0,13%, ενώ ο δείκτης της μεσαίας κεφαλαιοποίησης ενισχύθηκε σε ποσοστό 0,26%. Από τις μετοχές της υψηλής κεφαλαιοποίησης, τη μεγαλύτερη άνοδο κατέγραψαν οι μετοχές της Quest Συμμετοχών (+2,61%), της Viohalco (+1,88%), της Aegean Airlines (+1,47%) και της Μυτιληναίος (+1,01%). Αντιθέτως, τη μεγαλύτερη πτώση σημείωσαν οι μετοχές της Ελλάκτωρ (-2,10%), του ΟΤΕ (-0,81%) και της ΑΔΜΗΕ (-0,58%).

Από τους επιμέρους δείκτες, τη μεγαλύτερη άνοδο σημείωσαν αυτοί των Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών (+3,26%) και της Υγείας (+1,09%), ενώ τις μεγαλύτερες απώλειες σημείωσαν οι δείκτες των Τηλεπικοινωνιών (-0,81%) και του Εμπορίου (-0,77%). Τον μεγαλύτερο όγκο συναλλαγών παρουσίασαν η MIG και η Ιντραλότ διακινώντας 9.864.222 και 1.722.713 μετοχές, αντιστοίχως. Τη μεγαλύτερη αξία συναλλαγών σημείωσαν το Πλαίσιο με 3,92 εκατ. ευρώ και η Μυτιληναίος με 1,81 εκατ. ευρώ. Ανοδικά κινήθηκαν 56 μετοχές, 39 πτωτικά και 22 παρέμειναν σταθερές.

Τη μεγαλύτερη άνοδο σημείωσαν οι μετοχές: MIG +23,32% και ΑΝΕΚ (πο) +20,00%. Τη μεγαλύτερη πτώση κατέγραψαν οι μετοχές: Inform Λύκος -16,93% και Βιοτέρ -9,60%.

Ανοδο κατέγραψαν 56 μετοχές, πτώση 39, σταθερές παρέμειναν 22.

Ο δείκτης υψηλής κεφαλαιοποίησης σημείωσε μικρή άνοδο 0,13%, ενώ ο δείκτης της μεσαίας κεφαλαιοποίησης ενισχύθηκε κατά 0,26%.

Στην απέναντι πλευρά του Ατλαντικού οι τιμές των μετοχών σημειώνουν τη χειρότερη ετήσια πορεία τους μετά την πτώση που είχαν γνωρίσει το 2008 εν μέσω της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης. Οι βασικοί δείκτες της Wall Street, Dow Jones και S&P 500, έχουν σημειώσει συνολικά απώλειες 8,4% και 19,5% αντιστοίχως.

Κινεζική τόνωση στα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια

Ανοδικά κινήθηκαν χθες τα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια καθώς επικράτησε γενική αισιοδοξία, χάρη στην επανεκκίνηση της οικονομίας της Κίνας που έδωσε ώθηση πρωτίστως στις τιμές του πετρελαίου, καθώς η επιστροφή της πλέον ενεργοβόρου οικονομίας στον κόσμο μετά τις ΗΠΑ αναμένεται να αυξήσει δραματικά την πετρελαϊκή ζήτηση.

Ετσι, το αργό Δυτικού Τέξας κυμαινόταν το βράδυ στα 80,61 δολ. το βαρέλι σημειώνοντας άνοδο 1,32%. Η ίδια πάντα προσδοκία της αυξημένης ζήτησης από την Κίνα οδήγησε, άλλωστε, σε άνοδο τις τιμές του σιδηρομεταλλεύματος που βρέθηκε στα υψηλότερα επίπεδα από τον περασμένο Αύγουστο. Παράλληλα με τα βιομηχανικά μέταλλα και ο χρυσός, που συνέχισε την ανοδική του πορεία επιστρέφοντας χθες στα 1.800 δολάρια η ουγγιά. Σημειωτέον ότι η τράπεζα Saxo Bank της Δανίας προβλέπει πως το νέο έτος το πολύτιμο μέταλλο θα φτάσει στις 3.000 δολ. η ουγγιά.

Η επανεκκίνηση της οικονομίας της Κίνας έδωσε ώθηση πρωτίστως στις τιμές του πετρελαίου.

Οπως, πάντως, επισημαίνουν αναλυτές της αγοράς που μίλησαν στο Reuters, χθες άρχισε η τελευταία εβδομάδα του έτους και μετά τις αργίες των Χριστουγέννων αναμένεται να είναι ήρεμη χωρίς μεγάλες διακυμάνσεις και με περιορισμένο όγκο συναλλαγών.

Ο δείκτης FTSE 100 του Λονδίνου έκλεισε οριακά σε θετικό πρόσημο με άνοδο μόλις 0,05%, ενώ την ίδια στιγμή ο δείκτης Xetra DAX της Φρανκφούρτης έκλεινε με μικρή άνοδο 0,45% και ο CAC 40 του Παρισιού με κέρδη 0,70%.

Η εικόνα της χθεσινής συνεδρίασης στην Ευρώπη δείχνει να κλείνει σχετικά ανώδυνα μια χρονιά μεγάλης αναταραχής στα χρηματιστήρια ανά τον κόσμο, η οποία αντανακλούσε αναπόφευκτα αβεβαιότητα εν μέσω πολέμου, πληθωρισμού, αυξήσεων επιτοκίων και διαφαινόμενης ύφεσης. Σε ό,τι αφορά ειδικότερα την αμερικανική αγορά, οι τιμές των μετοχών σημειώνουν τη χειρότερη ετήσια πορεία τους μετά την πτώση που είχαν γνωρίσει το 2008 εν μέσω παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης.

Οι βασικοί δείκτες της Wall Street, Dow Jones και S&P 500, έχουν σημειώσει συνολικά απώλειες 8,4% και 19,5% αντιστοίχως. Σε ό,τι αφορά τον δείκτη υψηλής τεχνολογίας Nasdaq, έχει καταγράψει απώλειες 33,5% φέτος. Μόνον στη διάρκεια του Δεκεμβρίου ο S&P σημείωσε πτώση 6%, ενώ ο Dow Jones και ο Nasdaq κατέγραψαν απώλειες 3,8% και 9,3% αντιστοίχως.

REUTERS, BLOOMBERG

(Πηγή: Reuters)

ΞΕΝΑ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ

New York/Νέα Υόρκη

(Σε δολάρια)

Εταιρείες	Πριν από το κλείσιμο	Μετ.%
3M COMPANY	120.14	0
ALCOA CORP	44.71	1.1538
ALTRIA GROUP	46.42	0.3893
AMAZON COM	83.46	-2.0997
AMER EXPRESS C	145.96	-0.721
AMER INTL GROU	63.14	-0.0317
AMGEN	263.26	-0.2501
APPLE INC	130.23	-1.2362
BANK OF AMERIC	32.525	0.1694
BAXTER INTL IN	50.69	1.0365
BOEING CO	190.155	0.5792
BRISTOL MYERS	72.38	-0.6997
CAMPBELL SOUP	57.445	0.2881
CATERPILLAR IN	242.71	1.184
CIGNA CORP	333.87	-0.1316
CHEVRON	179.46	1.1612
CISCO SYSTEMS	47.535	0.1158
CITIGROUP	44.3859	0.2845
CERVECERIAS	12.8199	0.9441
COCA-COLA CO	64.115	0.4622
COLGATE PALMOL	79.91	0.579
DANAOS CORP	52.42	-3.9223
DIANA SHIPPING	3.825	-4.1353
DOW INC	50.94	0.1573
DUPONT DE NMOU	68.82	0.1309
ENTERGY CP	114.55	0.9874
EXXON MOBIL	109.965	1.1824
FEDEX CORP	176.29	0.2046
FORD MOTOR CO	11.175	-1.6285
INTL BUS MACHI	142.2	0.3883
GENERAL DYNAMI	248.545	0.2602
GENERAL ELEC C	82.81	1.2471
GOLDM SACHS GR	342.09	-0.9898
HALLIBURTON CO	39.19	0.2558
HARTFORD FINL	76.445	0.4138
HP INC	26.98	0.8221
HOME DEPOT INC	319.14	0.1286
INTEL CORP	25.965	-0.4791
JOHNSON JOHNSO	177.56	0.0451
JPMORGAN CHASE	131.53	0.1904
LAZARD	35.29	-0.9264
MCDONALD'S COR	267.1361	-0.1622
MERCK & CO	112.29	0.3844
MICROSOFT CP	236.4978	-0.935
3M COMPANY	120.14	0
MORGAN STANLEY	85.21	-1.0452
NIKE INC CL B	117.47	1.0495
NORFOLK SOUTHE	248.4525	0.3848
PFIZER INC	51.175	-1.2637
PROCTER & GAMB	153.68	0.6945
ROCKWELL AUTOM	256.55	-0.074
SCHLUMBERGER L	53.46	0.887
SOUTHERN	72.0795	0.4732
STEALTHGAS	2.68	-1.4706
TSAKOS ENERGY	17.225	2.2862
UNISYS CORP	4.66	1.7467
UNITEDHEALTH G	532.53	0.2296
US BANCORP	43.6	0.9259
VERIZON COMMS	39.1796	2.0036
WALT DISNEY CO	86.8	-1.3748
WELLS FARGO &	40.96	-0.0488
WALMART INC	143.53	-0.1669

London/Λονδίνο

(Σε πέννες)

Εταιρείες	22/12	Μετ.%
ANGLO AMERICAN	3249.69423	-1.4
A.B.FOOD	1568.5	-0.476
ADMIRAL GRP	2084	0.096
ASHTEAD GRP.	4725	-1.501
ANTOFAGASTA	1536.477	-1.475
AVIVA	446	-0.734
ASTRAZENECA	11234.125	0.551
BABCOCK INTL	289	-0.96
BAE SYS.	867.1375	0.139
BARCLAYS	157.14	-0.595
BR.AMER.TOB.	3306.42304	-1.014
BARRATT DEVEL.	404.97222	-0.491
BERKELEY GP.HL	3827	-0.416
BR.LAND	391.7	-0.356
BUNZL	2805.94	-0.573
BP	477.4	-0.438
BURBERRY GRP	2032.85	-0.493
BT GROUP	113.7	0.749
COCACOLA HBC A	1970.483	-0.662
CARNIVAL	594.1127	-6.514
CENTRICA	95.3267	-0.668
COMPASS GROUP	1938.7252	0.703
CAPITA GROUP	24.32	-2.098
CRH	3275.5	-0.848
DCC	4145.66667	-1.162
DIAGEO	3666.5	-0.812
DIRECT LINE	217.6	-0.775
EXPERIAN	2842.93204	-0.67
EASYJET	337.7	-2.258
FRESNILLO	879.17599	-1.225
GLENCORE	561.3	-0.678
GSK	1453.774	0.11
HIKMA	1560.70652	0.962
HAMMERSON	23.65468	1.165
HARGREAVES LS	849.52749	-1.402
HSBC HLDGS.UK	512.3	0.196
INTL CONSOL AI	128.34	-1.019
INTERCON. HOTE	4784.3341	-0.937
3I GRP.	1334	-0.602
IMP.BRANDS	2094.31757	0.336
INTERTEK GROUP	3969.5	-0.126
ITV	73.88477	0.191
JOHNSON MATTHE	2105.9583	-2.057
KINGFISHER	236.32331	-0.814
LAND SECS.	616	-0.355
LEGAL&GEN.	249.7	-1.146
LLOYDS GRP.	45.995	-0.314
MARKS & SP.	341	-2.319
MONDI	1414	-0.667
NATIONAL GRID	1001.68452	-0.29
NEXT	5616	-1.06
PROVIDENT FIN.	180.4	0.334
PRUDENTIAL	1104.4426	0.641
PERSIMMON	1242.40278	-0.686
PEARSON	937.9	0.767
RELX	2308.4307	-0.13
RIO TINTO	5778.89284	-0.744
ROLLS-ROYCE HL	91.92337	-0.022
SAINSBURY(J)	220.8152	-0.766
SCHRODERS	434.1	-1.965
SAGE GRP.	747.4	-1.761
ST JAMESS PLAC	1087.5	-1.94
SMITHS GROUP	1593	-0.994
SMITH&NEPHEW	1097.5	0.32
SSE	1725.29167	0
STAND.CHART.	625	-0.128
SEVERN TRENT	2654.3266	-0.637
TRAVIS PERKINS	904.35737	-0.555
TESCO	225.8806	-0.353
TUI AG	135.1	-2.384
TAYLOR WIMPEY	103.07793	-0.438
UNILEVER	4221.9555	-0.284
UTD. UTILITIES	1004.0772	-2.731
VODAFONE GROUP	84.1768	-0.911
WPP	818.2	-0.414
WHITBREAD	2669.49903	-1.015

Zurich/Ζυρίχη

(Σε ελβ. Φρ.)

Εταιρείες	Χθεσινό	Μετ.%
ABB LTD N	28.51	1.21
RICHEMONT N	120.7	3.34
GEBERIT N1	437.4	0.44
NOVARTIS N	84.78	0.07
ROCHE HOLDING	294.1	-0.37
SGS N	2152	0.33
SWATCH GROUP I	266.6	2.66
ADECCO N	30.89	0.32
JULIUS BAER N	54.08	0.71
CS GROUP AG	2.85	0.14
GIVAUDAN N	2829	0.25
NESTLE SA	108.1	0.26
TRANSOCEAN N	0	0
SWISSCOM N	508.8	0.12
SWISS RE N	87.7	0.27
UBS GROUP N	17.38	0.46
ZURICH INSURAN	448.8	0.38

Frankfurt/Φρανκφούρτη

(Σε ευρώ)

Εταιρείες	Χθεσινό	Μετ.%
ADIDAS N	126.34	0.48
ALLIANZ SE	203.05	0.85
BASF SE	46.675	0.44
BAY MOT WERKE	83.65	0.15
BEIERSDORF	107.3	0.9
BAYER N AG	48.485	-0.135
COMMERZBANK	8.95	-0.002
CONTINENTAL AG	56.62	0.46
DEUTSCHE BANK	10.71	0.004
DEUTSCHE POST	35.165	0.11
DT BOERSE N	162.8	-0.65
DT LUFTHANSA A	8.232	0.129
DT TELEKOM N	18.94	0.072
E.ON SE NA	9.168	0.052
FRESENIUS MEDI	29.7	-0.18
FRESENIUS SE	26.04	-0.12
HEIDELBERGCEME	54.14	0.38
HENKEL AG&CO V	65.92	-0.04
INFINEON TECH	28.49	-0.2
K+S AG NA	19.16	-0.01
MERCK KGAA	180.35	0.75
MUENCH. RUECK	305.3	1.8
RWE AG	41.39	-0.12
THYSSENKRUPP A	5.83	-0.02
VOLKSWAGEN VZ	115.86	0.2
VONOVIA SE	21.86	0.03
SIEMENS N	129.52	0.98
SAP SE	97.24	-0.14

Amsterdam/Αμστερνταμ

(Σε ευρώ)

Εταιρείες	Χθεσινό	Μετ.%
AALBERTS	36.92	-0.19
AEGON	4.882	-0.04
ABN AMRO BANK	13.19	-0.19
AKZO NOBEL	63.54	0.22
ARCELORMITTAL	25.13	0.22
ASML HOLDING	510.3	-1.28
GALAPAGOS	40	0
HEINEKEN	89.26	0.11
ING GROEP	11.58	0.45
KONINKLIJKE DS	115.85	-0.56
KPN KON	2.946	-0.2
NN GROUP	40.74	-0.9
KONINKLIJKE DS	115.85	-0.56
IMCD	137.4	0.37
RANDSTAD	57.9	0.45
RELX	26.12	-0.11
UNIBAIL RODAM	49.085	0.33
VOPAK	28.07	0.04
WOLTERS KLUWER	100	0.44

Milano/Μιλάνο

(Σε ευρώ)

Εταιρείες	Χθεσινό	Μετ.%
A2A SPA	1.26	1.27
AZIMUT HLDG	20.98	20.85
ENEL	5.08	5.14
ENI	13.55	13.48
GENERALI ASS	16.76	16.87
GEOX	0.79	0.79
INTESA SANPAOL	2.082	-0.5
MEDIOBANCA	9.03	9.03
RCS MEDIAGROUP	0.67	0.68
PRYSMIAN	35.33	35.41
SNAM	4.60	4.65
STMICROELEC.N.	33.23	33.61
TELECOM ITALIA	0.22	0.22
TENARIS	16.65	16.58
TERNA	7.08	7.15
UNICREDIT	13.262	-0.17

Tokyo/Τόκιο

(Σε γιέν)

Εταιρείες	Χθεσινό	Μετ.%
AJINOMOTO	4148	-0.17
ASAHI GROUP HL	4191	0.92
ASTELLAS PHARM	2029	-0.32
BRIDGESTONE CO	4832	-0.06
CANON INC	2945.5	0.24
CASIO COMPUTER	1317	1.31
CITIZEN WATCH	596	1.19
CREDIT SAISON	1723	1.47
DAIWA SEC GROU	592	0.68
SUBARU	2029	-0.44
FUJIFILM HOLDI	6689	-0.7
FUJITSU	17680	-0.92
HINO MOTORS	505	-2.13
HITACHI	6793	-0.72
HONDA MOTOR	3043	-1.17
IHI	3860	-0.9
ISUZU MOTORS	1569	-0.51
KAWASAKI HVY I	3100	-1.27
KAJIMA CORP	1526	-0.26
KEIO	5000	2.15
KOBE STEEL	647	0.31
KONICA MINOLTA	527	0
JTEKT	915	-0.65
MITSUB UFJ FG	897.8	1.9
MITSUBISHI COR	4327	0.3
MITSUBISHI ELE	1327.5	-0.78
MITSUBISHI MOT	506	0
NEC CORPORATIO	4630	-0.54
NIKKON HLDG	2357	0.73
NIKON CORP	1188	-0.08
NISSUI CORP	4191	1.29
NISSAN MOTOR C	416.3	-1.07
NOMURA HOLDING	487.6	0.33
NISSAN CHEMICA	5980	-0.83
NIPPON PAPER I	970	
OBAYASHI CORP	1014	0.1
ODAKYU ELEC RA	1737	1.76
OJI HOLDINGS	533	0.76
OSAKA GAS	2089	-0.38
RICOH CO LTD	1007	0.1
SECOM	7675	0.08
SEVEN & I HLDG	5717	1.56
SHARP CORP	956	-0.52
SHIMIZU CORP	712	0.28
SHISEIDO	6488	6.12
SONY GROUP COR	10155	-0.73
SMFG	5320	1.68
SUMITOMO CHEM	471	-0.63
SUZUKI	827	-0.96
TAISEI CORP	4270	0.12
TDK CORPORATIO	4360	-0.23
TOBU RAILWAY	3145	0.8
TOKIO MARINE H	2836.5	0.19
TORAY INDUSTRI	735.9	-1.19
TREND MICRO	6290	0.16
TOPY INDS LTD	1614	0.56
TORAY INDUSTRI	735.9	-1.19
TOSHIBA CORP	4635	0.17
TOYOBO	1007	0
TOYOTA MOTOR C	1817.5	-0.3
YAMAHA CORP	4875	-0.31

Paris/Παρίσι

(Σε ευρώ)

Εταιρείες	Χθεσινό	Μετ.%
ACCOR	23.88	0.67
AIR LIQUIDE	133.92	0.16
ALSTOM	23.15	0.65
AXA	26.51	0.28
BNP PARIBAS	54.00	0.37
BOUYGUES	28.49	0.04
CAPGEMINI	156.30	0.45
CARREFOUR	15.91	-0.87
CASINO GUICHAR	9.74	-1.67
CREDIT AGRICOL	9.83	0.68
DANONE	49.97	0.01
DASSAULT SYSTE	33.54	0.71
EDF	12.00	0
L'OREAL	336.75	1.05
L.V.M.H.	690.20	2.43
LAGARDERE	19.64	1.24
MICHELIN	26.80	0.71
PERNOD RICARD	185.50	0.3
KERING	478.50	1.39
PUBLICIS GROUP	59.98	0.3
RENAULT	31.37	-0.08
SAINT-GOBAIN	46.27	0.27
SANOFI	90.41	-0.63
SCHNEIDER ELEC	132.48	0.99
SOCIETE GENERA	23.63	0.25
SODEXO	90.36	0.74
TF1	7.11	1.5
THALES	119.15	0.46
VEOLIA ENVIRON	24.00	0.29

Madrid/Μαδρίτη

(Σε ευρώ)

Εταιρείες	Χθεσινό	Μετ.%
ACS CONS Y SER	26.96	0.0742
AENA SME	119.9	-0.1665
ACERINOX	9.39	0.8376
ACCIONA	172.9	0.4065
AMADEUS	48.75	-0.9549
BBVA	5.649	-0.3
BANKINTER	6.276	-0.6962
CAIXABANK	3.647	-0.4911
DSTR INT ALIME	0.0132	-0.7519
ENDESA	17.66	-0.226
ENAGAS	15.8	-1.1264
FERROVIAL	24.61	-0.1218
FOMENTO DE CON	8.77	1.6222
GRIFOLS	10.65	-2.3384
IBERDROLA	10.9	0.1838
INT AIRLINES G	1.4615	0
INDRA SISTEMAS	10.65	-0.653
INDITEX	25.11	0.6816
MAPFRE	1.841	0.0543
MERLIN PROP	8.78	-0.6225
ARCELORMITTAL	25.145	0.3592
REPSOL	15.05	1.552
BCO DE SABADEL	0.9106	-0.0658
BANCO SANTANDE	2.815	0.7156
SACYR	2.642	0.3799
TELEFONICA	3.375	-0.2365
MEDIASET ES CO	3.21	0.8799
TECNICAS REUN	9.36	-0.16

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ

ΤΙΜΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

ΣΕ ΟΡΟΥΣ ΕΥΡΩ			ΤΙΜΕΣ SPOT
ΔΟΛΑΡΙΟ ΗΠΑ	1,0624	ΔΟΛΑΡΙΟ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑΣ	1,5770
ΓΙΕΝ ΙΑΠΩΝΙΑΣ	141,68	ΡΕΑΛ ΒΡΑΖΙΛΙΑΣ	5,6035
ΛΕΒ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ	1,9558	ΔΟΛΑΡΙΟ ΚΑΝΑΔΑ	1,4384
ΚΟΡΩΝΑ ΤΣΕΧΙΑΣ	24,260	ΓΟΥΑΝ ΚΙΝΑΣ	7,3994
ΚΟΡΩΝΑ ΔΑΝΙΑΣ	7,4366	ΔΟΛΑΡΙΟ ΧΟΝΓΚ ΚΟΝΓΚ	8,2874
ΛΙΡΑ ΣΤΕΡΛΙΝΑ	0,88333	ΡΟΥΠΙΑ ΙΝΔΟΝΗΣΙΑΣ	16.620,58
ΦΙΟΡΙΝΙ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ	401,65	ΣΕΚΕΛ ΙΣΡΑΗΛ	3,7278
ΖΛΟΤΙ ΠΟΛΩΝΙΑΣ	4,6683	ΡΟΥΠΙΑ ΙΝΔΙΑΣ	88,0808
ΛΕΪ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ	4,9270	ΓΟΥΟΝ ΝΟΤΙΑΣ ΚΟΡΕΑΣ	1.349,85
ΚΟΡΩΝΑ ΣΟΥΗΔΙΑΣ	11,1285	ΠΕΣΟ ΜΕΞΙΚΟ	20,5515
ΦΡΑΓΚΟ ΕΛΒΕΤΙΑΣ	0,9885	ΡΙΝΓΚΙΤ ΜΑΛΑΙΣΙΑΣ	4,6990
ΚΟΡΩΝΑ ΙΣΛΑΝΔΙΑΣ	152,30	ΔΟΛΑΡΙΟ Ν. ΖΗΛΑΝΔΙΑΣ	1,6916
ΚΟΡΩΝΑ ΝΟΡΒΗΓΙΑΣ	10,4895	ΠΕΣΟ ΦΙΛΙΠΠΙΝΩΝ	59,356
ΚΟΥΝΑ ΚΡΟΑΤΙΑΣ	7,5375	ΔΟΛΑΡΙΟ ΣΙΓΚΑΠΟΥΡΗΣ	1,4300
ΡΟΥΒΛΙ ΡΩΣΙΑΣ*	-	ΜΠΑΧΤ ΤΑΪΛΑΝΔΗΣ	36,775
ΛΙΡΑ ΤΟΥΡΚΙΑΣ	19,8799	ΡΑΝΤ ΝΟΤΙΑΣ ΑΦΡΙΚΗΣ	18,3181

* Λόγω της τρέχουσας συναλλακτικής δραστηριότητας στην αγορά EUR/RUB, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δεν είναι σε θέση να καθορίσει μία τιμή αναφοράς αντιπροσωπευτική των επικρατουσών συνθηκών της αγοράς. Ως εκ τούτου, η ΕΚΤ αποφάσισε να αναστείλει τη δημοσίευση τιμής αναφοράς του ευρώ για το ρωσικό ρούβλι μέχρι νεωτέρας.

ΙΣΟΤΙΜΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΦΠΑ

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2022	
ΔΟΛΑΡΙΟ ΗΠΑ	1,0325
ΛΙΡΑ ΑΓΓΛΙΑΣ-ΣΚΩΤΙΑΣ-Β. ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ	0,8637
ΚΟΡΩΝΑ ΔΑΝΙΑΣ	7,4370
ΚΟΡΩΝΑ ΣΟΥΗΔΙΑΣ	10,8933

ΧΡΥΣΗ ΛΙΡΑ

ΤΙΜΗ ΑΓΟΡΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΕΥΡΩ)		
	ΑΓΟΡΑ	ΠΩΛΗΣΗ
ΠΑΛΑΙΑΣ ΚΟΠΗΣ	384,85	463,82
ΕΛΙΣΑΒΕΤ 1973 & ΠΡΟΓΕΝΕΣΤΕΡΑ	384,85	463,82
ΕΛΙΣΑΒΕΤ 1974 & ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΑ	384,85	459,65

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ

	Κλείσιμο	Προηγ.	Διαφορά	Μετ.
ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΧΑ	923,26	921,25	2,01	0,22%
FTSE/X.A. LARGE CAP	2.232,89	2.229,99	2,90	0,13%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ Χ.Α.	5.514,52	5.430,70	83,82	1,54%
FTSE/X.A.ΥΨΗΛΗΣ ΜΕΡΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	3.009,64	3.006,89	2,75	0,09%
ATHEX SELECT PLUS	3.082,97	3.071,84	11,13	0,36%
ATHEX SELECT	4.330,67	4.273,24	57,43	1,34%
ΔΕΙΚΤΗΣ ATHEX ESG	1.049,12	1.047,65	1,47	0,14%
FTSE/XA MID & SMALL CAP ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ	4.406,35	4.396,11	10,24	0,23%
FTSE/X.A. MID CAP	1.409,00	1.405,30	3,70	0,26%
FTSE/XA ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ PLUS	2.611,01	2.601,58	9,43	0,36%
FTSE/X.A. ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ	534,87	534,18	0,69	0,13%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ Χ.Α.	1.629,64	1.626,09	3,55	0,22%
FTSE/X.A. ΤΡΑΠΕΖΕΣ	634,14	633,21	0,93	0,15%
FTSE/X.A. ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	4.091,82	4.086,29	5,53	0,14%
FTSE/X.A. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	686,07	664,43	21,64	3,26%
FTSE/X.A. ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ	2.980,92	2.980,92	0,00	0,00%
FTSE/X.A. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	4.581,93	4.537,59	44,34	0,98%
FTSE/X.A. ΕΜΠΟΡΙΟ	921,77	928,89	-7,12	-0,77%
FTSE/X.A. ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	9.005,50	8.974,31	31,19	0,35%
FTSE/X.A. ΤΡΟΦΙΜΑ & ΠΟΤΑ	8.323,87	8.334,98	-11,11	-0,13%
FTSE/X.A. ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ	6.550,81	6.486,98	63,83	0,98%
FTSE/X.A. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ & ΥΛΙΚΑ	3.179,64	3.177,41	2,23	0,07%
FTSE/X.A. ΕΝΕΡΓΕΙΑ	4.990,00	4.971,17	18,83	0,38%
FTSE/X.A. ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	6.729,61	6.688,95	40,66	0,61%
FTSE/X.A. ΤΑΞΙΔΙΑ & ΑΝΑΨΥΧΗ	2.180,78	2.179,90	0,88	0,04%
FTSE/X.A. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	2.032,74	2.016,19	16,55	0,82%
FTSE/X.A. ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	4.115,70	4.149,30	-33,60	-0,81%
FTSE/X.A. ΥΓΕΙΑ	418,89	414,36	4,53	1,09%
FTSE/X.A. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ	4.583,68	4.578,26	5,42	0,12%

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΞΙΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΥΛΙΚΟ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ	3.931.331,92
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	2.625.099,43
ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	2.429.280,70
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	2.351.721,82
ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	1.686.970,95
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	1.546.905,76
ΣΤΑΘΕΡΗ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑ	1.087.506,04
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	849.564,82
ΤΑΞΙΔΙΑ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	797.829,81
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	533.957,14
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ	513.096,44
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	497.467,12
ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΡΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	477.255,43
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ	314.697,14
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ & ΘΕΜΑΤΟΦΥΛΑΚΕΣ	295.160,86
ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	263.247,65
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	229.700,06
ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	224.721,24
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	202.901,38
ΤΣΙΜΕΝΤΑ	165.998,50
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ & ΕΜΠΟΡΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΩΝ	143.934,70
ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	107.487,34
ΜΗ ΣΙΔΗΡΟΥΧΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	103.144,27
ΥΔΡΕΥΣΗ	92.929,14
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΓΡΑΦΕΙΩΝ	92.559,77
ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ	82.587,99
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ Α.Ε.Ε.Α.Π.	73.506,84

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

ΑΝΟΔΟΣ	Κλείσιμο	Μετ.	ΠΤΩΣΗ	Κλείσιμο	Μετ.
MARFIN INVESTMENT GROUP (KO)	0,055	23,32%	INFORM ΛΥΚΟΣ Π. (ΚΟ)	2,110	-16,93%
ΕΛΛΑΔΟΣ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	17,000	5,59%	ΧΑΪΔΕΜΕΝΟΣ (ΚΟ)	0,520	-4,59%
ΕΚΤΕΡ (ΚΟ)	1,515	3,77%	INTRAKAT (KO)	1,500	-2,98%
ΠΛΑΣΤΙΚΑ ΘΡΑΚΗΣ (ΚΟ)	4,045	2,66%	LAVIPHARM (KO)	0,370	-2,63%
QUEST HOLDINGS (KO)	4,710	2,61%	ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	1,682	-2,10%
ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ (ΚΟ)	5,920	2,42%	PREMIA PROPERTIES (KO)	1,120	-1,75%
CENERGY HOLDINGS (KA)	3,080	2,33%	ΙΚΤΙΝΟΣ ΕΛΛΑΣ (ΚΟ)	0,490	-1,71%
IDEAL HOLDINGS (KO)	3,470	2,06%	SPACE HELLAS (KO)	5,240	-1,50%
DIMAND A.E. (KO)	14,950	2,05%	ΤΕΧΝΙΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ (ΚΟ)	1,760	-1,12%
VIOHALCO SA/NV (KA)	4,075	1,88%	INTRACOM HOLDINGS (KO)	1,750	-1,02%

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

ΑΞΙΑ		ΕΜΠΟΡΕΥΣΙΜΟΤΗΤΑ	
ΠΛΑΙΣΙΟ COMPUTERS (KO)	3.923.374,90	ΠΛΑΙΣΙΟ COMPUTERS (KO)	3,88%
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	1.822.078,45	MARFIN INVESTMENT GROUP (KO)	1,05%
ΔΕΗ (ΚΟ)	1.548.741,22	ΕΥΡΩΣΥΜΒΟΥΛΟΙ (ΚΟ)	1,04%
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	1.431.080,10	INFORM ΛΥΚΟΣ Π. (ΚΟ)	0,81%
ΟΤΕ (ΚΟ)	1.087.506,04	GALAXY COSMOS MEZZ PLC (KO)	0,52%
ΙΝΤΡΑΛΟΤ (ΚΟ)	997.391,04	ΑΝΕΚ (ΚΟ)	0,52%
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜ. (ΚΟ)	900.899,99	SUNRISEMEZZ PLC (KO)	0,51%
ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)	849.564,82	INTRAKAT (KO)	0,48%
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (KO)	698.879,36	ΙΝΤΡΑΛΟΤ (ΚΟ)	0,46%
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ)	684.053,56	ΕΚΤΕΡ (ΚΟ)	0,45%

ΟΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ FTSE 25

		Κλείσιμο	Μετ.%
ΒΙΟ	(ΒΙΟΧΑΛΚΟ)	4,075	1,88
ΤΙΤC	(TITAN)	12,28	0,66
ΕΕΕ	(COCA COLA HBC)	22,21	-0,13
ΟΤΕ	(ΟΤΕ)	14,75	-0,81
ΑΡΑΙΓ	(AEGEAN AIRLINES)	5,52	1,47
ΤΕΝΕΡΓ	(ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ)	20,34	0,69
ΣΑΡ	(ΣΑΡΑΝΤΗΣ)	6,65	0,61
ΕΛΛΑΚΤΩΡ	(ΕΛΛΑΚΤΩΡ)	1,682	-2,1
ΓΕΚΤΕΡΝΑ	(ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ)	10,76	0,19
ΜΥΤΙΛ	(ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ)	19,98	1,01
ΛΑΜΔΑ	(LAMDA DEVELOPMENT)	5,875	-0,25
ΕΛΧΑ	(ΕΛΒΑΛΧΑΛΚΟΡ)	1,622	0,25
ΑΛΦΑ	(ALPHA BANK)	1	0,2
ΜΠΕΛΑ	(JUMBO)	15,68	0,32
ΕΤΕ	(ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ)	3,683	0,08
ΠΕΙΡ	(ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ)	1,394	-0,21
ΕΥΡΩΒ	(EUROBANK)	1,05	0,29
ΕΛΠΕ	(ΕΛΠΕ)	7,5	0,4
ΚΟΥΕΣ	(QUEST)	4,71	2,61
ΟΤΟΕΛ	(AUTOHELLAS)	10,36	0,78
ΕΥΔΑΠ	(ΕΥΔΑΠ)	6,67	-0,45
ΟΠΑΠ	(ΟΠΑΠ)	12,95	-0,08
ΜΟΗ	(MOTOR OIL)	21,68	0,37
ΔΕΗ	(ΔΕΗ)	6,54	-0,08
ΟΛΠ	(ΟΛΠ)	15,94	-0,38

ΠΑΡΑΓΩΓΑ - ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΑΓΟΡΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ	ΟΓΚΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ
Σ.Μ.Ε. σε Δείκτες	**72**	302	4.492
FTSE/X.A. Τράπεζες	**0**	0	6
FTSE/X.A. Large Cap	**72**	302	4.486
Σ.Μ.Ε. σε Μετοχές	**323**	10.254	321.270
ΑΔΜΗΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε. (ΚΟ)	**11**	93	7.516
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	**27**	882	140.340
COCA-COLA HBC AG (KO)	**1**	1	543
CENERGY HOLDINGS (KA)	**10**	33	5.551
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	**0**	0	546
EUROBANK HOLDINGS (KO)	**12**	268	16.280
ΕΥΔΑΠ (ΚΟ)	**2**	2	475
FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	**3**	25	1.072
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ)	**12**	49	9.365
ΕΛΛΗΝ. ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ-Χ.Α. (ΚΟ)	**5**	17	1.278
HELLENiQ ENERGY (KO)	**0**	0	1.148
INTRACOM HOLDINGS (KO)	**5**	19	3.600
JUMBO (KO)	**1**	1	496
LAMDA DEVELOPMENT(KO)	**4**	7	5.604
MARFIN INVESTMENT GROUP (KO)	**111**	7.978	17.043
ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ (ΚΟ)	**0**	0	728
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	**7**	50	1.494
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	**15**	45	15.831
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	**8**	33	1.116
ΟΤΕ (ΚΟ)	**12**	52	6.408
ΟΛΠ (ΚΟ)	**0**	0	493
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (KO)	**26**	466	48.150
ΔΕΗ (ΚΟ)	**28**	151	23.680
ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)	**20**	72	7.117
TITAN CEMENT (KA)	**0**	0	937
VIOHALCO SA/NV (KA)	**3**	10	4.459
Δικαιώματα σε Δείκτες	**1**	50	832
FTSE/X.A. Large Cap	**1**	50	832
Δικαιώματα σε Μετοχές	**0**	0	558
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	**0**	0	30
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	**0**	0	0
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	**0**	0	46
ΟΤΕ (ΚΟ)	**0**	0	155
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (KO)	**0**	0	74
ΔΕΗ (ΚΟ)	**0**	0	253
Συνολική Δραστηριότητα	**396**	10.606	327.152

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

Τρίτη 27 Δεκεμβρίου 2022

ΚΩΔ.	ΟΝΟΜΑ	ΚΑΤΩΤΑΤΗ	ΑΝΩΤΑΤΗ	ΜΕΣΗ ΣΤΑΘΜ.**	ΔΙΑΦ.*	ΤΙΤΛΟΙ	ΑΓΟΡΑ	ΠΩΛΗΣΗ	ΤΙΜΗ ΚΛΕΙΣ.	% ΜΕΤΑΒ.
ΚΥΡΙΑ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΕΛΗΤ	HELLENIC BANK PUBLIC COMPANY LTD	1.4400	1.4600	1.4545	1.5600	"38,666"	1.4200	1.4500	1.4550	1.04
ΤΡΚΗ	Bank of Cyprus Holdings Plc	1.6800	1.7000	1.6957	0.1730	"21,864"	1.6850	1.6950	1.6900	-1.74
ΔΗΕΠ	Demetra Holdings Plc (EM)	0.4640	0.4900	0.4770	0.4090	"1,651"	0.4680	0.4900	0.4900	1.66
ΛΕΠΕ	LCP HOLDINGS AND INVESTMENTS PUBLIC LTD (Σ)						0.0810	0.0000		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΛΟΥΗ	LOUIS PLC	0.0645	0.0715	0.0669	-0.3400	"31,808"	0.0650	0.0695	0.0695	-2.11
ΤΣΟΚ	A. TSOKKOS HOTELS PUBLIC LTD						0.0760	0.0770		
Τεχνολογία										
ΛΟΓΙ	LOGICOM PUBLIC LTD	1.8700	1.9100	1.9073	2.7380	"5,281"	1.8800	1.9100	1.9100	1.60
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΤΑΣ	ATLANTIC INSURANCE COMPANY PUBLIC LTD						1.5000	1.5500		
ΚΟΣΑ	ΚΟΣΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ						0.0460	0.0000		
ΜΙΝΕ	ΜΙΝΕΡΒΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ	0.0175	0.0180	0.0177	0.3040	"15,001"	0.0000	0.0185	0.0175	-7.89
ΑΚΕΠ	ACTIBOND GROWTH FUND PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0000	0.0260		
ΓΙΕΠ	"UNIGROWTH INVESTMENTS PUBLIC LTD (EM, Σ)"						0.0425	0.0000		
ΕΛΛΗ	ELLINAS FINANCE PUBLIC COMPANY LTD						0.3300	0.3760		
ΙΝΕΠ	INTERFUND INVESTMENTS PLC (EM)						0.0610	0.0700		
ΙΝΕΠΔ22	INTERFUND INVESTMENTS PLC (Δικαιώματα_Κ)						0.0000	0.0001		
ΚΑΕΠ	ΚΑΡΥΕΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ (Σ)						0.0000	0.2300		
ΚΕΑΕ	CPI HOLDINGS PUBLIC LTD (Σ)						0.0020	0.0000		
ΣΛΕΠ	CLR INVESTMENT FUND PUBLIC LTD (Σ)						0.0025	0.0035		
ΦΑΣΤ	UNIFAST FINANCE & INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0000	0.0000		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΜΑΠΑ	MALLOUPPAS & PAPACOSTAS PUBLIC CO LTD (Σ)	0.2360	0.2360	0.2358	-2.6200	12	0.2360	0.0000	0.2360	-9.92
ΤΟΕΠ	ΤΟΞΟΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (Σ)						0.0000	0.0315		
ΑΓΡΟ	"ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΑΓΡΟΥ ""Η ΠΡΟΟΔΟΣ"" ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ "						1.2700	0.0000		
ΚΛΑΡ	CLARIDGE PUBLIC LTD	0.0205	0.0205	0.0205	0.0000	"2,500"	0.0205	0.0220	0.0205	0.00
ΚΩΝΣ	CONSTANTINOU BROS HOTELS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)	0.0795	0.0795	0.0795	-0.8500	"2,000"	0.0800	0.0965	0.0795	-9.66
ΛΕΠΤ	LEPTOS CALYPSO HOTELS PUBLIC LTD	0.0510	0.0510	0.0510	0.0240	"9,000"	0.0510	0.0550	0.0510	0.99
ΛΟΞΕ	LORDOS HOTELS (HOLDINGS) PUBLIC LTD						0.7300	0.7800		
ΝΤΟΔ	DOME INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0000	0.0000		
ΣΑΛΑ	SALAMIS TOURS (HOLDINGS) PUBLIC LTD (Σ)						1.7700	1.9300		
ΤΟΚΙ	TOP KINISIS TRAVEL PUBLIC LTD (Σ)						0.0565	0.0000		
Βιομηχανία										
ΝΤΙΑ	DISPLAY ART PLC (Σ)						0.0000	0.0475		
ΡΟΛΑ	ROLANDOS ENTERPRISES PUBLIC LTD (Σ)						0.0195	0.0000		
ΔΒΚΔ	ΔΑΣΙΚΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ						0.9000	0.0000		
ΚΕΤΣ	THE CYPRUS CEMENT PUBLIC COMPANY LTD	0.5400	0.5500	0.5432	-0.3530	"2,935"	0.5400	0.5500	0.5400	-1.82
ΚΥΘΡ	K. KYTHREOTIS HOLDINGS PUBLIC LTD						0.3700	0.4000		
ΤΣΙΒ	ΤΣΙΜΕΝΤΟΠΟΙΙΑ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ	2.5600	2.5600	2.5600	-2.0000	"10,000"	2.5400	2.5800	2.5600	-0.78
Βασικά Καταναλωτικά Αγαθά										
ΚΕΟ	KEO PLC	1.4800	1.5400	1.4978	7.0580	700	1.3700	1.5400	1.5400	8.45
ΜΙΤΣ	ΜΙΤΣΙΔΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ						0.1680	0.0000		
ΜΠΛΕ	BLUE ISLAND PLC	0.7700	0.7700	0.7700	-5.0730	1	0.7700	0.8500	0.7700	-9.41
ΦΡΟΥ	ALKIS H. HADJIKYRIACOS (FROU-FROU BISCUITS) PUBLIC LTD						0.2400	0.2680		
Τεχνολογία										
ΝΕΤΙΝ	NET INFO PLC						0.0000	1.2000		
Βασικά Υλικά										
ΛΟΡΔ	LORDOS UNITED PUBLIC LTD						0.0825	0.0890		
Ακίνητη Περιουσία										
ΚΚΟΜ	K + G COMPLEX PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.2660	0.2800		
ΠΑΝΔ	ΠΑΝΔΩΡΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ	0.0660	0.0660	0.0660	-0.3450	"17,000"	0.0650	0.0700	0.0660	-5.71
ΦΙΛΟ	ΦΙΛΟΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (Σ)						0.0000	0.1890		
Ενέργεια										
ΛΙΝΑ	PETROLINA (HOLDINGS) PUBLIC LTD						1.0800	1.1000		
ΑΓΟΡΑ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΙΕΠ	"ΑΙΑΝΤΑΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (AN, EM, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΙΣΕΠ	"ΙΣΧΥΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΛΤΔ (AN, EM, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΡΕΕΠ	"REGALLIA HOLDINGS & INVESTMENTS PUBLIC LTD (AN, EM, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΤΔΕΠ	"ΤΡΙΑΙΝΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ - ΔΙΕΘΝΕΙΣ (AN, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΤΕΕΠ	"ΤΡΙΑΙΝΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ - ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΙΚΕΣ (AN, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΤΚΕΠ	"ΤΡΙΑΙΝΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ - ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΕΣ (AN, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΧΑΕΠ	"HARVEST CAPITAL MANAGEMENT PUBLIC LTD (AN, EM, Σ)"						0.0000	0.0000		
Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΕΡΜΕ	"ERMES DEPARTMENT STORES PLC (AN, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΧΑΣΕ	"Ch. Charilaou Group Plc (AN, Σ)"						0.0020	0.0000		
Βιομηχανία										
ΣΤΣΔ	"CYPRUS TRADING CORPORATION PLC (AN, Σ)"						0.0000	0.0000		
Βασικά Καταναλωτικά Αγαθά										
ΙΟΑΝ	"CHRIS JOANNOU PUBLIC LTD (AN, Σ)"						0.0000	0.0000		
Ακίνητη Περιουσία										
ΓΟΥΛ	"WOOLWORTH (CYPRUS) PROPERTIES PLC (AN, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΑΓΟΡΑ ΟΜΟΛΟΓΩΝ										
ΕΤΑΙΡΙΚΑ ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ										
ΕΛΛΗΟ24	Ellinas Finance Public Company Ltd (Ομόλογα)						0.0000	0.0000		
ΕΤΜΑ1	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ – ΜΕΤΑΤΡΕΨΙΜΑ ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 1	83.0000	85.0000	84.7460	274.6000	500	81.5000	85.0000	85.0000	3.66
ΕΤΜΑ2	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ – ΜΕΤΑΤΡΕΨΙΜΑ ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 2	82.5000	82.5000	82.5000	-192.5900	"20,000"	82.5000	84.2500	82.5000	-1.79
ΤΡΙΣΤΟΝΕ	"Tristone Healthcare Bond Designated Activity Company (Ομόλογα) (AN, Σ)"						0.0000	0.0000		
ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΑ ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ										
ΚΧ071Α16	"ΚΟΧΑ 3,25% (1ης Σειράς 2016, Λήξης 2023) "						0.0000	0.0000		
ΚΧ071Α17	"ΚΟΧΑ 3,25% (1ης Σειράς 2017, Λήξης 2024) "						0.0000	0.0000		
ΚΧ101Α13	"ΚΟΧΑ 6,00% (1η Σειρά 2013, Λήξης 2023) "						75.0000	0.0000		
ΚΧ101Α15	"ΚΟΧΑ 4,00%(1ης Σειράς 2015, Λήξης 2025) "						0.0000	0.0000		

* Η διαφορά αυτή αντιπροσωπεύει την αυξομείωση της μέσης σταθμικής τιμής σε σεντ από την προηγούμενη χρηματιστηριακή συνάντηση.

** Στον υπολογισμό της μέσης σταθμικής τιμής συμπεριλαμβάνονται και η αξία και τα τεμάχια συναλλαγών που εκτελέστηκαν με τη μέθοδο 'Απλή Προσυμφωνημένη Συναλλαγή'.

Ειδική κατηγορία διαπραγμάτευσης: Στην Κατηγορία αυτή θα ταξινομούνται εταιρείες όταν ενδεχομένως θα συντρέχουν σοβαροί λόγοι μη πλήρους συμμόρφωσης τους με τη νομοθεσία και μη παροχής επαρκών στοιχείων /εχεγγύων προς τους επενδυτές.

Αγορά ειδικών χαρακτηριστικών: ταξινομούνται εταιρείες οι οποίες έχουν: (α) δεν τηρούν τις υποχρεώσεις της διασποράς ή της εμπορευσιμότητας ή της χρηματιστηριακής αξίας της αγοράς στην οποία είναι εισηγμένες ή (β) παραλείπουν να εισαγάγουν στο Χρηματιστήριο μετοχές τους όπως προβλέπεται από το Άρθρο 129 των περί Αξιών και Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου Νόμων ή (γ) i. για τις οποίες επίκειται ουσιαστική διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων τους ή ii. για τις οποίες επίκειται αντίστροφη εξαγορά ή iii. οι οποίες είναι επενδυτικοί οργανισμοί και επιζητούν την απαλλαγή τους από περιορισμό αναφορικά προς τις υποχρεώσεις τους.

NBG Securities

Το Μουντιάλ της τεχνολογίας

Θέαμα, συγκινήσεις, 172 γκολ - Το ποδοσφαιρικό «αντίδοτο» μιας αμφιλεγόμενης διοργάνωσης

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΚΟΝΤΟΥ**

Το Παγκόσμιο Κύπελλο του Κατάρ πέρασε στην Ιστορία από τη στιγμή που έσβησαν οι κραυγές ενθουσιασμού περισσοτέρων από 4 εκατ. Αργεντινών οι οποίοι ξεχύθηκαν στους δρόμους του Μπουένος Αϊρες για να υποδεχθούν την αποστολή των θριαμβευτών, στήνοντας ένα ξέφρενο και ολοήμερο πάρτι. Ήταν αδιαμφισβήτητα η πιο αμφιλεγόμενη διοργάνωση στη σύγχρονη ιστορία του ποδοσφαίρου, με βολές πανταχόθεν πολύ πριν καθίσει η σκόνη από την αιφνιδιαστική (και για πολλούς σοκαριστική) απόφαση της FIFA να αναθέσει ένα τέτοιο κολοσσιαίο έργο σε μια χώρα που διέθετε μεν πακτωλό χρημάτων, αλλά στερείτο εντελώς της απαραίτητης εμπειρίας και τεχνογνωσίας προκειμένου να φέρει εις πέρας μια αποστολή που έμοιαζε ακατόρθωτη.

Η ματωμένη κηλίδα της απώλειας περισσοτέρων των 6.000 εργατών μεταναστών, δεν έσβησε από τη λάμψη ενός Μουντιάλ που εξελίχθηκε πολύ καλύτερα απ' όσο θα περίμεναν και οι πλέον αισιόδοξοι. Ανθρωποι του ποδοσφαίρου με μεγάλη εμπειρία και παραστάσεις, ξαφνιάστηκαν ευχάριστα από την οργανωτική και αγωνιστική επιτυχία της διοργάνωσης. Για εκατομμύρια τηλεθεατές και για την πλειονότητα όλων όσοι ταξίδεψαν στο Κατάρ, ήταν το καλύτερο Παγκόσμιο Κύπελλο όλων των εποχών, με πολλά ρεκόρ και συναρπαστικές στιγμές που θα μείνουν ανεξίτηλες στη μνήμη.

Οργανωτικά, μια χώρα που ήταν πολύ πίσω σε πολλούς τομείς, κατάφερε να οργανωθεί και να βελτιώσει θεαματικά τις υποδομές της σε επίπεδο τεχνολογίας, εγκαταστάσεων, επικοινωνίας, τουρισμού, συγκοινωνίας κ.λπ., σε σημείο να μην έχει τίποτα να ζηλέψει από τις προηγμένες χώρες του δυτικού κόσμου ή της Απω Ανατολής, με τα 64 παιχνίδια να κυλούν χωρίς προβλήματα. Παρά το υψηλό κόστος διαβίωσης και τους περιορισμούς που επέβαλε ο κώδικας ηθικής και δημόσιας συμπεριφοράς του αραβικού - μουσουλμανικού κόσμου, η πλειονότητα των επισκεπτών εμφανίστηκε ικανοποιημένη από το επίπεδο φιλοξενίας. Κυρίαρχο ρόλο έπαιξε και το αίσθημα της ασφάλειας, με χαρακτηριστικό ότι η απαγόρευση του αλκοόλ, που τόσο ξένισε στην αρχή, βοήθησε να μηδενιστούν οι εντάσεις και τα επεισόδια.

Το χειμερινό Μουντιάλ άλλαξε συνήθειες δεκαετιών, αλλά στην πορεία πρόσφερε μια ευχάριστη έκπληξη.

Μέσι και Εμπαπέ ήταν οι παίκτες που έκλεψαν την παράσταση – Γοήτευσαν Μαρόκο, Ιαπωνία.

Τα γήπεδα ήταν εξαιρετικά και πρόσφεραν ανέσεις συνηθισμένες μόνο στα πολύ σύγχρονα γήπεδα της Ευρώπης. Η τηλεοπτική παραγωγή ανατέθηκε σε τεχνοκράτες από το εξωτερικό και ο υψηλής ποιότητας εξοπλισμός πρόσφερε μια high tech εμπειρία στους τηλεθεατές παγκοσμίως.

Η τεχνολογία έπαιξε κυρίαρχο ρόλο και στην εξέλιξη των αγώνων με τη χρήση του VAR και όχι μόνο, με αποκορύφωμα την κατακύρωση για ένα... χιλιοστό ενός γκολ υπέρ της Ιαπωνίας, που εάν μετρούσε χωρίς τα τεχνολογικά μέσα, θα είχε θεωρηθεί σκάνδαλο. Και μιλάμε για ένα γκολ που άφησε (έμμεσα) εκτός Μουντιάλ μια ποδοσφαιρική υπερδύναμη, όπως η Γερμανία.

Αγωνιστικά ζήσαμε σπουδαία ρεκόρ, όπως αυτό των περισσοτέρων γκολ στην ιστορία του θεσμού (172 έναντι 171 το 2014 και 1998). Το επίπεδο ήταν εξαιρετικό, με κερασάκι στην τούρτα ίσως τον καλύτερο τελικό που είδαμε ποτέ σε Μουντιάλ. Οι περισσότεροι σταρ δικαίωσαν τη φήμη τους, με τρανό παράδειγμα τους Μέσι - Εμπαπέ και εξαίρεση τον Κριστιάνο Ρονάλντο, ο οποίος κινήθηκε σε ρηχά νερά αγωνιστικά και αποτέλεσε την πέτρα του σκανδάλου στην Πορτογαλία.

Υπήρξαν πολλές θετικές και αρνητικές εκπλήξεις, μεγάλα σκορ, ανατροπές, ματς που κρίθηκαν στα πέναλτι, εντυπωσιακή αντίδραση ομάδων, ομάδες που γοήτευσαν (όπως το Μαρόκο και η Ιαπωνία) και άλλες που απογοήτευσαν (Αγγλία, Βραζιλία, Γερμανία, Ισπανία, Ολλανδία, Βέλγιο, Πορτογαλία), νέοι πρωταγωνιστές που αναδείχθηκαν και θα μας απασχολήσουν τα επόμενα χρόνια. Ήταν ένα ιδιαίτερο Μουντιάλ, που και να θες να το προσπεράσεις, δεν σε αφήνουν οι εικόνες, οι μνήμες και οι συγκινήσεις...

Το πείραμα που πέτυχε

Η επιλογή του Κατάρ από τη FIFA ξεσήκωσε θύελλα αντιδράσεων για έναν ακόμη λόγο: οι υψηλές θερμοκρασίες ήταν απαγορευτικές για τη διεξαγωγή του Μουντιάλ το καλοκαίρι και επέβαλλαν ένα πρωτοφανές «στρίμωγμα» όλων των λοιπών διοργανώσεων. Αυτή η συνθήκη άλλαξε συνήθειες δεκαετιών και φάνηκε δύσπεπτη αρχικά, αλλά στην πορεία πρόσφερε μια ευχάριστη έκπληξη. Αντί οι ποδοσφαιριστές να είναι ήδη αποκαμωμένοι στο τέλος μιας επίπονης σεζόν, εμφανίστηκαν στο ξεκίνημα της νέας περιόδου φρέσκοι και ορεξάτοι, με πολλές δυνάμεις. Το αγωνιστικό επίπεδο ήταν υψηλό και το θέαμα απρόσμενα ελκυστικό, σε σημείο να ακούγονται δειλά δειλά φωνές που ζητούν και άλλες διοργανώσεις τον χειμώνα, όποτε οι συνθήκες το επιτρέπουν. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι να συμφωνούν τα τηλεοπτικά δίκτυα και οι χορηγοί, που πληρώνουν δισεκατομμύρια για να έχουν ένα προϊόν αρεστό στην παγκόσμια δεξαμενή των φιλάθλων.

Η φάση του Μουντιάλ όπου έλαμψε η δικαιοσύνη της τεχνολογίας: ο Καόρου Μιτόμα της Ιαπωνίας γυρίζει την μπάλα οριακά πριν περάσει άουτ μέσα στη μικρή περιοχή της Ισπανίας και ο Αο Τανάκα σκοράρει. Ενα γκολ που αν μετρούσε χωρίς τα τεχνολογικά μέσα, θα είχε θεωρηθεί σκάνδαλο.

Και τα θηλυκά φίδια απολαμβάνουν το σεξ

Για πρώτη φορά οι επιστήμονες από την Αυστραλία ανακάλυψαν την ύπαρξη κλειτορίδας σε εννέα είδη ερπετών

Του **ΑΛΕΞ ΦΟΞ**

Όλοι γνωρίζουμε ορισμένα πράγματα για τα φίδια, όπως παραδείγματος χάριν ότι δεν διαθέτουν άκρα, έρπουν, σε κάποιες περιπτώσεις είναι θανατηφόρα και ότι έχουν διχαλωτή γλώσσα. Φαίνεται, όμως, ότι υπάρχουν και στοιχεία που αγνοούσαμε ολοκληρωτικά και μόνο τώρα τα αποκάλυψε η επιστημονική έρευνα: ότι, δηλαδή, τα θηλυκά φίδια διαθέτουν κλειτορίδα και η αναπαραγωγική πράξη ενδέχεται να τους προσφέρει ικανοποίηση.

Μέχρι σήμερα, οι μελέτες κατέληγαν σε λανθασμένα συμπεράσματα, υποθέτοντας ότι τα όργανα που ανίχνευαν στα θηλυκά φίδια ήταν είτε αδένες οσμής είτε ανδρικά γεννητικά όργανα τα οποία δεν είχαν αναπτυχθεί.

Μια μεταπτυχιακή φοιτήτρια εντόπισε τυχαία το νέο στοιχείο της ανατομίας, ανατέμνοντας μια έχιδνα.

Η νέα μελέτη, η οποία δημοσιεύθηκε στην επιθεώρηση Proceedings of The Royal Society B, αποκαλύπτει ότι τα θηλυκά ερπετά διαθέτουν μια διχαλωτή κλειτορίδα, η οποία διαχωρίζεται από ένα τμήμα ιστού και καλύπτεται από το δέρμα, στο κάτω μέρος της ουράς.

Κάποια από τα θηλυκά γεννητικά όργανα ήταν μυώδη και ευμεγέθη, όπως στις έχιδνες, ενώ σε άλλα ήταν μικροσκοπικά και πολύ λεπτά, με το μέγεθος να κυμαίνεται μεταξύ ενός και επτά χιλιοστομέτρων.

Κρυμμένα όργανα

Τα αρσενικά φίδια, και οι σαύρες, διαθέτουν ένα ζεύγος αναπαραγωγικών οργάνων, τα οποία είναι κρυμμένα στο σώμα και στρέφονται έξω από αυτό κατά τη σεξουαλική πράξη. Σε πολλά είδη αυτά τα ανδρικά γεννητικά όργανα καλύπτονται από αγκάθια ή φολίδες.

Η Μέγκαν Φόλγουελ, μεταπτυχιακή φοιτήτρια του Πανεπιστημίου της Αδελαΐδας στην Αυστραλία, η οποία ανακάλυψε το γεννητικό όργανο στα θηλυκά και συνυπογράφει τη μελέτη, δίνει μια διαφορετική διάσταση στην ανακάλυψή της. «Υπάρχει ταμπού γύρω από τα θηλυκά γεννητικά όργανα και πιθανώς αυτό να συνέβαλε στο γεγονός ότι η κλειτορίδα των φιδιών είχε περάσει απαρατήρητη. Οι επιστήμονες, μέχρι τώρα, δεν γνώριζαν ούτε τι να αναζητήσουν ούτε και ήθελαν να το πράξουν», κατέληξε, προσθέτοντας, όμως, ότι αναγνωρίζει πως η έρευνα μιας τέτοιας δομής δεν είναι πάντα εύκολη, ιδιαιτέρως λόγω του πολύ μικρού της μεγέθους. Η ερευνήτρια εντόπισε για πρώτη φορά το νέο στοιχείο της ανατομίας των φιδιών ανατέμνοντας μια έχιδνα. Η κλειτορίδα σε αυτό το είδος δημιουργεί ένα τρίγωνο που μοιάζει με καρδιά. Η Φόλγουελ, πάντως, αποδίδει τη σημαντική ανακάλυψή της κυρίως στην τύχη.

Ενα ιδιαίτερα ενδιαφέρον συμπέρασμα της μελέτης, που ανατρέπει όσα δεχόμασταν αξιωματικά έως σήμερα για την αναπαραγωγή των φιδιών, είναι ότι τα γεννητικά όργανα δεν διαδραματίζουν μόνο σοβαρό λειτουργικό ρόλο στη συνεύρεση και την αναπαραγωγή, αλλά ενδέχεται να συμβάλλουν στη δημιουργία ενός είδους σεξουαλικής ικανοποίησης. Παρότι είναι αναγκαίο να εκπονηθούν περισσότερες έρευνες πάνω στη συμπεριφορά των φιδιών, η Φόλγουελ και οι συνεργάτες της διατυπώνουν μια θεωρία, σύμφωνα με την οποία η κλειτορίδα των θηλυκών φιδιών ενδέχεται να προκαλεί κάποιου είδους διέγερση, που έχει ως συνέπεια τη χαλάρωση των μυών του κόλπου και τη λίπανσή του, υποβοηθώντας έτσι τη συνεύρεση και αναπαραγωγή. Επίσης, πιθανώς να αποστέλλει σήματα στις ωοθήκες πυροδοτώντας ωορρηξία αλλά και στους ωαγωγούς, ώστε να προετοιμαστούν για την αποθήκευση των σπερματοζωαρίων. Οι επιστήμονες επιπλέον διαπίστωσαν ότι αυτά τα όργανα αποτελούνται από ιστό που διαστέλλεται με αίμα, όπως συμβαίνει και στον άνθρωπο, και καταλήγει σε δέσμες νεύρων, γεγονός που φανερώνει ευαισθησία στην αφή. Αυτό υποδεικνύει ότι η σεξουαλική πράξη δημιουργεί απόλαυση. Οι επιστήμονες επαλήθευσαν την ύπαρξη κλειτορίδας και σε τουλάχιστον άλλα εννέα είδη ερπετών, όπως οι πύθωνες. Κάποια από τα θηλυκά γεννητικά όργανα ήταν μυώδη και ευμεγέθη, όπως στις έχιδνες, ενώ σε άλλα ήταν μικροσκοπικά και πολύ λεπτά, με το μέγεθος να κυμαίνεται μεταξύ ενός και επτά χιλιοστομέτρων.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι έρευνα που δόθηκε στη δημοσιότητα τους προηγούμενους μήνες στις ΗΠΑ έδειξε ότι η ανθρώπινη κλειτορίδα περιλαμβάνει 9.810 έως 11.000 περισσότερες νευρικές απολήξεις από ό,τι πιστεύαμε μέχρι σήμερα. Οι επιστήμονες έως πρόσφατα πίστευαν ότι οι νευρικές ίνες δεν υπερέβαιναν τις 8.000.

Ταμπού και στην επιστήμη

Η κλειτορίδα των θηλυκών φιδιών παρέμενε «αόρατη» στους επιστήμονες που ασχολούνται με το είδος και λόγω πολιτισμικών προκαταλήψεων. Ακόμη και σε ζώα όπου η ύπαρξή της ήταν γνωστή, όπως οι σαύρες, η λειτουργία και η σημασία της ήταν κάτι που οι ερευνητές επέλεγαν να παραβλέψουν ακριβώς εξαιτίας της περιοριστικής τους οπτικής. Η Μαλίν Α. Κινγκ, εξελικτική βιολόγος και ερευνήτρια των έμφυλων ρόλων στο Πανεπιστήμιο της Στοκχόλμης, εξηγεί: «Ο Δαρβίνος περιέγραψε τα θηλυκά ως ντροπαλούς και παθητικούς συμμετέχοντες στη σεξουαλική επιλογή. Αυτή η βικτωριανή προσέγγιση των έμφυλων ρόλων που ασπάστηκε ο Δαρβίνος επηρεάζει ακόμη και σήμερα την εξελικτική βιολογία. Σήμερα, ευτυχώς, οι ερευνητές βλέπουν και τη "θηλυκή" πλευρά των πραγμάτων. Η νέα μελέτη δείχνει πως ο συνδυασμός της οπτικής περισσότερων ανθρώπων μπορεί να μας δώσει μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα του κόσμου που μας περιβάλλει».

Επιστρέφουν τα πάρτι στα γραφεία

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ. Την επάνοδό τους έχουν πραγματοποιήσει τα εταιρικά χριστουγεννιάτικα πάρτι, ύστερα από δύο χρόνια αποχής εξαιτίας της πανδημίας. «Με έκαναν πάντα να νιώθω ξεχωριστή», λέει η Σόμπια Σούρια, στέλεχος εταιρείας υγιεινής διατροφής στην περιοχή του Σικάγου, που συνήθιζε να αγοράζει καινούργιο φόρεμα κάθε χρόνο ενόψει της ετήσιας εταιρικής γιορτής, που περιλάμβανε καραόκε. Η Σούρια ένιωθε τέτοιο ενθουσιασμό φέτος, που παρήγγειλε το φόρεμά της για το πάρτι πριν από δύο μήνες. Ποσοστό 57% των αμερικανικών εταιρειών σχεδιάζουν να διοργανώσουν χριστουγεννιάτικο πάρτι φέτος, σύμφωνα με έρευνα μεταξύ 252 επιχειρήσεων. Παρά την ανάκαμψη, το ποσοστό αυτό παραμένει χαμηλό, σε σύγκριση με εκείνο του 2019, όταν 75% των εταιρειών είχαν δεξιωθεί τους εργαζομένους με αφορμή τα Χριστούγεννα. Η πανδημία περιόρισε δραστικά το ποσοστό αυτό, με μόλις 5% των εταιρειών να πραγματοποιούν πάρτι το 2020 και 26% το 2021.

Το 57% των αμερικανικών εταιρειών σχεδιάζει να διοργανώσει χριστουγεννιάτικο πάρτι φέτος, από 26% το 2021 και 75% το 2019.

Χωρίς την ίδια θαλπωρή

Η θαλπωρή των περασμένων ετών δεν αναμένεται να αναβιώσει. Ολοένα και περισσότεροι εργαζόμενοι απασχολούνται εξ αποστάσεως, με τον αριθμό των συμμετεχόντων σε πάρτι να αναμένεται έτσι πολύ μειωμένος. Κάποιες επιχειρήσεις επιλέγουν τώρα πολυτελείς δραστηριότητες για το χριστουγεννιάτικο πάρτι, όπως ημερήσια θεραπεία σε σπα ή ιδιωτική προβολή σε κινηματογραφική αίθουσα. Κάποιες άλλες προτιμούν να αποφύγουν το πάρτι, προσφέροντας χρηματικά μπόνους ή επιπλέον ημέρες άδειας. Η σημερινή προϊσταμένη σε εταιρεία λογισμικού της Βοστώνης, Κάρι Σνέιβλι, θυμάται με νοσταλγία τα χρόνια της ως χαμηλόβαθμου στελέχους στην Coca-Cola στην Ατλάντα και τα τεράστια πάρτι Χριστουγέννων. Σήμερα, υποστηρίζει η Σνέιβλι, η τηλεργασία έχει σκοτώσει τη διάθεση για συντροφιά, χορό και αλκοόλ.

Υστερα από δύο χρόνια αποχής, χριστουγεννιάτικες εκδηλώσεις διοργανώνει φέτος η πλειονότητα των αμερικανικών επιχειρήσεων.

Η άλλη άποψη

Διαφορετική άποψη έχει, πάντως, για τα χριστουγεννιάτικα πάρτι του παρελθόντος η 41χρονη Σουέτα Πάι, η οποία άρχισε τη σταδιοδρομία της σε επενδυτική τράπεζα της Νέας Υόρκης. Η Πάι ένιωθε αναγκασμένη να βρίσκεται διαρκώς σε ετοιμότητα στα χριστουγεννιάτικα πάρτι, προκειμένου να αποφεύγει άβολες καταστάσεις. Σε άλλες βραδινές εξόδους μεταξύ συναδέλφων –σχεδόν όλοι άνδρες– η Πάι προτιμούσε να προφασίζεται ασθένεια ή κόπωση για να αποφύγει τη μεθυσμένη αντροπαρέα.

«Πολλοί άνθρωποι παίρνουν λάθος αποφάσεις σε χριστουγεννιάτικα πάρτι. Ετσι είναι τα πράγματα. Υπάρχει σιωπηλή απαίτηση να συμμετέχεις σε όσα γίνονται γιατί αυτό αποτελεί μέρος του "δεσίματος της ομάδας". Στην πραγματικότητα, όμως, οι γυναίκες εργαζόμενες αντιμετωπίζουν πολλούς κινδύνους και προκλήσεις στις γιορτές αυτές», επισημαίνει η Πάι.

Αύξηση κρατήσεων 30%

Η Ξένια Κούλινιτς, διευθύντρια της αίθουσας Monarch Rooftop σε ουρανοξύστη της Νέας Υόρκης, αναφέρει αύξηση της τάξης του 30% στις κρατήσεις για εταιρικά χριστουγεννιάτικα πάρτι. Οι νέες συνθήκες, όμως, δυσκολεύουν τους διοργανωτές να υπολογίσουν πόσοι θα προσέλθουν στο πάρτι. Πολλοί εργαζόμενοι φοβούνται ακόμη τη μεταδοτικότητα της COVID-19, ιδιαίτερα σε συνθήκες συνωστισμού νυχτερινού κέντρου. Η Κούλινιτς αναφέρει ότι πολλές εταιρείες στρέφονται στη διοργάνωση μεσημεριανού γεύματος, αντί χριστουγεννιάτικου πάρτι, ενώ διόλου δημοφιλής δεν είναι πια η Παρασκευή ως ημέρα χριστουγεννιάτικης γιορτής, με τους εργαζομένους να βιάζονται να βρεθούν κοντά στις οικογένειές τους.

Α.Ρ.

Αρχαίοι γαλαξίες και αστρικά βρεφοκομεία

Δύο από τους πιο απομακρυσμένους γαλαξίες που έχουν εντοπιστεί έως σήμερα «είδε» το διαστημικό τηλεσκόπιο James Webb από τη θέση του, περίπου 1,6 εκατ. χιλιόμετρα πάνω από τη Γη. Αυτοί οι γαλαξίες είναι πολύ φωτεινότεροι απ' ό,τι θα ανέμενε κανείς.

Ο καθηγητής Τομάσο Τρέου, του Πανεπιστημίου του Λος Αντζελες, επικεφαλής του προγράμματος GLASS - James Webb, που στοχεύει στην άμεση δημοσιοποίηση των στοιχείων του διαστημικού τηλεσκοπίου, τονίζει: «Διαπιστώσαμε την ύπαρξη γαλαξιών σε πολύ μεγαλύτερες αποστάσεις απ' ό,τι εκτιμούσαμε. Για κάποιο λόγο, το σύμπαν δημιούργησε γαλαξίες ταχύτερα και νωρίτερα απ' ό,τι νομίζαμε». Ο ένας από τους δύο γαλαξίες γεννήθηκε περίπου 350 εκατομμύρια χρόνια μετά το Big Bang, γεγονός που τον καθιστά τον πιο απομακρυσμένο που γνωρίζουμε. Ο δεύτερος δημιουργήθηκε λίγο αργότερα, περίπου 400 εκατομμύρια χρόνια μετά τη γέννηση του κόσμου».

Πριν από λίγες ημέρες το James Webb απαθανάτισε μια ανυπέρβλητης ομορφιάς συμπαντική κλεψύδρα από πορτοκαλιά και μπλε σκόνη.

Τι λένε οι αστρονόμοι

Οι αστρονόμοι σημειώνουν ότι οι δύο γαλαξίες εμφανίζονται υπερβολικά ερυθροί. Αυτό συμβαίνει επειδή βρίσκονται τόσο μακριά και κινούνται τόσο γρήγορα, ώστε τα μήκη κύματος του φωτός επιμηκύνονται εξαιτίας της διαστολής του σύμπαντος. Στο εσωτερικό τους η εικόνα είναι εντελώς διαφορετική. «Στην πραγματικότητα είναι μικρές ακανόνιστες μπάλες αερίων και άστρων, με έντονο κυανό χρώμα. Πρόκειται για μια εξαιρετικά χαοτική εικόνα», επισημαίνει ο αστρονόμος του Πανεπιστημίου της Καλιφόρνιας Γκαρθ Ιλινγκσγουέρθ.

Ο Ντεν Κο, αστρονόμος στο Επιστημονικό Ινστιτούτο Διαστημικού Τηλεσκοπίου της Βαλτιμόρης, εξηγεί ότι οι επιστήμονες τώρα προσπαθούν να ανακαλύψουν αν πράγματι πρόκειται για άστρα, επισημαίνοντας ότι το διαστημικό τηλεσκόπιο James Webb άνοιξε νέους ορίζοντες που θα μας επιτρέψουν την καλύτερη κατανόηση του πώς άρχισαν όλα.

Το James Webb «φωτογραφίζει» τα πιο παλιά και απομακρυσμένα ουράνια σώματα του σύμπαντος μέχρι σήμερα.

Πριν από λίγες ημέρες το James Webb απαθανάτισε μια ανυπέρβλητης ομορφιάς συμπαντική κλεψύδρα από πορτοκαλιά και μπλε σκόνη που εξωθείται από ένα νεογέννητο άστρο. Το πρωτοάστρο L1527, όπως είναι γνωστό, κρύβεται στο σκότος από την άκρη ενός περιστρεφόμενου δίσκου αερίων, στον λαιμό της συμπαντικής κλεψύδρας. Η λάμψη του αποκαλύπτεται στην άνω και την κάτω πλευρά του δίσκου, φωτίζοντας τα νέφη που έχουν το σχήμα κλεψύδρας. Αυτά σχηματίστηκαν από την ύλη που εξωθήθηκε από το νεογέννητο αστέρι κατά τη σύγκρουσή του με την ύλη που το περιβάλλει. Το πρωτοάστρο L1527 είναι περίπου 100.000 ετών και σε τόσο πρώιμη φάση της ύπαρξής του, ώστε ακόμα δεν μπορεί να παράγει ενέργεια, αναφέρει η σχετική ανακοίνωση της NASA και της ευρωπαϊκής διαστημικής υπηρεσίας (ESA). Το L1527 εντοπίστηκε στο μοριακό νέφος του Ταύρου, 430 έτη φωτός από τη Γη. Πρόκειται για μια περιοχή που θυμίζει ένα αστρικό βρεφοκομείο, όπου βρίσκονται εκατοντάδες νεογέννητα άστρα.

Μπορούν τα δισθενή εμβόλια να αποτρέψουν το επόμενο κύμα COVID-19;

Της **ΑΠΟΥΡΒΑ ΜΑΝΤΑΒΙΛΙ**

Ο χειμώνας πλησιάζει και οι Αμερικανοί συναθροίζονται σε κλειστούς χώρους, χωρίς μάσκες ή κοινωνική αποστασιοποίηση. Την ίδια στιγμή, οι νέες μεταλλάξεις του κορωνοϊού προκαλούν αύξηση κρουσμάτων και εισαγωγών στα νοσοκομεία. Το σχέδιο της αμερικανικής κυβέρνησης για τον χειμώνα βασίζεται, κατά κύριο λόγο, στην πειθώ: να πειστούν, δηλαδή, οι πολίτες να εμβολιαστούν με τα επικαιροποιημένα «δισθενή εμβόλια».

Οι ηλικιωμένοι, οι ανοσοκατεσταλμένοι και οι έγκυοι πρέπει να κάνουν την αναμνηστική δόση γιατί, όπως εξηγεί ο Τζον Μουρ, λοιμωξιολόγος της ιατρικής σχολής Weill Cornell της Νέας Υόρκης, πράγματι προσφέρει αυξημένη προστασία έναντι της βαριάς νόσου και του θανάτου. Ομως η εικόνα για την αξία του εμβολιασμού στους νέους και υγιείς δεν είναι τόσο ξεκάθαρη. Σπάνια κινδυνεύουν να αρρωστήσουν βαριά από COVID-19 και έχουν ήδη κάποια ανοσία από τις προηγούμενες εμβολιαστικές δόσεις, τη λοίμωξη ή και τα δύο.

Οι πιο νέες μεταλλάξεις BQ.1 και BQ.1.1 εξαπλώνονται γρήγορα και όπως φαίνεται οι αναμνηστικές δόσεις δεν αποτρέπουν τη λοίμωξη εξαιτίας της μεγάλης ικανότητας διαφυγής που έχουν τα νέα στελέχη. Μέχρι σήμερα, μόλις το 12% των Αμερικανών έχει εμβολιαστεί με τα νεότερα δισθενή εμβόλια που προσφέρουν προστασία έναντι των στελεχών BA.4 και BA.5.

Ηλικιωμένοι, ανοσοκατεσταλμένοι και έγκυοι πρέπει να κάνουν την αναμνηστική δόση έναντι των στελεχών BA.4 και BA.5., όμως η αξία του εμβολιασμού σε νέους και υγιείς δεν είναι τόσο ξεκάθαρη λόγω των μεταλλάξεων BQ.1 και BQ.1.1.

Ο δρ Πίτερ Μαρκς, επικεφαλής του τμήματος εμβολιασμών του αμερικανικού Οργανισμού Τροφίμων και Φαρμάκων (FDA), παραδέχεται ότι ακόμα δεν υπάρχουν αρκετά στοιχεία για την αποτελεσματικότητα των δισθενών εμβολίων αποτροπής της συμπτωματικής νόσου. Επισημαίνει, ωστόσο, ότι ακόμη και μία μικρή ενίσχυση της ανοσιακής απόκρισής μας θα είναι επωφελής για τη δημόσια υγεία. Επειδή δεν υπάρχει κάτι αρνητικό από τον εμβολιασμό, θα πρότεινε σε όλους να εμβολιαστούν.

Ο δρ Μουρ, ωστόσο, υπογραμμίζει ότι η διαρκής ανασύνθεση των εμβολίων για τις νεότερες μεταλλάξεις δεν είναι μια βιώσιμη στρατηγική.

Ο FDA ενέκρινε τη χορήγηση της αναμνηστικής δόσης δύο μήνες μετά την προηγούμενη. Πολλοί επιστήμονες πιστεύουν ότι η επιμήκυνση του μεσοδιαστήματος ίσως να έχει καλύτερα αποτελέσματα, καθώς επιτρέπει στο ανοσοποιητικό μας σύστημα να τελειοποιήσει την ανταπόκρισή του.

Η δρ Γκρέτσεν Τσάπμαν, ειδική στη συμπεριφορά της υγείας στο Πανεπιστήμιο Καρνέγκι Μέλον, προσθέτει και μία άλλη παράμετρο στη συζήτηση για τις αναμνηστικές δόσεις. «Ολο και μικρότερο ποσοστό Αμερικανών θα επιλέγει να εμβολιαστεί με κάθε νέα αναμνηστική δόση. Τελικά θα φτάσουμε στο μηδέν», λέει, προσθέτοντας ότι δεν είναι τόσο σημαντικό να κάνουν οι εμβολιασμένοι την αναμνηστική δόση με το δισθενές εμβόλιο, αλλά να πειστούν οι ανεμβολίαστοι να εμβολιαστούν.

ΑΝΑΛΥΣΗ / EUROBANK

Η Τράπεζα της Ιαπωνίας αιφνιδίασε τις αγορές

Στην προγραμματισμένη συνάντηση νομισματικής πολιτικής την Τρίτη, η κεντρική τράπεζα της Ιαπωνίας (BoJ) η οποία, σε αντίθεση με τις άλλες μεγάλες κεντρικές τράπεζες, συνεχίζει την εφαρμογή μιας ιδιαίτερα υποστηρικτικής νομισματικής πολιτικής, διατήρησε μεν αμετάβλητα τα επιτόκια αλλά, χωρίς προηγούμενη προειδοποίηση, αποφάσισε μερική χαλάρωση του πλαισίου ελέγχου της καμπύλης αποδόσεων των κυβερνητικών ομολόγων. Συγκεκριμένα, διεύρυνε το εύρος διακύμανσης των μακροπρόθεσμων αποδόσεων από τις 25 στις 50 μονάδες βάσης (μ.β.), μία απόφαση που εξέπληξε τις αγορές καθώς δεν περίμεναν κάποια αλλαγή στην πολιτική της BoJ πριν από τη λήξη της θητείας του διοικητή Χαρουχίκο Κουρόντα στα τέλη Μαρτίου του 2023. Αν και ο διοικητής ανέφερε στην ομιλία του ότι η απόφαση αυτή σκοπό έχει την ενθάρρυνση της καλύτερης λειτουργίας της αγοράς ομολόγων, καθώς και ότι η τράπεζα προτίθεται να συνεχίσει την εφαρμογή υποστηρικτικής νομισματικής πολιτικής, ανακοινώνοντας αύξηση των μηνιαίων αγορών ομολόγων από τα 7,3 τρισ. στα 9 τρισ. γιεν, οι αγορές την εξέλαβαν ως ένα πρώτο βήμα σύσφιγξης της νομισματικής πολιτικής.

Ως αποτέλεσμα, η απόδοση του 10ετούς ιαπωνικού τίτλου βρέθηκε στο υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων επτά ετών περίπου (0,48%), συμπαρασύροντας τις διεθνείς αγορές σταθερού εισοδήματος, οι οποίες βρίσκονταν ακόμα υπό την επήρεια των ανακοινώσεων από τη Fed και την ΕΚΤ την προηγούμενη εβδομάδα για συνέχιση της επιθετικής νομισματικής πολιτικής τους. Χαρακτηριστικά, η απόδοση του 10ετούς αμερικανικού τίτλου βρέθηκε για πρώτη φορά από τα τέλη του προηγούμενου μήνα πάνω από το επίπεδο του 3,70%, πριν υποχωρήσει προσωρινά την Πέμπτη κατά περίπου 9 μ.β., παραμένοντας όμως υψηλότερα από το επίπεδο του 3,50% στο οποίο είχε βρεθεί μόλις την προηγούμενη εβδομάδα, στον απόηχο των στοιχείων για τον πληθωρισμό των ΗΠΑ που έδειξαν νέα πτώση για τον κύριο και τον δομικό δείκτη τιμών καταναλωτή τον Νοέμβριο (στο 7,1% και 6,0% ετησίως, αντίστοιχα). Παρά την καταγραφή κάποιων κερδών για τους αμερικανικούς κυβερνητικούς τίτλους στα τέλη της εβδομάδας και τα στοιχεία για υποχώρηση του ρυθμού αύξησης του δείκτη τιμών παραγωγού στη Γερμανία τον Νοέμβριο για δεύτερο συνεχή μήνα (28,8% ετησίως, χαμηλό εννέα μηνών), τα ευρωπαϊκά ομόλογα παρέμειναν υπό πίεση, με την απόδοση του γερμανικού 10ετούς τίτλου να ανέρχεται πάνω από το 2,30% για πρώτη φορά τις τελευταίες έξι εβδομάδες, εν μέσω νέων «επιθετικών» δηλώσεων από αξιωματούχους της ΕΚΤ για περαιτέρω αύξηση των επιτοκίων με ρυθμό 50 μ.β.

* Τομέας Οικονομικής Ανάλυσης & Έρευνας Διεθνών Κεφαλαιαγορών της Eurobank.

Στα 3 δισ. η κεφαλαιοποίηση του «Ελευθέριος Βενιζέλος»

Σε 4 μήνες αναμένεται να ολοκληρωθεί η δημόσια εγγραφή του Αερολιμένα Αθηνών στο ΧΑ

ΤΟΥ ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ

Κεφαλαιοποίηση της τάξης των 3 δισεκατομμυρίων υπολογίζεται πως μπορεί να επιτύχει κατά τη δημόσια εγγραφή της στο Χρηματιστήριο Αθηνών η εταιρεία Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών, που διαχειρίζεται το αεροδρόμιο «Ελευθέριος Βενιζέλος» βάσει της σχετικής σύμβασης παραχώρησης έως το 2046. Η εισαγωγή μιας τόσο μεγάλης εταιρείας δημόσιου και ιδιωτικού συμφέροντος στο Χρηματιστήριο, της πρώτης μετά τη δεκαετή οικονομική κρίση, με κομβικό κυριολεκτικά ρόλο για τον ελληνικό τουρισμό, όχι μόνο θα ενισχύσει το ενδιαφέρον για την ελληνική κεφαλαιαγορά,

Τα έσοδα του Δημοσίου μπορεί και να ξεπεράσουν τα επίπεδα του ενός δισ. ευρώ – Το 25% θα παραμείνει στο Υπερταμείο.

αλλά και θα δώσει την ευκαιρία σε ξένους και Έλληνες θεσμικούς επενδυτές –και κυρίως ιδιώτες– να συμμετάσχουν στο success story του ελληνικού τουρισμού. Με το brand της Ελλάδας ως προορισμού να βρίσκεται πλέον ανάμεσα στα κορυφαία παγκοσμίως και τις υπηρεσίες που προσφέρει ο Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών να έχουν συμβάλει στη διάκρισή του σε πανευρωπαϊκό αλλά και παγκόσμιο επίπεδο επανειλημμένως, η δημόσια εγγραφή του στο Χρηματιστήριο, αν και δεν στερείται περιπλοκότητας, αναμένεται να στεφθεί από επιτυχία.

Είναι χαρακτηριστικό πως το αεροδρόμιο της Αθήνας πρόσφατα αναδείχθηκε κορυφαίο στην Ευρώπη στην κατηγορία των αερο-

Οι δύο βασικοί μέτοχοι της εταιρείας Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών (ΔΑΑ), δηλαδή το ελληνικό Δημόσιο και το καναδικό ασφαλιστικό ταμείο PSP Investments, έχουν ήδη έρθει σε κατ' αρχήν συμφωνία για τις βασικές παραμέτρους της δημόσιας εγγραφής στο Χρηματιστήριο Αθηνών.

δρομίων με 25-40 εκατομμύρια επιβάτες, για τη συνολική λειτουργία του κατά την περίοδο της πανδημίας, αλλά και για την υλοποίηση πρωτοποριακών ψηφιακών υπηρεσιών για το επιβατικό κοινό και τη σταθερή προσήλωσή του στους στόχους του για το περιβάλλον, στο πλαίσιο του θεσμού Best Airport Awards του Διεθνούς Συμβουλίου Αεροδρομίων - ACI Europe.

Σύμφωνα με χρηματιστηριακές πηγές, εκτιμάται πως είναι εφικτό η δημόσια εγγραφή να ολοκληρωθεί πριν από τις εκλογές – ανάλογα βέβαια και με το πότε αυτές θα προκηρυχθούν. Ειδικότερα εκτιμάται ότι έως τα τέλη του πρώτου τριμήνου είναι δυνατόν να έχει συνταχθεί και υποβληθεί προς έγκριση στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς το ενημερωτικό δελτίο του ΔΑΑ για την εισαγωγή του στο Χ.Α., ενώ άλλον έναν μήνα τουλάχιστον εκτιμάται ότι θα χρειαστεί η υλοποίησή της.

Οι δύο βασικοί μέτοχοι της εταιρείας Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών (ΔΑΑ), δηλαδή το ελληνικό Δημόσιο και το καναδικό ασφαλιστικό ταμείο PSP Investments έχουν ήδη έρθει σε κατ' αρχήν συμφωνία για τις βασικές παραμέτρους της δημόσιας εγγραφής στο Χρηματιστήριο Αθηνών. Αν και υπάρχει ακόμη ένας αριθμός βασικών εκκρεμοτήτων που μένει να συμφωνηθούν και με τους υπόλοιπους μετόχους και ο οποίος αφορά κυρίως θέματα εταιρικής διακυβέρνησης μετά την εισαγωγή, εκτιμάται πως είναι εφικτό το σύνολο των σχετικών διαδικασιών να έχει ολοκληρωθεί μέσα στις πρώτες εβδομάδες του Ιανουαρίου, ώστε να μπορέσει κατόπιν να προχωρήσει η σύνταξη του ενημερωτικού δελτίου και να πάρει τον δρόμο του προς την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.

Μέτοχοι του ΔΑΑ, εκτός από το ΤΑΙΠΕΔ που κατέχει το 30%, ποσοστό το οποίο θα διατεθεί κατά τη δημόσια εγγραφή, είναι ακόμη το Υπερταμείο (με 25% το οποίο θα διατηρήσει στο χαρτοφυλάκιό του), οι Avi Alliance GmbH (26,7%) και Avi Alliance Capital GmbH (13,3%), αμφότερες συμφερόντων του καναδικού ασφαλιστικού ταμείου PSP Investments και η οικογένεια Δ. Κοπελούζου (5%).

Σύμφωνα με πληροφορίες, η συμφωνία μεταξύ Δημοσίου και PSP Investments (που ελέγχει συνολικά το 40% και το management) προβλέπει το δικαίωμα της δεύτερης να αποκτήσει, κατά την εισαγωγή των μετοχών του ΤΑΙΠΕΔ στο Χρηματιστήριο, ένα επιπλέον ποσοστό 10%, αλλά με σημαντικό όμως υπερτίμημα (premium) σε σχέση με την τιμή της μετοχής που θα διαμορφωθεί κατά τη δημόσια εγγραφή. Σύμφωνα με πηγές της αγοράς, η κεφαλαιοποίηση που μπορεί να πετύχει η εταιρεία Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών κινείται στην περιοχή των 3 δισεκατομμυρίων. Υπενθυμίζεται ότι το 2019, τελευταίο έτος πριν από την πανδημία, τα λειτουργικά έσοδα του ΔΑΑ ανήλθαν σε 506,7 εκατομμύρια, τα κέρδη EBITDA στα 336,6 εκατομμύρια και τα προ φόρων κέρδη στα 224,9 εκατομμύρια. Κατά τους έντεκα πρώτους μήνες του 2022 η επιβατική κίνηση του αεροδρομίου έφθασε τα 21,14 εκατ. και παρέμεινε μειωμένη μόλις κατά 11,7% σε σύγκριση με το 2019. Οι επιβάτες εσωτερικού παρέμειναν κάτω από τα επίπεδα του 2019 κατά 5,5%, ενώ οι διεθνείς επιβάτες κατά 14,4%.

Χρηματιστηριακές πηγές εξηγούν πως οι υψηλές διαχρονικά μερισματικές επιδόσεις του ΔΑΑ, σε συνδυασμό με τις προοπτικές ανάπτυξης και το επιτυχημένο track record του management, όπως και η παράταση της σύμβασης παραχώρησης έως το 2046 που ψηφίστηκε το 2019, μπορούν να διασφαλίσουν ζωηρό επενδυτικό ενδιαφέρον τόσο από θεσμικούς όσο και από ιδιώτες επενδυτές.

Αυτό σημαίνει πως τα έσοδα του Δημοσίου από τη δημόσια εγγραφή, αν συνυπολογιστεί και το premium για το 10%, μπορούν να προσεγγίσουν ή και να ξεπεράσουν τα επίπεδα του ενός δισεκατομμυρίου.

Παράλληλα το Δημόσιο θα διατηρήσει ένα ποσοστό της τάξης του 25% που θα παραμείνει στο χαρτοφυλάκιο του Υπερταμείου και το οποίο μπορεί ανά πάσα στιγμή να αξιοποιηθεί, αφού θα είναι πλέον εισηγμένο στην ελεύθερη αγορά. Εκ των βασικών επιχειρημάτων υπέρ της δημόσιας εγγραφής έναντι της πώλησης μετοχών μέσω διεθνούς διαγωνισμού, άλλωστε, είναι το γεγονός ότι με αυτό το μοντέλο ιδιωτικοποίησης θα προσλάβει μετρήσιμη αξία η υπόλοιπη συμμετοχή του Δημοσίου.

Οριακά ανοδικά κινήθηκε μετά τις γιορτές το Χρηματιστήριο

Οριακά ανοδικά κινήθηκε την Τρίτη το Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου, μετά τις διακοπές των Χριστουγέννων, με τον Γενικό του Δείκτη να κλείνει στις 89,46 μονάδες με κέρδη 0,15%. Ο Δείκτης FTSE/CySE 20 έκλεισε στις 53,95 μονάδες με άνοδο 0,19%. Η αξία των συναλλαγών ήταν €153.528,77.

Ο Γενικός Δείκτης έκλεισε στις 89,46 μονάδες με κέρδη 0,15%.

Σε σχέση με τους επιμέρους δείκτες, η Κύρια Αγορά κατέγραψε άνοδο κατά 0,32%, η Εναλλακτική κατά 0,04% και οι Επενδυτικές κατά 1,53%, ενώ τα Ξενοδοχεία κατέγραψαν πτώση 0,98%.

Την μεγαλύτερη εμπορευσιμότητα είχε η μετοχή της Ελληνικής Τράπεζας με όγκο συναλλαγών €56.240,41 (άνοδος 1,04% - τιμή κλεισίματος €1,455), της Τράπεζας Κύπρου με €37.075,08 (πτώση 1,74% - τιμή κλεισίματος €1,69), της Τσιμεντοποιίας Βασιλικού με €25.600 (πτώση 0,78% - τιμή κλεισίματος €2,56), της Logicom με €10.072,63 (άνοδος 1,60% - τιμή κλεισίματος €1,91) και της Louis Plc με €2.126,74 (πτώση 2,11% - τιμή κλεισίματος €0,0695).

Από τις μετοχές που έτυχαν διαπραγμάτευσης, 5 κινήθηκαν ανοδικά, 9 καθοδικά και μια παρέμεινε αμετάβλητη. Ο αριθμός των συναλλαγών ήταν 94. Εξάλλου, το Συμβούλιο του Χρηματιστηρίου Αξιών Κύπρου, σε πρόσφατη συνεδρία του επικύρωσε, με βάση το Άρθρο 184 του Νόμου του ΧΑΚ, την απόφαση για συνέχιση αναστολής της διαπραγμάτευσης των τίτλων της εταιρείας Αιχμή Α.Ε. Σύμβουλοι Επενδύσεων, ως είχε ανακοινωθεί στις 7 Δεκεμβρίου 2022.

Υπενθυμίζεται ότι η συνέχιση της αναστολής διαπραγμάτευσης θα έχει διάρκεια 2 μηνών (δηλαδή μέχρι τις 13 Φεβρουαρίου 2023) ή νωρίτερα εάν η εταιρεία συμμορφωθεί με την εκκρεμούσα συνεχή της υποχρέωση, ως έχει ήδη ανακοινωθεί.

Μείωση κόκκινων δανείων στην Ελλάδα, παρά το δύσκολο 2023, «βλέπει» η S&P

Της ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ

Η Ελλάδα θα είναι από τις τρεις μόνο χώρες στην Ευρώπη που θα σημειώσουν μείωση του δείκτη μη εξυπηρετούμενων δανείων το 2023, καταγράφοντας μάλιστα τη μεγαλύτερη μείωση, σε ένα έτος που αναμένεται νέο κύμα κόκκινων δανείων στην περιοχή. Αυτό είναι το συμπέρασμα των εκτιμήσεων του οίκου αξιολόγησης S&P, με τις καλές επιδόσεις της Ελλάδας να οφείλονται στη σημαντική στήριξη που προσέφερε το πρόγραμμα «Ηρακλής», καθώς και το μακροοικονομικό τοπίο, όπου αν και η ανάπτυξη αναμένεται να επιβραδυνθεί το 2023, θα είναι ωστόσο «παρούσα»« στην Ελλάδα (+1,7%), με ώθηση και από το Ταμείο Ανάκαμψης, τη στιγμή που άλλες οικονομίες οδεύουν σε ύφεση, ενώ στην Ευρωζώνη η ανάπτυξη θα είναι μηδενική.

Οπως προειδοποιεί η S&P, το συνεχιζόμενο ενεργειακό σοκ και η νομισματική σύσφιγξη θα δημιουργήσουν νέα κόκκινα δάνεια στα περισσότερα τραπεζικά συστήματα της Ευρώπης, πιθανότατα μεταξύ των εταιρικών δανειοληπτών με υψηλότερο χρέος ή που επηρεάζονται πιο άμεσα από τα υψηλότερα κόστη – ιδιαίτερα εάν έχουν περιορισμένη ικανότητα να τα μετακυλίσουν στους καταναλωτές μέσω των τιμών. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της, οι ευρωπαϊκές τράπεζες θα καταγράψουν πιστωτικές ζημίες περίπου 72 δισ. δολαρίων το 2022 ή 25% υψηλότερες από το 2021, ενώ το 2023 οι πιστωτικές ζημίες εκτιμάται ότι θα αυξηθούν περίπου κατά 20% στα 87 δισ. δολάρια και θα παραμείνουν κοντά σε αυτό το επίπεδο το 2024.

Σε διεθνές επίπεδο, οι πιστωτικές ζημίες των τραπεζών θα διαμορφωθούν στα 2,1 τρισ. δολάρια συνολικά το διάστημα 2022-2024 (679 δισ. δολ. φέτος, 764 δισ. το 2023 και 656 δισ. το 2024). Σε περιφερειακό επίπεδο, κατά την τριετία, ο οίκος εκτιμά πως οι πιστωτικές ζημίες θα κυμανθούν από το περίπου 9%-19% της κερδοφορίας των τραπεζών στη Βόρεια Αμερική και στη Δυτική Ευρώπη έως περίπου το 35% της κερδοφορίας στη Λατινική Αμερική. Το «φωτεινό σημείο» πάντως είναι ότι οι παγκόσμιες τράπεζες μπαίνουν στο 2023 γενικά με υγιή κεφάλαια και ισχυρούς ισολογισμούς, ενώ τα καθαρά επιτοκιακά περιθώρια θα συνεχίσουν να επωφελούνται από τα υψηλότερα επιτόκια.

Σε ό,τι αφορά την Ευρώπη ειδικότερα, ο οίκος επισημαίνει πως αν και οι υψηλότερες πιστωτικές ζημίες θα είναι διαχειρίσιμες, κυρίως χάρη στην αύξηση των επιτοκίων, ωστόσο δεν υπάρχουν πολλά περιθώρια για αισιοδοξία, καθώς οι κίνδυνοι για ακόμη μεγαλύτερες ζημίες είναι άφθονοι. Για παράδειγμα, ο πληθωρισμός μπορεί να είναι πιο επίμονος απ' ό,τι αναμένεται, ενώ ο πόλεμος στην Ουκρανία θα μπορούσε να επιδεινώσει περαιτέρω τη συνεχιζόμενη ενεργειακή κρίση. Αυτό θα είχε μεγαλύτερο αντίκτυπο στην ποιότητα του ενεργητικού των τραπεζών, αυξάνοντας τις πιστωτικές ζημίες.

Σε αυτό το σκηνικό, ωστόσο, η Ελλάδα αναμένεται να ξεχωρίσει, με τον οίκο να έχει επισημάνει πως το επίκεντρο του ελληνικού τραπεζικού κλάδου στρέφεται πλέον μακριά από τα NPEs και προς την ανάκαμψη της κερδοφορίας.

Οι ελληνικές τράπεζες, σύμφωνα πάντα με τις εκτιμήσεις της S&P, θα είναι οι μόνες στη Ευρώπη μαζί με τις ιρλανδικές και τις κυπριακές που θα σημειώσουν μείωση των δεικτών NPE το 2023, ενώ στην Ελλάδα θα καταγραφεί η μεγαλύτερη πτώση, άνω του 23%.

Ο οίκος έχει προβλέψει πως ο συνολικός δείκτης NPEs των ελληνικών τραπεζών θα μειωθεί κάτω από το 10% φέτος και στο 8,6% με τη βοήθεια του «Ηρακλή», ενώ αναμένεται να συνεχίσει να υποχωρεί, στο 6,6% το 2023. Πτώση στο 8,9% το 2023 από 10,4% φέτος προβλέπει για τον δείκτη της Κύπρου, και στο 8% από 8,5% της Ιρλανδίας. Πάντως, τον μεγαλύτερο δείκτη NPE θα έχει το 2023 η Κύπρος, μετά η Ιρλανδία και τρίτη η Ελλάδα.

Ολες οι άλλες χώρες στην Ευρώπη θα σημειώσουν αύξηση των δεικτών NPEs, αν και θα διαμορφωθούν σε χαμηλότερα επίπεδα από ό,τι στις τρεις αυτές χώρες. Τις μεγαλύτερες αυξήσεις στην Ευρώπη θα σημειώσουν η Ουγγαρία (κατά 41% και από 2,9% δείκτη NPE το 2022 στο 4,1% το 2023), η Τσεχία (+26% και από 2,3% σε 2,9%), η Ιταλία (+25% και από το 5,2% σε 6,5%), η Σλοβενία (+20%, από 1,5% σε 1,8%) και η Γαλλία με αύξηση κατά 17% και στο 2,7% το 2023 από 2,3% το 2022.

NPEs (ΜΕΑ)

Μη Εξυπηρετούμενα πιστωτικά Ανοίγματα

Η Ελλάδα στις τρεις χώρες της Ευρώπης που θα δουν πτώση των δεικτών το 2023

	2022	2023	
Ελλάδα	8,6%	6,6%	↓
Κύπρος	10,4%	8,9%	↓
Ιρλανδία	8,5%	8,0%	↓
Ιταλία	5,2%	6,5%	↑
Ισπανία	5,7%	6,0%	↑
Πορτογαλία	5,7%	5,8%	↑
Γαλλία	2,3%	2,7%	↑
Γερμανία	1,2%	1,4%	↑
Βέλγιο	2,2%	2,4%	↑
Ολλανδία	2,4%	2,8%	↑
ΗΠΑ	1,1%	1,3%	↑
Κίνα	8,1%	6,7%	↓

! Τα NPEs περιλαμβάνουν δάνεια σε καθυστέρηση άνω των 90 ημερών, καθώς και δάνεια που εμφάνισαν προβλήματα στην εξυπηρέτησή τους και στα οποία έχει γίνει αναδιάρθρωση.

ΠΗΓΗ: S&P Global Ratings

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ